

Szathmári Attila

Hivatásos sport a társadalmi jóllét szolgálatában:

A fenntartható (slow) sport koncepciója

Gazdaságföldrajz, Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Tanszék

Témavezető:

Dr. Kocsis Tamás

egyetemi docens

© Szathmári Attila

Budapesti Corvinus Egyetem

Gazdálkodástani Doktori Iskola

Hivatásos sport a társadalmi jóllét szolgálatában:

A fenntartható (slow) sport koncepciója

doktori értekezés

Szathmári Attila

Budapest, 2021.

Tartalomjegyzék

Ábrák jegyzéke az összefoglalóban:	5
Táblázatok jegyzéke az összefoglalóban:	6
1. Bevezetés.....	8
1.1 Előszó.....	8
1.2 Absztrakt.....	8
1.3 Kutatási keret	9
1.4 Elméleti háttér.....	11
1.4.1 Fenntarthatóság: válasz az erőforrások kimerülésére	11
1.4.2 A hivatásos sport és szabadidősport kettőssége.....	14
1.4.3 A fenntarthatóság, sportolói identitás és a hivatásos sport kapcsolata	15
1.4.4 Az erős fenntarthatóság a hivatásos sport és szabadidősport rendszerszintű vizsgálata a természet, társadalom és gazdaság keretében.....	18
2. Módszertan	19
2.1 Kvalitatív kutatás	20
2.2 Kvantitatív kutatás.....	22
3. Eredmények.....	24
3.1 A kvalitatív kutatás eredményei	24
3.1.1 Első-szintű értelmezés: a hivatásos sport legfontosabb elemei	24
3.2 A kvantitatív kutatás eredményei	27
3.3 A fenntartható (slow) sport főbb összetevői.....	29
4. Összegzés, további kérdések, várható eredmények	30
Hivatkozások jegyzéke.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5. Melléklet 1.....	39
5.1 Building sustainability in sport: a clear offside or chance for a “slow” rebirth?.....	39
6. Melléklet 2.....	57
6.1 Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport.....	57
7. Melléklet 3.....	90
7.1 ‘I wouldn't do anything differently ... although I won't let my child go in that direction’: Successful Hungarian Olympians’ understandings and experiences at the close of elite sport careers.....	90
8. Melléklet 4.....	110

Ábrák jegyzéke az összefoglalóban:

1. ábra: Kutatási fókuszok és publikációk kapcsolata.....	10
2. ábra: Gyenge és erős fenntarthatóság.....	12
3. ábra: A hivatásos sport alapú fenntartható sport térképe.....	28

Táblázatok jegyzéke az összefoglalóban:

1. táblázat: Hivatásos sport és szabadidősport összehasonlítása.....	15
2. táblázat: Az interjúalanyok alapadatai.....	21
3. táblázat: A hivatásos sportolói kérdőív címkéi és állításai.....	23
4. táblázat: A kódolási folyamat során feltáruló témák.....	25
5. táblázat: Az IPA folyamat során azonosított és kibontakozott elsődleges és másodlagos témák.....	26
6. táblázat: Az hivatásos sport-alapú Fenntartható (slow) sport rotált komponens mátrixa.....	28

Mottó:

„Mert, ha egy értékrend tartósan működési zavarokkal küzd a társadalmi gyakorlatban, akkor előbb-utóbb megindul a benne levő értékek társadalmi eróziója; fokozatosan elvesztik hitelüket, gyöngül vonzerejük, nem képesek már vezérelni az emberi tudatot s magatartást; de arra nagyon is képesek, hogy a hivatalos rituálé kegyeszereivé válva akadályozzák új, működőképes értékek kialakulását. Az értékrend megújulását.”

/Hankiss Elemér, 1983 - Társadalmi csapdák, Diagnózisok,

Magvető Kiadó, Budapest, 248.o./

1. Bevezetés

1.1 Előszó

Noha soha nem voltam hivatásos sportoló, a sport, mint téma mindig is foglalkoztatott. Sportkommentátorként folyamatosan kapcsolatba kerültem aktív, vagy már visszavonult hivatásos sportolókkal, együtt dolgoztam velük különböző műsorokon, közvetítéseken. A velük folytatott informális beszélgetések jelentették az első impulzust azzal kapcsolatban, hogy érdemes lenne ezt a bizonyos szempontból különleges világot más szempontból is vizsgálni. Hogy az elemzés terén a fenntarthatóságra és a társadalmi vonatkozásokra helyezném a hangsúlyt, ahhoz fontos lökést adott egy könyv, Serge Latouche: Nemnövekedés diszkrét bája (2011), amely lényegi, addig nem látott összefüggésekre hívta fel a figyelmem. A kutatást az a felismerés és ellentmondás indította el bennem, amelyet a hivatásos sportolók élete kapcsán tapasztaltam. Nevezetesen, hogy noha elért teljesítményükkel példaképpé váltak, sokan közülük mégsem tekintették teljesnek, harmonikusnak, újra ugyanígy megélelőnek a tapasztaltakat. Vajon miért alakult ki ez a kettősség, ténylegesen létezik-e? Mennyire „fair”, hogy olyanok lehetnek a fiatalok példaképei, akik nem követnék a saját útjukat, nem tennék mindezt újra? Mit is jelenthet ez pontosan? És mi hiányzhat ahhoz, hogy követendő, megismétlendő legyen ez az út? Egyéni, sportolói nézőpontból a jóllétet (életminőség) kapcsoltam a dilemmához, ami disszonanciaként jelent meg a hivatásos sportolóknál. Rendszerszinten (mert úgy éreztem, hogy a probléma nem egyedi és nem egyéni) pedig a fenntarthatóságot, amelyet megfelelő vizsgálódási keretként alkalmaztam az ellentmondás megértéséhez, későbbiekben pedig a feloldásához. A probléma több határterületet érint, hiszen a pszichológia és szociológia is erősen megjelenik a gazdálkodástudomány mellett.

Ezekből alakult ki doktori kutatásom alapja, melyet az elkövetkező oldalakon részletebben kifejtek.

1.2 Absztrakt

A kutatás a hivatásos sportolók egyéni tapasztalatainak felfejtéséből és a fenntarthatóság/jóllét szakirodalmának megismerésével indult, melyek elvezettek oda, hogy a felismeréseket egymás mellé állítsam a külső szemlélők (érintettek) nézeteivel. Ez lett a kérdőíves kutatás, amely már rendszerszintű elemzést és koncepció-építést is lehetővé tett. A PCA (főkomponenselemzés) komponensek (jövő, közösség, dekommodifikáció (nem-áruforma, teljesítmény) és IPA-elemzés elvezetett azokhoz a kulcstényezőkhöz, melyek nélkülözhetetlennek tűnnek a

fenntartható sport, mint rendszer és a minél teljesebb, harmonikusabb egyéni-sportolói jóllét és ezen keresztül a társadalmi jóllét eléréséhez. Közben pedig a sportolói identitás és backcasting kutatás keretében egy fenntartható vízió kutatása is megvalósult, ám ezek már túlmutatnak a doktori disszertáció keretein.

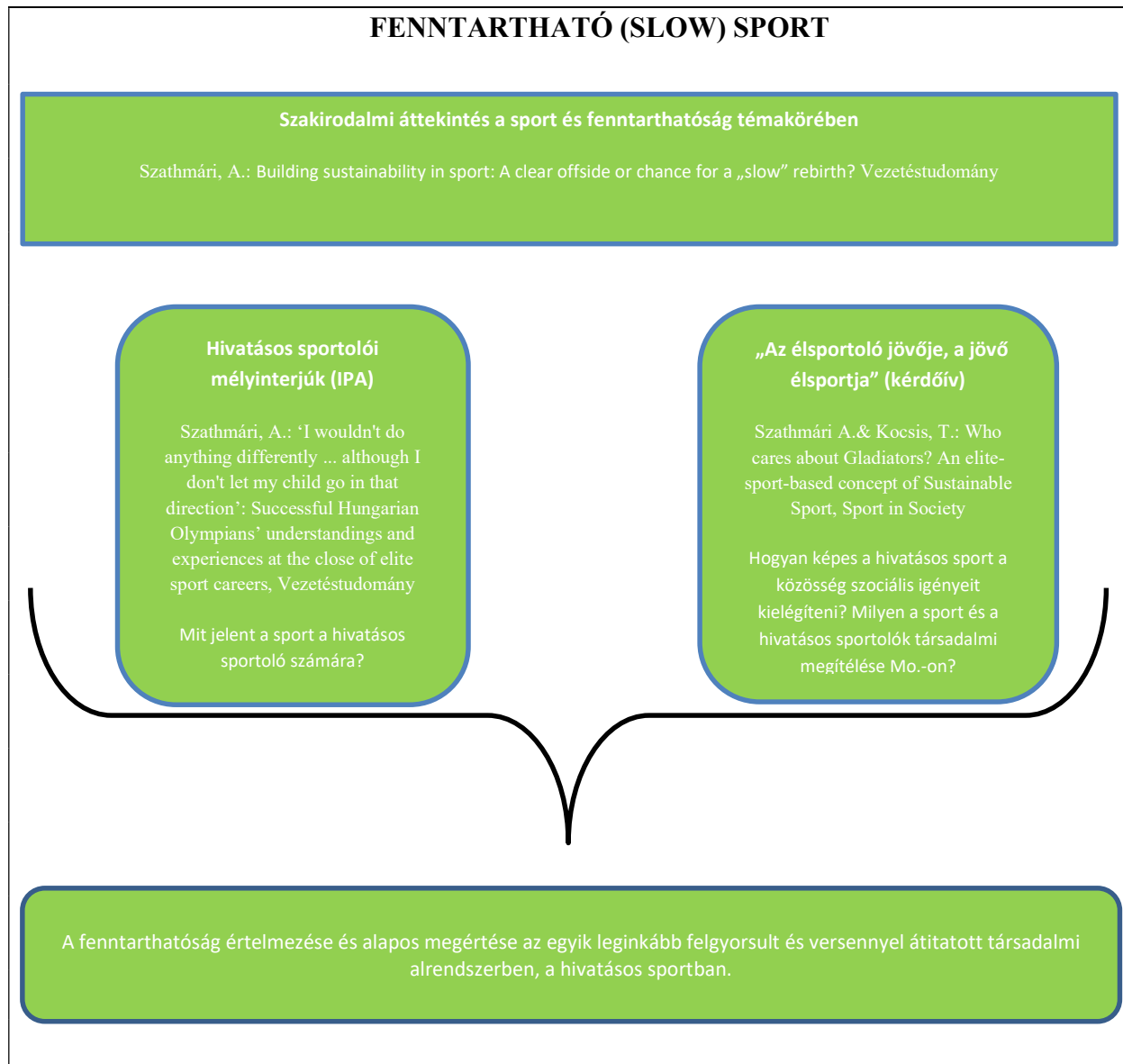
1.3 Kutatási keret

Összefoglalóm három cikkre épül:

1. *Attila Szathmári: Building sustainability in sport: A clear offside or chance for a „slow” rebirth? (Vezetéstudomány / Budapest Management Review, XLVIII. ÉVF. 2017. 11. SZÁM/ ISSN 0133-0179. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2017.11.04>). A cikk célja, a sport és fenntarthatóság elméleti keretének, kapcsolódási pontjainak megmutatása, jóllétre gyakorolt hatásának elemzése.*
2. *Attila Szathmári & Tamás Kocsis: Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport. (Sport in Society, <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1832470>). A tanulmány célja a fenntartható sport fogalmának meghatározása a hivatásos sport és fenntarthatóság kapcsolatának bemutatása okán.*
3. *Attila Szathmári: ‘I wouldn’t do anything differently ... although I don’t let my child go in that direction’: Successful Hungarian Olympians’ understandings and experiences at the close of elite sport careers. (Vezetéstudomány / Budapest Management Review, 52(5), 68–78. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2021.05.06>) A cikk célja feltárni, hogy az identitásépítés milyen aspektusai befolyásolják a hivatásos sportolók identitását és egyéni fenntarthatóságát?*

1.ábra

Kutatási fókuszok és publikációk kapcsolata

Kutatásom középpontjában az a kérdés áll, hogy: mikor tekinthető a hivatásos sport, mint társadalmi alrendszer fenntarthatónak, és milyen feltételekkel állítható az egyéni és társadalmi jóllét szolgálatába? Középpontjában a sport leginkább figyelemmel kísért szelete, a hivatásos sport áll. Ezt a fenntarthatóság, a 'slow' és a Nemnövekedés, mint elméleti keret segítségével vizsgálom mélyinterjúk kvalitatív elemzésével és kérdőíves adatgyűjtéssel. A kutatási cél a fenntarthatóság és a hivatásos sport kapcsolatának vizsgálata, a létező problémák megértése és a fenntartható sport alapelemeinek feltárása. Továbbá a Fenntartható ('slow') - sport

koncepciójának megalkotása és kiterjesztése a tágabb értelemben vett környezetre, a társadalomra és gazdasági életre, ezzel segítve egy fenntarthatóbb modell kialakítását.

1.4 Elméleti háttér

1.4.1 Fenntarthatóság: válasz az erőforrások kimerülésére

A fenntarthatóság fogalma addig, amíg csak a természeti környezetre vonatkoztatták, könnyen megfogható volt. Igaz, magát a szót csak pár évtizede használják, tartalma már a XVIII. században Malthusnál (1798) felmerült. Ő arról elmélkedett, hogy Nagy-Britannia lakosságának ilyen ütemű növekedésével a szükségletek hogyan lesznek kielégíthetők a limitált földterületen megtermelhető javakból. Aztán a XIX. században Jevons (1865) már a növekvő energiafogyasztás kapcsán szólt a kimerülő szénkészletekről. Míg a Brundtland riportban (1987) megfogalmazták:

„Kielégíteni a jelen generáció szükségleteit, úgy, hogy a jövő generációja is képes legyen azt megtenni.”

Azaz, az, hogy ne veszélyeztessük túlfogyasztással unokáink jólétét, már nem csak a természeti környezetre vonatkozott. Két fontos meghatározás: a szükséglet és az erőforrások szűkössége kapcsolatba állította a szegénységet, a természeti környezet és a társadalmi egyenlőség kérdését. Ám a mondat így is több kérdést felvet. Tényleg ki kell-e elégíteni a felmerülő szükségletet, illetve honnan tudhatjuk, hogy mi lesz a jövő generációjának méltányolható szükséglete?

Littig és Giessler (2005) még az ökológiai rendszer és az erőforrások megőrzését állította a fenntarthatóság fókuszába és ennek elérésére az emberek életmódjában szeretett volna változásokat előidézni. Később nyilvánvalóvá vált, hogy pusztán az ökológiailag stabil és egészséges környezet nem elégséges az emberi szükségletek kielégítéséhez, hanem ennek gazdasági, szociális és kulturális aspektusát is célszerű vizsgálni. Az egymástól ugyan független, ám mégis összekapcsolódó gazdasági, társadalmi és környezeti rendszereknek hosszú távon stabilnak kell maradniuk ahhoz, hogy a civilizáció vívmányai megmaradhassanak.

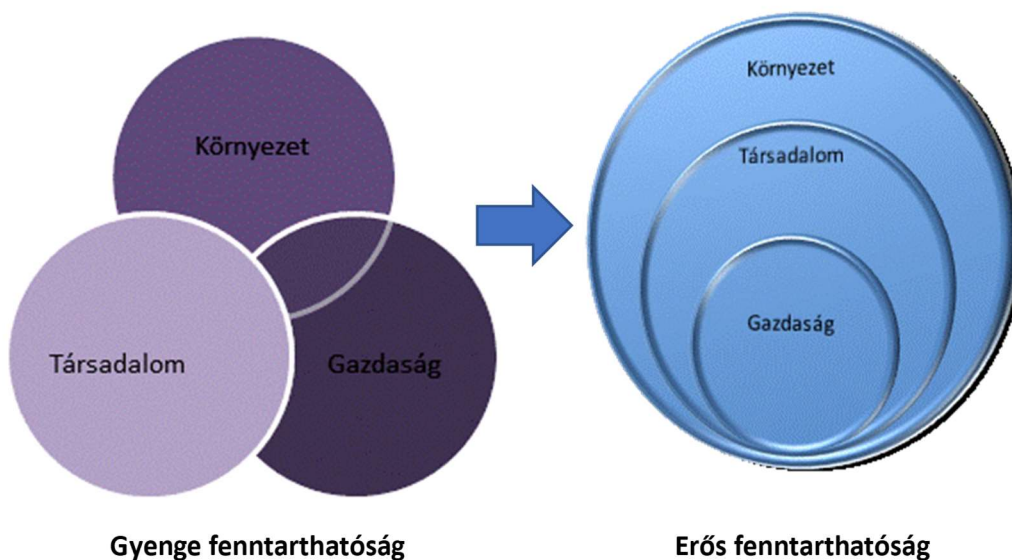
A fenntarthatóság fogalomköre így hárompilléresre bővült, melyben a környezeti szempont mellett a gazdasági és társadalmi is fontos szerepet kap. (Sőt, Roth és Valentinov (2020) még ezen is túlmutatva egymással kölcsönhatásban lévő társadalmi alrendszerek, mint a vallás, egészség, gazdaság, tudomány, művészet, média, politika, jog, oktatás és sport, illetve ezek egyedi környezetéről, egyedi fenntarthatóságáról értekeznek) Ezekkel a bővítésekkel az értelmezési lehetőségek széles tárháza nyílt meg. Jones, Selby és Sterling (2010) szerint olyan feltételeknek kell teljesülnie, hogy az ember és környezete kölcsönös jólétben, biztonságban és

a túlélés esélyével tudjon létezni. Jóval általánosabban Senge (2008) azt javasolta, hogy a fenntarthatóságba tartozzon bele minden, ami a jövő egészséges közösségi létéhez hozzájárul. McMichael és kollégái (2003) pedig arra a következtetésre jutottak, hogy maximalizálni kell annak az esélyét, hogy a környezet és társadalmi feltételek segítsék a biztonság, a jólét és az egészség elérését. Ehrenfeld (1978) mindezeket korábban a biodiverzitás, az emberi jogok, az egyenlőség, a nyitottság és - többek között - a tisztelet dimenziókkal látta el.

Retorikai síkon, a mindennapi nyelvhasználatban gazdasági, környezeti és szociális kérdésekben a fenntarthatóság divatszóvá vált, viszont a tudományos nyelvvezetben komoly diskurzus övezi, hogy mit is jelent pontosan. Noha ennek megvitatása a kutatásom keretein túlmutat, a téma szempontjából egy meghatározott eleme részletesebb kifejtést igényel. A fenntarthatóság gyenge és erős értelmezése (Málovics & Bajmócy, 2009) közötti különbség meghatározó a kutatás egyes elemeinek értelmezésében. Az elkülönítés először Pearce (1989) munkájában jelent meg, majd – többek között – Neumeyer (1999) elemezte részletesebben a gyenge és erős fenntarthatóság különbözőségét:

2.ábra

Gyenge és erős fenntarthatóság

A gyenge és erős fenntarthatóság közti különbséget a kutatók jellemzően a természeti és a mesterséges tőke viszonyában látják. A gyenge fenntarthatóság elmélete értelmében a természeti és a mesterséges tőke egymással alapvetően helyettesítő viszonyban áll. Így a fenntarthatóság kritériumának teljesítéséhez elég, ha a két tőketípus együttes értéke nem

csökken, azaz a természeti erőforrás megsemmisülésével legalább ugyanolyan értékű mesterséges tőke jön létre. Az erős fenntarthatóság elmélete értelmében a természeti tőke mesterséges tőkével nem, vagy csupán nagyon kis mértékben helyettesíthető, és ezért abszolút külső fenntarthatósági korlátot alkot, amelynek egy minimális szintjét meg kell őrizni a jövő generációk jólléte, a fenntarthatóság érdekében. Ez egyben azt is jelenti, hogy a gyenge fenntarthatóság esetén a gazdasági növekedés elfogadható, az erős értelmezés szerint a fenntarthatóság megállapodott (Daly, 1977) vagy nemnövekedés-orientált (Latouche, 2011) gazdasággal értelmezhető. Ennek következtében az ökológiai közgazdaságtanban megkérdőjeleződik a természet pénzbeli értékelése és a döntések hatékonyság- és optimumelvűsége – a jólét optimalizációja, illetve a hatékony allokáció nem is elsőrangú célok. Norton és szerzőtársai (1998) ezeket csupán a harmadik helyre rangsorolja az ökológiai fenntarthatóság és az igazságos (generáción belüli) elosztás mögé. De ha a mesterséges és a természeti tőke inkább egymás kiegészítői, semmint helyettesítői, ahogy azt az ökológiai közgazdászok állítják, akkor a gazdasági alrendszer terjeszkedése még szorosabban behatárolt. Nincs értelme az ember alkotta tőke növelésének a megmaradó természeti tőke rovására, ha egyszer a kétféle tőke egymás kiegészítője. Lényeges elem a szociális igazságosság, amelynek az alapja a lehetőségekhez való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosítása, és a társadalmi terhekből való közös részesedés; az életminőség folytonos javítására való törekvés, amely magában foglalja az egészséget - a teljes testi, lelki és szociális jólétet -, s ehhez kapcsolódóan az anyagi jólétet, az egészséges környezeti feltételeket, a demokratikus jogokat, a biztonságot, a mindenki számára elérhető oktatást stb.

A gazdaság és társadalom közötti kapcsolatot feltérképezve Polányi Károly (2001/1944) 'nagy átalakulásként' írta le azt a folyamatot, ahogy a társadalmat rendező magatartási elvek közül a piaci séma vált meghatározóvá, a társadalmi rendszer átalakult a piacgazdaság törvényei által szabályozott társadalmi rendszerré. Ebben a rendszerben a globális vállalatok társadalmi felelőssége az, hogy önkorlátozással olyan társadalmi védőháló teremtéséhez járuljanak hozzá, amely megtartja a munkaerőt emberi entitásában, azaz emberi tulajdonságainak összességében, hozzá kell járulnia a természet széthullásának megelőzéséhez, és elfogadnia a pénzrendszer társadalmi, közösségi irányítottságát (Szalay, 2008). A felelős gondolkodás tehát túlmutat a csupán a részvényesek érdekeinek megfelelő jövedelemtermelésen, hanem magába foglalja a gazdasági mellett a környezeti és a társadalmi szempontú előnyök összhangjának megteremtését is (Freeman, 1984). Ez vezetett el a fenntarthatóság kérdéséhez, amely erős vagy gyenge jelzővel illelhető (Daly, 1977; Kerekes et al., 2018); és a társadalmi jövőképességhez

(Szántó, 2018), ahol az emberi szükségletek kontrollja belső vagy külső is lehet (Kocsis, 2018; Heikkurinen et al., 2016).

1.4.2 A hivatásos sport és szabadidősport kettőssége

A XX. század második felében a globalizáció erősödésével, a televízió térnyerésével, a szabadidő megnövekedésével, valamint a fogyasztási szokások megváltozása révén egyre inkább üzletté vált a sport (András et al., 2019). A jelenkori társadalomban, és ezen belül a sport világában zajló folyamatokat egyaránt meghatározza a globalizáció, mint kulturális, gazdasági jelenség, a kapitalizmus, mint gazdasági rendszer és mint a „dolgok működésének logikája”, az infokommunikációs forradalom, valamint a fogyasztói társadalomként aposztrofált, meglehetősen felgyorsult létmód, és ebben a kontextusban a sport korábban létező társadalmi funkciói is megváltozni látszanak (Dóczi, 2011). Ugyanakkor, a fenti konstellációból adódó válságjelenségek, mint például a globális klímaváltozás és az ebből (is) következő környezeti katasztrófák, a Covid-19 pandémia, és a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek folytonos növekedése, egyre gyötrőbb kérdésként vetítik elénk a fenntarthatóság dilemmáját.

A sport hivatalos definíciója a tevékenység fizikai és mentális tényezőit emeli ki:

„Minden fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése vagy különböző szintű versenyeken eredmények elérése céljából” (European Sports Charter, 1992).

A fogalmi meghatározás egyszerre nagyon tág, és nagyon szűk. Ezért is volt szükségszerű ezt a keretet tovább bontani, és feltenni közgazdasági szempontból azt a kérdést, hogy mi a csere tárgya? Ezen kérdés mentén Dénes és Misovitz (1994) illetve Nagy (1995) élesen elkülönítette a mások sportolását, a szórakoztatást csere tárgyává tevő hivatásos vagy professzionális (elit-, teljesítmény-, látvány-) sportot a rekreációs vagy szabadidősporttól, ahol a testmozgás jelenti a csere tárgyat. A kifejezés jól mutatja a kettő közötti fő különbségeket, hiszen előbbiben a sportoló pénzt kap tevékenységéért a sportolásért, amelyet hivatásként űz. Utóbbiban viszont általánosan elfogadott az egészségmegőrzés szerepe. Fogyasztói szempontból tehát egy aktív-passzív határvonal került meghúzásra (a pontos magyar terminusok meghatározása jövőbeli feladat lehet - 1. táblázat).

1. táblázat

Hivatásos sport és szabadidősport összehasonlítása

	ELITE SPORT	LEISURE SPORT
LABELS	<i>PROFESSIONAL SPORT</i>	<i>AMATEUR SPORT</i>
	<i>WESTERN LOGIC</i>	<i>EASTERN LOGIC</i>
	<i>HEROIC ORIENTATION</i>	<i>AESTHETIC ORIENTATION</i>
	<i>POWER & PERFORMANCE</i>	<i>PLEASURE & PARTICIPATION</i>
ACTIVITY	Profession Competitive	Hobby Non-competitive
GOAL	Income Progress Performance	Recreation Health Community
ATHLETE'S ROLE	Workforce Competitor	Consumer Participant
EXCHANGE	Attention Attraction	Doing sport Equipment
CHARACTERISTICS	Training Selection Exclusive opposites Peak form Accelerated	Cooperation Involvement Complementary opposites Fun Slow

(Forrás: saját szerkesztés Dénes & Misovitz (1994); Nagy (1995); Horne et al., (2005); Coakley (1994, 2016); Pang&Macdonald (2016); Kocsis&Szathmári (2020) alapján.)

1.4.3 A fenntarthatóság, sportolói identitás és a hivatásos sport kapcsolata

A fenntarthatóság egyik alappillére (a gazdasági és környezeti mellett) a társadalmi fenntarthatóság, melynek kulcsszavai az életminőség, oktatás, egyenlőség, közösségek fejlesztése stb. Ezek azok az értékek, amelyek most és a jövő generációk számára egyaránt fontosak. Kulcsfilozófiai eleme a „slow”, stratégiai jelentőségű mind a környezet, mind a jóllét szempontjából. Szoros kapcsolatban áll a Nemnövekedés eszmerendszerével. Felgyorsult világunkban, „A nagy gyorsulásban” (Steffen et al., 2015) a Nemnövekedés a létező gazdasági logikát megkérdőjelezve keresi a nem növekedésorientált létezés feltételeit. A feladatot egyszerűsíti, ha találunk egy olyan alrendszert, amely közérdeklődésre tart számot, belső logikája egyszerűbben megfogható, nyelvezete közérthetőbb. Ilyen alrendszer a sport, ezen belül a hivatásos sport, amely nagy érdeklődés mellett zajlik, a sikerek komoly publicitást kapnak, működési logikája pedig megfeleltethető a növekedésorientált gazdasági logika összefüggéseinek, sok esetben letisztultabban is megmutatja azokat.

Meglepő módon mégis kevés kutató próbálta meg eddig a társadalmi fenntarthatóság fogalmát a hivatásos sport köré építeni. Sokkal inkább a sporttevékenységek a béke vagy a sport, a kulturális különbségek és tolerancia kapcsolatát vizsgálták (Barker et al., 2011; Dagkas, Benn & Jawad, 2011). Lawson (2005) mind a szabadidősport, mind pedig a hivatásos sport területén külön elemezte a fenntarthatóságot, és arra a következtetésre jutott, hogy a kettő teljes mértékben különválasztható egymástól. Úgy látta, hogy alapfilozófiájuk gyökeresen eltér egymástól, ennek megfelelően a fenntarthatóságnak nagyon kicsi a relevanciája a hivatásos sporttal kapcsolatban, amely kulcsszavai az edzés, kiválasztás, csúcsra járatás és többek között a terhelés, miközben teljes mértékben összeegyeztethető a szabadidősport értékeivel, mint például a részvétellel, élvezettel, együttműködéssel vagy örömmel. Észrevétele szerint a szabadidősport képes szociális hálózat kialakítására, közösségi identitás fejlesztésére, javíthatja az emberi egészséget, jó hatással lehet a jóllétre és az emberi tőkére is. Loland (2006) az emberközpontú perspektívák fontosságát hirdeti az olimpiai sportok, tehát a hivatásos sport fenntarthatósága kapcsán. Arra hívja fel a figyelmet, hogy az emberiség felelőssége az egység létrehozása, az ökológiai rendszer komplexitásának és különbözőségének elismerése. Ebből a nézőpontból feltehető a kérdés, hogy a sporton keresztül a hivatásos sport hogyan hat az emberek és a tágabb értelemben vett környezete kapcsolatára. Lawson (2005) definíciója szerint mindezek az emberi tőke fejlődéséhez vezetnek. A sporton keresztül az emberek ugyanis példaképekké válhatnak. Megmutathatják, hogy a versenyképesség és a kemény munka hogyan élhet együtt az őszinteséggel, a szolidaritással és az empátiával. Azért is különösen jelentős, mert a hivatásos sport komoly feszültségeket termel és éppen a sportolók azok, akik képesek ezt megváltoztatni. A fenntarthatóság gondolkörének elterjesztése segíthet a trend megfékezésében.

Rendszerlogikája és kockázatos következményei miatt egyes sporttudósok a sportolói identitáshoz kapcsolódó koncepciókhoz fordultak, hogy megkérdőjelezzék ezt a dualizmust, és megvizsgálják, hogy sportolói szempontból a hivatásos sport fenntartható-e? (Dohlsten, Barker-Ruchti & Lindgren, 2020). A fenntarthatóság különféle dolgokat jelenthet, és az egyének kissé eltérő módon mérlegelhetik az utóbbi koncepció különböző aspektusait (Király et al., 2013). Dingle és Mallen (2020) arra a következtetésre jutott, hogy a sport, mint alrendszer meglehetősen összetett, ezért nehéz megfelelni a fenntarthatóság követelményeinek, mivel ehhez sportolókat, edzőket, egyesületeket, sportesemények szervezőit, döntéshozókat, a gazdasági ökoszisztéma képviselőit és a sporttal kapcsolatos társadalmi szervezeteket is be kellene vonni amennyiben a fenntarthatóság hosszú távú gondolkodáson és előremutató

tervezésen, valamint a rövid távú alternatívák elutasításán alapul. Ez egyrészt a fenntarthatóság ökológiai aspektusainak előmozdítását jelenti - a sport zölddé tételét -, másrészt a gazdasági fenntarthatóság, a hosszú távú megtérülés és tervezhetőség elősegítését (Preuss, 2019). Jones, Selby és Sterling (2010, p.19.) szerint a fenntarthatóság „olyan állapotot vagy feltételrendszert jelent, amellyel az emberi és a természeti rendszerek a kölcsönös jóllét, a biztonság és a túlélés állapotában a végtelenségig folytatódhatnak”. Lindsey (2008) az egyéni fenntarthatóságot a személyes identitás, a képesség és / vagy a hozzáállás hosszabb távú elmozdulásaként határozza meg. A korábbi kutatások kiemelt figyelmet szentelnek a lélektani aspektusoknak. Így a sportolók korai kiégése kapcsán Coakley (1992) azt vizsgálta, hogy társadalmi jelenségről, vagy egyéni problémáról beszélhetünk-e? Arra a következtetésre jutott, hogy a társadalmi szervezetekben van a hiba, és azok átalakítása megkerülhetetlen. Míg a kutatók azt sugallják, hogy a hivatásos sport teljesítmény iránti igényei és a források korlátozzák a hivatásos sportolók egyéni fenntarthatósági lehetőségeit, azt is jelzik, hogy a rövid életpálya nem zárja ki a hosszabb távú karrier fenntarthatóságát más területeken (Vveinhardt, Fominiene & Andriukaitiene, 2019; Szathmári, 2021).

Egyre több munkahely/karrier válik fenntarthatatlanná a magas munkáltatói és kontextuális igények, foglalkozási stressz, kiégés, valamint a munka és a magánélet egyensúlyának hiánya miatt (Richardson & McKenna, 2020). A hivatásos sport fizikai, pszichológiai és érzelmi igényei gyakran kiégéssel, krónikus stressz- és sérülésszinttel végződnek, ami a sportolók karrierjének végéhez is vezethet (Thelwell, Weston & Greenless, 2007). Richardson és McKenna (2020) azzal érvelnek, hogy bár a magas szintű teljesítmény iránti igény korlátozhatja az egyéni sportolói fenntarthatóságot, ez „kezelhető” mértékű. Ám fennáll a veszélye, hogy negatívan befolyásolhatja a sportolók részvételi motivációját, és ezáltal a későbbi teljesítményüket.

A mentális egészség kapcsán Fletcher és Sarkar (2012) az olimpiai bajnokok stressztűrő képességét vizsgálta, az egyéni jóllét kérdését pedig Lundqvist (2011) elemezte. Az edzők fenntarthatóságban betöltött szerepének középpontba állításával Annerstedt és Lindgren (2014) a törődést, mint kulcsszót találta kiemelkedően fontosnak. A profi karrier lezárásával járó nehézségeket, a foglalkoztatás és az emberi tőke kapcsolatát pedig Ling és Hong (2014) vizsgálta.

Kutatásomban az egyéni fenntarthatóságot a sportolókra, mint emberi lényekre és a személyes szükségletekre fókuszálva vizsgálom. Lawson (2005) arra a következtetésre jutott, hogy a

hivatásos sport fenntarthatósága - a benne rejlő logika miatt - törékeny. Ez a törékenység szorosán összefügg a sportolók identitásképzésével. Azok a sportolók, akik a karrierjük befejezése előtt képesek átalakítani és megőrizni identitásukat, jobban képesek megbirkózni a veszteséggel, mint azok, akik karrierjük végéig, vagy akár később is erősen elkötelezettek sportolói identitásuk iránt. A sportolók identitása magában foglalja a szerepükhöz kapcsolódó kognitív, affektív, viselkedési és társadalmi szempontokat (Brewer, Van Raalte & Linder, 1993). „Mint minden szerepidentitás, úgy a sportoló identitása is a különböző társadalmi interakciókban a jelentések felépítésének és értelmezésének folyamatán keresztül alakul ki. Ebben az értelemben a sportolók a sportszerephez kapcsolódó, társadalmilag felépített normákat, értékeket és meggyőződéseket használnak a körülöttük lévő világ megértésének előmozdítására” (Ryan, 2018, p.1.). Így a sportolók identitás-összetevőjének megértése létfontosságú feladat a sportolók tapasztalatainak vizsgálatakor, és az identitásnak a hivatásos sportban az egyéni fenntarthatósággal kapcsolatos kutatása betekintést nyújthat ebbe (Cosh, LeCouteur, Crabb & Kettler, 2013). Míg az egyén identitása különböző dimenziókból állhat, valószínű, hogy ezek egyike domináns lencsévé válik, amelyen keresztül a világot szemléli (Lally, 2007). Az identitás kialakításával kapcsolatos elképzelések így hozzájárulhatnak annak megértéséhez, hogyan működhet fenntartható módon a sport, mint alrendszer. Ebben nélkülözhetetlen annak vizsgálata, hogy a sportolók hogyan értelmezik saját sportpályafutásukat, beleértve azt is, hogy mit tartanak fontos tényezőknek a sikerük, harmonikus életük szempontjából, és mit látnak problémának. Ebben az értelemben arra törekszünk, hogy megértsük az egyéni fenntarthatóság működését, mint a hivatásos sport rendszerszintű követelményei és az egyes sportolók személyes szükségletei és lehetőségei közötti megfelelés mintázatát (Schubring & Thiel, 2014).

1.4.4 Az erős fenntarthatóság a hivatásos sport és szabadidősport rendszerszintű vizsgálata a természet, társadalom és gazdaság keretében.

A mélyebb megértéshez érdemes egy rendszerbe foglalni a fenntarthatóságot, a hivatásos és szabadidősporttal, mint társadalmi alrendszerekkel. A profit-maximalizálás gazdasági logikája (hatékonyság és versenyképesség kvantitatív mérés, pénzügyi mérőszámokkal) a gazdasági rendszer jellemzője. Ám ha e logikán túl, azt meghaladóan érvényesülnek további társadalmi-környezeti szempontok, akkor ebből arra következtethetünk, hogy a gazdaság nem “kebelezte be” a társadalmat és a környezetet és érvényesül az erős fenntarthatóság.¹

¹ Lásd még a Nemnövekedés-koncepcióval kapcsolatban (Kallis, Kerschner & Martinez-Alier, 2012; Liegey et al., 2013; Harangozó, Csutora & Kocsis, 2018).

A sport üzletté válása meglehetősen új keletű folyamat a gazdaság többi területéhez képest, hiszen a profizmus és a sport üzleti alapokra helyezése – néhány sportág kivételével - csak a 20. század utolsó három évtizedében indult el (András, 2003; Dénes & Misovitz, 1994). Ennek megfelelően a sport a növekedés logikája szerint rendeződik: a „termelékenység”, a hatékonyság növelése, a számszerű mérhetőség, az értékelés, az összehasonlítás és a hierarchia jellemzik. Ezért a sport kritikája egyben fontos társadalomkritika is. A sport tükrözi a társadalom fejlődését, és a buktatók még inkább láthatóbbá válnak. Ezért szükséges a kutatás, hogy a sport újra játék lehessen, és ne a kapitalista pénztermelés további eszköze (Liegey et al., 2013).

A Nemnövekedés szellemisége a környezeti és társadalmi fenntarthatóságra, valamint a békés és konviviális, tehát tartalmas társas együttélésen alapuló társadalmi működésre helyezi a hangsúlyt, és meghaladja az olyan – a jelenlegi produktivizmusra épülő gazdasági mechanizmusok mögött meghúzódó – alapvetéseket, mint a Homo oeconomicus emberképe; a munka társadalma; a korlátlan növekedés lehetősége és szükségessége; vagy a teljes foglalkoztatottság ideálja. Ezek az alapvetések az irányzat képviselői szerint „a gondolatvilágunkba vésődött hamis hiedelmek”, és arra hívják fel a figyelmet, hogy ezek megkérdőjelezése megnyithatja az utat egy olyan diskurzushoz, amely egy fenntarthatóbb és igazságosabb társadalom felé terelhet minket (Köves, 2017).

A kutatás fő célja annak megértése, hogy az erős fenntarthatóság alkalmazható, értelmezhető-e a hivatásos sport területén is, hogy formálisan megvizsgálja a magyar hivatásos sportolók tapasztalatait, hogy a hivatásos sport hogyan kapcsolódik a sportolói identitás és az egyéni fenntarthatóság összetevőihöz? A kutatási eredmények hozzájárulhatnak a téma mélyebb megértéséhez, az erős fenntarthatóság jelentőségének felismeréséhez nem csak a sport területén, de a tágabb értelemben vett környezet és gazdaság viszonyrendszerében is.

2. Módszertan

A kutatás három fő része az elméleti háttér megteremtése, a hivatásos sportolókkal készült mélyinterjú (kvalitatív), és a sport jelen állapotát feltáró nagy mintaszámú kérdőíves adatgyűjtés (kvantitatív) nemcsak időben, de a főbb érintettek tekintetében is szerteágazó. Ezek között egy olyan logikai kapcsolat is fennáll, mely szerint a mélyinterjúk segítették a nagy mintaszámú kvantitatív kutatás kérdőív-állításainak meghatározását.

2.1 Kvalitatív kutatás

Az interpretatív fenomenológiai analízis (IPA) egyre gyakrabban alkalmazott kvalitatív kutatási módszer elsősorban a pszichológiában. Az IPA alapjai a fenomenológiához és a hermeneutikához kapcsolódnak, amelyek azt hangsúlyozzák, hogy az egyén tapasztalata csak annak kontextusában értelmezhető. Az IPA személyközpontú megközelítésével lehetővé teszi, hogy a kutató egy adott tapasztalatot „bennfentes perspektívából” szemléljen, a kutatásban részt vevő személyt szakértőként kezelve. A módszer idiográfias elkötelezettséggel, az adott tapasztalat minél részletesebb feltárására és annak megértésére törekszik, azt értelmezve, hogy a vizsgálatban részt vevő személy hogyan értelmezte azt (Kassai et al., 2017). Az IPA-kutatás célja egy adott jelenséggel - jelen esetben a hivatásos sportolói léttel - kapcsolatos személyes tapasztalat feltárása. Mivel az IPA-vizsgálat célja, olyan megélt tapasztalat feltárása, amely fontos a vizsgálati személy számára az IPA módszertanát alkalmazó kutatások nagy része az egészség- és klinikai pszichológia területén végez kutatásokat (Smith, 2011). Ám egyre gyakrabban használt módszer a piackutatás területén is. Kvalitatív kutatás segítségével megérthető a vásárlók/fogyasztók adott szolgáltatással kapcsolatos tapasztalata, értékelése (pl.: Fett, Bruns, Lischka & Wittmann, 2009).

Az IPA tehát interpretatív, hermeneutikai módszer, amely sajátosság több szinten is megnyilvánul a kutatás során. A kutatói kérdés nyitott, explorációs (nem magyarázatot célzó), a folyamatra (és nem a végeredményre) fókuszál, és a jelentést célozza (nem okokat vagy következményeket). A kutatási kérdés egy speciális kontextusra vonatkozik (és nem például kontextusok összehasonlítására). A kutatás elején kétszintű kutatói kérdés fogalmazható meg. Az első szintű kutatói kérdést egy második szintű kutatói kérdés követi, amely már elméletileg megalapozott lehet (Somogyi et al., 2018).

Az elemzés következő lépése a kibontakozó témák (emerging themes) megalkotása (Pietkiewicz & Smith, 2014), ilyenkor a kutató az interjúk egészét, azaz a vizsgálati személy narratíváit felbontja egy más szempont szerint, mint az interjúban megjelenő résztvevői perspektíva. Ilyenkor nagyobb hangsúly kerül a kutató szervező és értelmező szerepére, aki a kibontakozó témák mentén egy „új egészt” hoz létre. Később a kutatónak lehetősége van pszichológiai konstruktumok beemelése az értelmezési folyamatra (pl.: „szelf” – amelyet az interjúalany feltételezhetően nem használt).

Az IPA-kutatás során célzott mintavétellel dolgoztunk. A minta tagjai egy különleges jelenség vizsgálatához biztosítanak hozzáférést, akik egy „perspektívát” képviselnek, nem pedig egy populációt. Az IPA idiográfias elkötelezettségű, a jelenséget egy meghatározott kontextusban

részletesen vizsgálja, ezért kis elemszámmal és homogén mintával dolgozik a vizsgálni kívánt jelenségen (Rubin & Rubin, 2012). Smith és munkatársai (2009) példája nyomán a homogenitást úgy képzelhetjük el, hogy ha például hivatásos sportolók tapasztalatára vagyunk kíváncsiak, akkor a minta legyen homogén abban az értelemben, hogy a vizsgálati személyek hasonló ideje sportoljanak, hasonlóak legyenek náluk a sportági sajátosságok (egyéni/csapat sportág, népszerűség, hazai/nemzetközi sikeresség, olimpiai beágyazódottság, támogatási rendszer), vagy hogy mennyi ideje inaktív hivatásos sportolók az interjú időpontjában. Larkin és munkatársai (2011) saját tapasztalataik alapján 3–6 fős mintát javasolnak. Ennyi még nem túl sok a részletes elemzéshez, viszont éppen alkalmas az egyes esetek közötti hasonlóságok és különbségek leírására.

A minta kiválasztásánál a Miles és Hubermann-féle (1994) csoportosítás szerint az intenzitás alapú, kritérium és összehasonlítható mintavételi technikákat alkalmaztuk. Ezeknek lényege, hogy olyan információban gazdag eseteket vizsgáljak, amelyek intenzíven, de nem szélsőségesen írják le az eseteket. Illetve olyan alanyokkal dolgozzak, akik ugyanazzal a releváns jellemzőkkel rendelkeznek.

2. táblázat

Az interjúalanyok alapadatai

Résztvevő	Nem	Életkor	Sport	Legjobb nemzetközi eredmény	Legjobb hazai eredmény
A1	Férfi	35	Atlétika	Európa bajnokság legjobb 25	nemzeti bajnok
A2	Férfi	34	Asztalitenisz	Nemzetközi ifjúsági bajnok	ifjúsági bajnok
A3	Nő	31	Úszás	Olimpiai érmes	nemzeti bajnok
A4	Nő	39	Atlétika	Olimpiai legjobb 25	nemzeti bajnok
A5	Férfi	44	Atlétika	Olimpiai legjobb 15	nemzeti bajnok

Öt fő mélyinterjúra kiválasztott sportolóval dolgoztunk, akik a fenti szempontok szerint homogénnek tekinthetők. Az egyik kritérium maga a sporttevékenység: jelen esetben, hogy egyéni sportágban (úszás, atlétika) versenyző sportolók legyenek a minta tagjai. Erre azért volt szükség, mert feltételezésünk szerint a csapatsportágban szereplők másképp, intenzívebben élik meg siker/kudarck, elvárások és egyéb lelki tényezők hatásait, emellett a csoportdinamika hatásainak kezelése bonyolulttá tette volna a kutatási folyamatot, így ezt a hatást kiszűrtük. Fontos kritérium a siker szerepe: hazai sikerességet tekintve magyar bajnoki címig jutók, nemzetközileg jegyzett, Olimpiákon megfordult, ott helyezést, érmet, ezáltal komoly pénzbeli támogatást is szerző hivatásos sportolók lettek a homogén minta szereplői. Célunk azon sportolók vizsgálata, akik pusztán eredmény-szempontrú, mérhető megközelítésben eredményesnek tekinthetők. Végezetül az idő szerepe is fontos kritérium, profi karrierjüket

lezáró, előtte viszont több mint egy évtizeden keresztül sportoló versenyzőkről van szó, akik így megfelelő távolságból, és rálátással bírnak életük ezen szakaszára. A sporttól nem szakadtak el, valamilyen formában továbbra is „rendszeren” belülinek számítanak.

A kapcsolatfelvétel korábbi ismeretség alapján történt. Ez biztosította, hogy a fent említett intenzitási kritériumnak mindannyian megfeleljenek. Az interjú felvétele az alanyok munkahelyén történt, számukra ismert, megszokott környezetben. A korábbi ismeretség biztosította a nyílt, őszinte légkört, és azt, hogy ezekben a témákban bátran megnyilvánuljanak.

Az IPA-adatgyűjtés célja, hogy minél több információra tegyünk szert az adott jelenséggel kapcsolatban, ezért a korábbi tapasztalatokat is felhasználva félig strukturált interjút alkalmaztam erre a célra. Mivel elsősorban az interjúalany interpretációinak feltárása a cél, az előre meghatározott interjútervet nem volt szükséges mindenáron tartani (Brown, 2005.) Ám fontos volt, hogy rákérdezzünk a vizsgálni kívánt jelenségre, például egy sérülés, kudarc, vagy siker megélése kapcsán: mit jelent az interjúalanynak, hogyan látja magát a sérülés, kitűzött cél elérése alatt, hogyan látja magát egészségesen és sikeresen, és hogyan látta magát a sérülés előtt vagy a cél felé vezető út nehézségei során. Ez utóbbi szempont megjelenése az interjú során lehetővé teszi az interjúalany identitásalakulásának vizsgálatát az adott tapasztalattal összefüggésben.

A félig strukturált interjúk (Melléklet) 60 és 90 perc közötti időtartamúak voltak, melyekről szó szerinti átiratot készítettünk, amelyben a jelentősebb nonverbális elemeket (mint nevetés, hosszabb csend) jelöltünk, majd lejegyeztük.

2.2 Kvantitatív kutatás

A szakirodalom, saját tapasztalat és a fenti kvalitatív kutatás (félig strukturált interjú) alapján egy 23 állításból álló kérdőívet készítettünk, melyhez 1-5 fokozatú Likert-skálát alkalmaztunk. Ez jelentette a kiindulópontot a kvantitatív kutatás kérdőíveihez. (3. táblázat):

3. táblázat

A hivatásos sportolói kérdőív címkéi és állításai

CÍMKÉ	ÁLLÍTÁS
LESS_UNEQUAL	A hivatásos sportnak fontos szerepe van a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében.
CAREER	A hivatásos sport jelenti az egyik legnagyobb karrierlehetőséget a fiataloknak.
RESPECT	A hivatásos sportoló a sporton keresztül társadalmi megbecsülésben részesül.
LESS_CONFLICT	A hivatásos sport segítségével csökkenthető a népek közötti ellentét.
PROUD	A magyarok büszkéek lehetnek a hivatásos sportban elért eredményeikre.
NAT_HAPPINESS	A sportsikerek hozzájárulnak a nemzet boldogságához, jóllétéhez.
SPORTMANSHIP	A hivatásos sportban a pályán és azon kívül is érvényesül a sportszerűség elve.
USEFUL	A hivatásos sport hasznos időtöltés.
LAB	Inkább a laboratóriumban dőlnek el a dolgok, mint a sportpályán.
MEDIA	A média inkább árt az hivatásos sportnak, mint használ.
ENTERTAINMENT	A hivatásos sport szerepe a szórakoztatás.
MONEY	A hivatásos sportban túlzottan megnőtt a pénz szerepe.
BET	Jót tesz a hivatásos sportnak, hogy egyre több mindenre lehet fogadni.
DOPING_DANGER	A tiltott teljesítmény-fokozás (dopping) veszélyezteti a hivatásos sport alapvető értékeit.
BURNOUT	A hivatásos sportolói lét rövidegéből adódó eredménykényszer kiégéshez vezet.
EVERYEFF_REV	Helyes, hogy az eredmény érdekében a hivatásos sportolók minden eszközt bevetnek. (Reverse coded!)
HEALTH	A sport segít a hivatásos sportoló szervezetének egészségesen tartásában.
LIFELONGSUCCESS	Egy hivatásos sportoló egy életre meg tudja alapozni a boldogulását.
GOODSITUATION	A magyar hivatásos sportolók helyzete jó.
HEALTHDEMANDING	A sport olyan követelményeket támaszt, ami a hivatásos sportoló egészségének rovására megy.
GOODCOMPETITION	A teljesítménykényszer hosszú távon is a legjobbat hozza ki a hivatásos sportolókból.
IDOL	A hivatásos sportolók jelentik a fiatalok előtt a követendő példát.
MYCHILD	Szeretném, ha a gyermekem egyszer hivatásos sportoló lenne.

A kérdőívet 388-an töltötték ki két hullámban. Az elsőben 2016 január-februárjában egy sport-témájú közösségi media felületen (<https://eurosport.hosszabbitas.hu>), és a személyes facebook oldalamon (N=216), a másodikban 2016 április-májusában a Corvinus egyetemen volt lehetőség a kérdőív kitöltésére. Ez utóbbi alkalmával 150 alapképzésben, Környezetgazdaságtan kurzuson résztvevő hallgató válaszolt (hallgatói minta) a kérdésekre.

A mintában enyhén felülreprezentáltak a férfiak (52,8%), nagyjából hasonló arányban tartalmaz hivatásos sport múlttal rendelkezőket (52,6%) és nem rendelkezőket (47,4%). A válaszadók majdnem felének legmagasabb iskolai végzettsége az érettségi (46,9%), ennek fő oka, hogy a

kérdőívezés egy része az egyetemi hallgatók között történt. A válaszadók majdnem háromnegyede városban nőtt fel (71,5%).

A két minta messze áll attól, hogy a magyar társadalmat reprezentatív módon lefedőnek nevezhessük, ám a kísérleti projektként tervezett minta alkalmas arra, hogy képet adjon a sportot érintő problémákról, ezért nem is cél az eredmény egész társadalomra történő kivetítése.

3. Eredmények

3.1 A kvalitatív kutatás eredményei

3.1.1 Első-szintű értelmezés: a hivatásos sport legfontosabb elemei

A kvalitatív kutatási alapkérdésem: „Mit jelent a sport a sportoló számára?”. Ebben a viszonyrendszer az, ami meghatározó, az adja a sportolás értelmét, hogy mit jelent a résztvevő, benne élő sportoló számára. A kérdés a kutatás egészére vonatkoztatva úgy integrálható, hogy a fenntarthatóság sportra vonatkoztatásában a rekordok, az ellenfél legyőzése iránti elköteleződés, más szóval többre vágyás, ütközhet-e olyan korlátokba, mint a természeti környezetünk esetén az erőforrások szűkössége? Ott az erőforrások mértéktelen felhasználása jelenti a fő korlátot, még akkor is, ha a folyamatos innovációknak köszönhetően a hatékonyság javul (visszacsapó hatás, népességnövekedés). Ha a sportban az embert feleltetjük meg a természeti környezetnek, és ennek határait vizsgáljuk, akkor azt kell keresnünk, hogy mi a kíváncsú közvetlenül az embernek. Mi az, ami ugyan rövid távon bizonyíthatóan hatékonyság-javulást, eredményeket hoz, de hosszú távon nem támogatja az emberi jóllétet. Ennek fizikai és lelki tényezői mellett az emberi környezet vizsgálata is része. Kérdés, hogy elérte-e, túllépte-e azt a pontot a sport, a hivatásos sportoló, ahol ez az egyensúly felborult? Van-e tér még a sportolói hatékonyság-javulásnak hosszabb távú károkozás nélkül. Mit lehet tenni annak érdekében, hogy az egyensúly helyreálljon a rövid-hosszú távú érdekek között?

Az elemzés következő lépése a feltároló témák (emerging themes) definiálása (4. táblázat). Az első interjú kódolásakor hangsúlyossá vált az érzelmi felfokozottság, ahogyan a sportoló az edzőjéről, szülőkről, korosztályáról beszélt, több olyan motívumot használva (vágy, szerelem, védőburok), amely egy párkapcsolat-analógiára utalnak. Az érintettek közül ez a három csoport megjelent az összes interjúban, így külön témaként szerepel. Meghatározó volt az edzéshez és versenyhez való hozzáállás is. Mint ahogy mindegyik interjúban jelen volt a világ megismerésének lehetősége, a sport egészségre gyakorolt hatása és a karrier lezárásának problematikája is.

4. táblázat

A kódolási folyamat során feltáruló témák

SZÜLŐK SZEREPE magad ura vagy nem voltak harcok családi nyomás --> tanulás	VÁGY sport, mint szerelem edző szerelemből --> örült könnyebb út vs. tanulás	TESTI/LELKI EGÉSZSÉG mindig fáj valami edző fizikailag --> pszichológus lelkileg nagy terhelés --> visszaüt
EDZÉS monoton, iszonyú játékosság <---> kivenni az eredményt nem edzettem --> így is eljutottam	EDZŐK SZEREPE szerencse, felelősség nincs magánélet - saját feje után nem csinált ki-felfigyelt-fel volt építve	KÜLFÖLD világlátás ösztöndíj pénz, jobb körülmények
VERSENY igazságtalanság boldogság örök fájdalom	JÖVŐKÉP sport, mint védőburok zárt világ: mocskok ---> tisztább, egyszerűbb fekete lyuk, légüres tér	KOROSZTÁLLYAL KAPCSOLAT csak magadra számíthatsz <---> társaság ciki nem tanulni házasodás, gyerek később
IDENTITÁS: MIVÉ VÁLTAM? soha nem adom fel holnap jobb lesz legalján kezdeni példakép, pozitív személyiségjegyek		

Ezt követően arra törekedtünk, hogy azonosítsuk az összefüggéseket (például időrendi kapcsolatokat) a felmerülő témák és azok között az átfogó témák között, amelyek több altémára kiterjedhetnek. Az interjúk átirataiból származó idézetek felhasználásával és az interjúk közötti minták és témacsoportok feltárásával megpróbálható tovább kibontakozó témák - ún. „master themes” - értelmezése. Az elemzés során a kutató megérti, hogy az interjúalany hogyan értelmezte tapasztalatait; ez a másodlagos értelmezés a „kettős értelmezés” folyamata, ahol a kutató második, tudományosan és szisztematikusan elvégzett értelmező munkája az IPA reflektív fenomenológiai attitűdjének részének tekinthető - szemben az interjúalanyokéval, amelyek „természetes” pre-reflektív megfigyelések (Smith et al., 2009). A folyamat következő lépéseként a feltáruló témák közötti kapcsolatokról kibontakozó elsődleges és másodlagos témák táblázata készült el (5. táblázat). A szöveg újraolvasása és átrendezése során három kibontakozó téma köré rajzolódtak ki a történetek: (a) a hivatásos sportolók karrierje során az *edzők/mentorok központi szerepe*; az élsport mint (b) „*védőburok*”; és (c) a sportolói identitás fejlődésével összefüggésben a „*társadalmi kapcsolatok*”.

5. táblázat

Az IPA folyamat során azonosított és kibontakozott elsődleges és másodlagos témák

ELSŐDLEGES TÉMÁK	Edző/mentor szerepe		Védőburok		Társadalmi kapcsolatok	
MÁSODLAGOS TÉMÁK	Növekedés	Hiány	Korosztály	Problémák	Kognitív diszsonancia	Gyermek perspektíva
Kulcsszavak	Elismertség, kapcsolatok, edző, érzelmei, szeretet	Koncepció, működő rendszer, életpálya, emberközpontú, hosszútáv	Kiváltságok, összehasonlítás, kilépés, integráció, másság	Mentalitás, egészség, átmenet	Hit, értékek	Motiváció, játékoság
Idézetek	<p><i>Elvárás volt az uszoda [edzők] részéről is, hogy azért a tanulmányok folytatódjanak.'</i></p> <p><i>...mert eredmény kell mindenáron produkálni, hogy ő [az edző] is tudja bizonyítani a saját létét.'</i></p> <p><i>...az edzőm miatt voltam szerencsés, hogy nem csinált ki kvázi a legelején, hogy akkor legyen eredmény, szépen fel volt építve...'</i></p>	<p><i>...manapság az kerül a társadalom fókuszába, az emberek fókuszába, aki valami értéktelent csinál sajnos.'</i></p> <p><i>...és alternatívákat kínálni neki és nem elengedni a kezét, amikor abbahagyja.'</i></p> <p><i>Csak a nagyon örült marad ott, akár minimális pénzért is, szerelemből csinálja.'</i></p>	<p><i>'Hasonló korúak hamarabb megházasodtak, hamarabb szültek, vagy lett gyerekek. Nincs arany középút, csak végletek vannak.'</i></p> <p><i>A sportolót mindenki szereti, főleg ha sikeres, és hogy utána az életben soha nem tudsz olyat csinálni, hogy mindenki feltétel nélkül elfogadja és szeressen.'</i></p> <p><i>'Bejártam a világot azzal, hogy szaladgálok és ugrálok.'</i></p>	<p><i>...a testemnek is jót teszek, de nem annyira, mert az élsport azért nem egészséges.'</i></p> <p><i>Meg tudom érteni azokat az embereket, akik - durván fog hangzani - kiugranak az ablakon, hogy ha befejezik.'</i></p> <p><i>Nagyon légüres tér volt, ott éreztem, hogy nem találom a helyem a korosztályomban.'</i></p>	<p><i>'Nem csinálnék semmit másként... azért az én gyerekeim nehegy ebbe az irányba menjen.'</i></p> <p><i>[Visszavonulásom után] nekem nagyon nehéz volt és komoly probléma, hogy kifolyik az idő a kezem közül, és elcsúsznak napok, órák, határidők, mindenféle.'</i></p> <p><i>Szerintem a legsúlyosabb probléma az, hogy egy versenyző addig számít, amíg versenyző. Miközben ő egy ember...'</i></p>	<p><i>'Sydney [olimpiai részvétel] olyan volt, mikor egy gyereket elvisznek a vidámparkba.'</i></p> <p><i>Kicsikkel játékosan kellene. Ez a teljesítménykényszer a legnagyobb hiba és legnagyobb probléma a világban.'</i></p> <p><i>...néhány évig fogni a kezét és ott lenni mellette, ahogy önállósodik és átáll a hétköznapi életre, hogy ezzel ne egyedül kelljen megküzdnie.'</i></p>

Az újbóli átolvasások és újrendezések legizgalmasabb felfedezése az **(a) edzők szerepének** központi helyzete. Szoros kapcsolatban áll a legtöbb altémával (szülők, edzés, verseny, vágy). Szerepe kiemelkedő a sportolók felfedezése („valamit látott bennem”), a megfelelő kezelése („nem csinált ki”), hosszú távú tervezése („fel volt építve”) kapcsán. Mindezt „megbecsülés nélkül”, jellemzően „csak az örült marad ott, és szerelemből csinálja” helyzetben. A sportolók elmondása alapján az edzőjük/mentoruk a sportolói karrier során igen fontos kapcsolatnak tekinthető. Szerepe a sportolói jóllét, és az egész rendszer fenntarthatósága szempontjából jelentős.

A másik kibontakozó főtema a **(b) 'védőburok'** szimbólummal fogható meg, melyben fontos a szerepe az ellentmondásoknak: a belső és külső világ, illetve a jelen és az aktív sportolói múlt összehasonlítása mentén. A sport, mint különálló kis világ jelenik meg, védőburokkal körülvéve, amely elválaszt, megvéd, és egyúttal nehezzé teszi a befejezést is. Egy „zárt világ”,

amelynek megvannak a „maga mocskai”, de mégis egyszerűbb, tisztább(!) és “nem annyira fertőzött, mint a külső világ”. Könnyebb utat jelenthet, mint a tanulás és bizonyos privilégiumokkal is jár. Szoros kapcsolatban áll a korosztállyal (altéma), azzal a csoporttal, mely, mint bizonyos szociális helyzetet elfoglaló csoport a folyamatos összehasonlítás alapját képezi, ezáltal a szubjektív szociális énkép (amely a szubjektív jóllét meghatározó eleme) lényegi részévé válik. A folyamatos összehasonlítás: „házasodás, szülés, gyerek hamarabb” kapcsán fontos a tudatosítás szerepe is, hogy mit adott a sport és miért cserébe. A védőburok megszűnését követő állapotot jellemzően a „fekete lyuk” és a „légüres tér” fejezi ki, ami a megfelelő hosszú távú gondolkodás hiányára utal, a sportoló sport utáni életének, kilátásainak nehézségeit jeleníti meg szemléletesen. A leírtak alapján csak keveseknek adatik meg a zökkenőmentes váltás.

A harmadik főtéma a **(c) társadalmi kapcsolatok** és sportolói identitás kérdése. Mindez a gyermek motívummal fogható meg, amely mindhárom nézőpontban (sportoló, szülő, edző) megtalálható. Fontosak az értékek, edzőként a játékosság, szülőként viszont előtérbe kerül, az a dilemma, hogy a gyermek vajon ugyanezt a pályát válassza-e, amely talán a legerősebb jelzés arra vonatkozóan, hogy a kíváncsú egyensúly rövid- és hosszú távú érdekek között felbomlóban van.

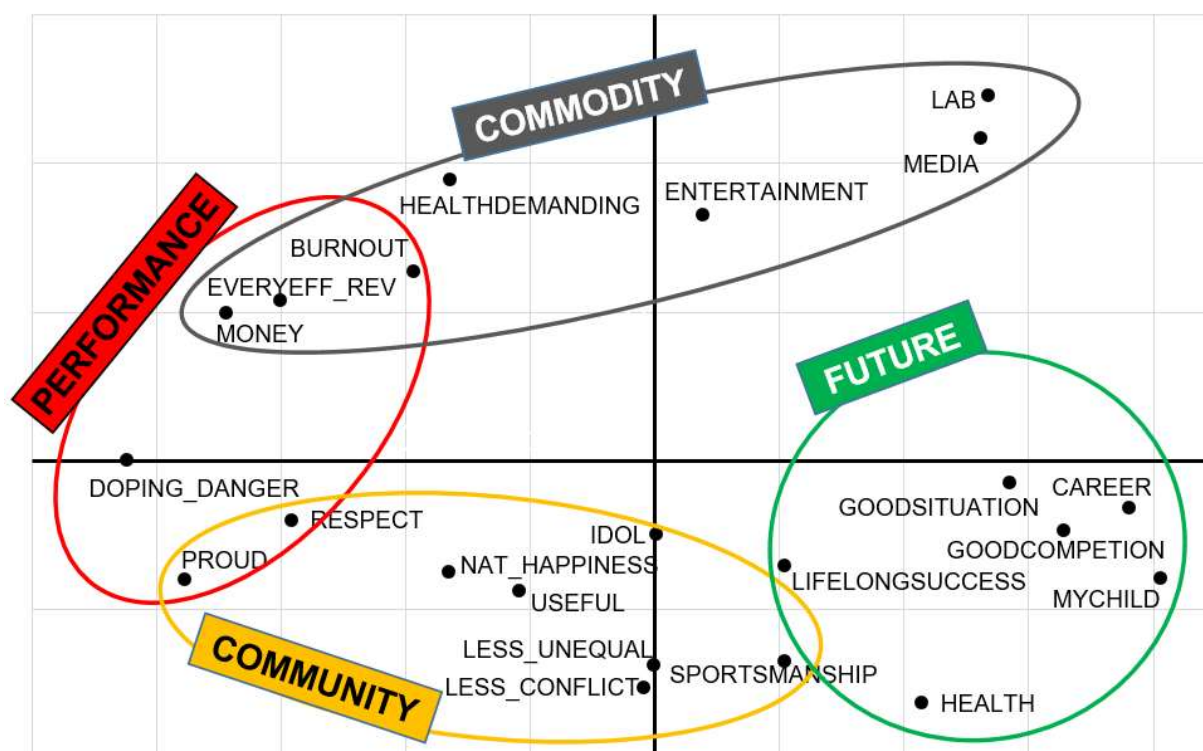
3.2 A kvantitatív kutatás eredményei

A két adatgyűjtés során kapott minták eltérő tulajdonságai ellenére nem találtunk szignifikáns eltérést ($p > 0,95$) a válaszok között. Ezért a két mintát a későbbi elemzés szempontjából egységesnek tekintettük. A Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) mutató (0,704) és a Bartlett-próba ($\chi^2 = 931,219$; $p = ,000$) értékei is jelzik, hogy lehetséges és célszerű dimenziószámot csökkenteni. Az elemzési stratégia ennek érdekében a következő. Első lépésként a kérdőív adatstruktúrájának vizualizációja érdekében (1) multidimenziós skálázást (MDS) hajtottunk végre. Ezután négy-komponensű főkomponens-elemzés (PCA) következett, melynek célja a mélyebb struktúrák megértése, és az MDS-tengelyek értelmezése.

Az MDS kétdimenziós megoldására a Young-féle négyzetes távolságok S-stress formuláját alkalmaztuk. A Stress érték 0,167, amely – Sturrock és Rocha (2000) alapján – két dimenzióban 23 elem esetén megfelelő érték. Ebből kiindulva elkészítettük az 3. ábrát, amely a “fenntartható sport”-konceptió egyfajta alaptérképének tekinthető (a változók csoportosítását, a halmazok bejelölését később, a főkomponens-elemzés alapján végeztem).

3.ábra

A hivatásos sport alapú fenntartható sport térképe multidimenziós skálázás (MDS) és 4-komponensű főkomponens-elemzés (PCA) alapján.

(Címkék és állítások a 2. táblázatban)

3.3 A fenntartható (slow) sport főbb összetevői

Kétszintű kutatásunk során a hivatásos sport problémái, alapelemei kapcsán a 6. táblázat alapján négy fő komponenset különböztettünk meg. A 6. táblázat az élsporttal kapcsolatos állítások rotált komponens-mátrixát tartalmazza. A PCA-n alapuló információk segítettek abban, hogy a változók segítségével elkészítsük és strukturáljuk a Fenntartható Sport térképét (3. táblázat). Ez a folyamat értelmet adott a feltároló tengelyeknek is: A TELJESÍTMÉNY és a JÖVŐ a vízszintes tengelyre, míg a KÖZÖSSÉG és az ÁRUFORMA a függőlegesre került.

6. táblázat

Az hivatásos sport-alapú Fenntartható (slow) sport rotált komponens mátrixa.

	FUTURE	COMMUNITY	COMMODITY	PERFORMANCE
LIFELONGSUCCESS	0.686			0.298
CAREER	0.588	0.259		
HEALTH	0.582			
GOODSITUATION	0.569			0.357
GOODCOMPETION	0.531			
MYCHILD	0.506	0.369		-0.274
ENTERTAINMENT	0.492		0.296	
LESS_UNEQUAL		0.625		
USEFUL	0.316	0.607		
NAT_HAPPINESS		0.605		
PROUD		0.531		0.449
SPORTSMANSHIP		0.531		
LESS_CONFLICT		0.512		
IDOL	0.358	0.470		
LAB			0.658	
BURNOUT			0.617	0.293
HEALTHDEMANDING	-0.357		0.562	
MONEY			0.548	
MEDIA			0.485	
RESPECT		0.251		0.543
DOPING_DANGER				0.534
EVERYEFF_REV				0.506

Rövid leírásuk a következő: (3. ábra és 3. táblázat alapján)

- (1) JÖVŐ. Válaszadóink szerint a hivatásos sport kiváló karrierlehetőséget jelent, benne egy életre szóló siker lehetőségével, és el tudják képzelni, hogy gyermekük – addig, amíg az egészségre nem ártalmas (nem túlzottan ‘healthdemanding’) – a hivatásos sportoló legyen. A verseny- és teljesítménycényszer is hozzájárulhat az erős

személyiségjegyek kialakításához. Noha a 'Szórakoztatás' faktornak van a legkisebb - ám még így is jelentős – hatása a JÖVŐ-n belül: mások szórakoztatása egy fontos tényező akkor, amikor az egyén jövője a tét.

- (2) KÖZÖSSÉG. A sport képes csökkenteni a konfliktusokat és a társadalmi különbségeket, ezáltal hozzájárul a nemzet boldogságához. A hivatásos sportolók példaképek lehetnek. A válaszadók büszkék az hivatásos sportolókra, és hiszik, hogy a hivatásos sport egy hasznos tevékenység. Ezen meggyőződések jelentik az alapelemeit a KÖZÖSSÉG-i komponensnek (karrier, tisztelet és 'mychild' szintén fontos elemek.)
- (3) ÁRUFORMA. Ez az összetevő azt fejezi ki, hogy laboratóriumi eljárások (dopping) és a média inkább ártalmas a sport helyzetére. Amikor a sport túlságosan nagy igénybevételre kényszeríti a sportolót, az könnyen kiégéshez vezethet. A pénz szerepe megnőtt – nem függetlenül a 'szórakoztatás' faktortól. Mivel ebben a komponensben az állítások negatív megfogalmazásban szerepeltek, ezért az 'áruforma' komponens fenntartható sportra gyakorolt hatásának számszerűsítésére az ellentét-értékeket használtuk: nem meglepő módon a KÖZÖSSÉG és ÁRUFORMA a két egymástól legtávolabb álló komponensek a rendszerben. Ennek következtében a dekommodifikáció (nem-áruforma), amire leginkább szükség van és ami jelen esetben a pénz és csere szerepének háttérbe szorulásával járna.
- (4) TELJESÍTMÉNY. Teljesítmény és tisztelet együtt jár a modellben. Ámbár a teljesítmény újrafogalmazása szükséges: a tiltott teljesítménynövelés (dopping) veszélyezteti a sport alapvető értékeit. A válaszadók szerint nem jó, hogy a hivatásos sportolók minden eszközt felhasználnak a minél jobb teljesítmény elérése érdekében. (ebből az okból az 'everyeff' komponens a multidimenziós skálázás alkalmazásakor ellenkező előjellel szerepeltettük.)

4. Összegzés, további kérdések, várható eredmények

A kutatás célja a fenntarthatóság értelmezése és alapos megértése az egyik leginkább felgyorsult és versennyel átitatott alrendszerben, a hivatásos sportban. A siker érdekében modelleztem, hogy mit jelent a hivatásos sport a társadalom nézőpontjából, és milyen hatása van a jólétre és fenntarthatóságra. A kutatás kvalitatív részében híres olimpiakörök és más hivatásos sportolók – korunk, felgyorsult világunk gladiátorai – interjú formájában mondták el véleményüket. Ezt követően (a kutatás kvantitatív részében) a megszerzett tapasztalatokból kiindulva megszerkesztettem a Fenntartható (slow) sport – kérdőívet, melyre sportot szeretőket

és követők, vagy korábban szervezett formában különböző sportágakat űzők és alapszakos egyetemi környezetgazdaságtan hallgatók adtak válaszokat. Ezekből alakult ki egy kép a hivatásos sport jelenlegi helyzetéről, alapértékeiről és azokról a tényezőkről, amelyek veszélyt jelentenek rá.

Feltérképeztem a hivatásos sporttal kapcsolatos egyéni értékeket és látásmódokat, hogy létrehozzam a sport idealizált képét, a Fenntartható (slow) sportot. Főkomponens-elemzéssel négy-komponensű struktúra-feltárást végeztem. A feltárási modell segítségével megalkottam a Fenntartható (slow) sport koncepcióját, ami megpróbál választ adni a sport gyakorlati problémáira, és elméleti válaszokat ad tágabb gazdasági-társadalmi kérdésekre is.

Ezek alapján a Fenntartható (slow) sport (1) Jövő-fókuszú: neveli és kezeli a felnövekvő generáció tagjait, hosszútávú tervezéssel lehetővé teszi a kiegyensúlyozott karrier megélését olyan környezetben, amelyben az emberek életre szóló fejlődési lehetőségei biztosítottak; (2) elősegíti a közösségépítést olyan értékek egyéni és társadalmi szintű közvetítésével, mint az együttműködés, boldogság és sportszerűség; (3) egy egészséges média-sport kapcsolat kialakításával eléri a dekommodifikációt (nem-áruformát), amely eredőjeként a pénzt nem célként, hanem eszközként kezeli, a sportolókat pedig emberként semmint tárgyként; és végül, ezeknek megfelelően, (4) újrafogalmazza a teljesítményt, mely tiszteletet parancsol, támogatva a jövő-fókusz, a közösségépítést és a dekommodifikációt (nem-áruformát).

A kutatás arra is rávilágít, hogy mit is jelent egy sikeres sportolói életút azoknak, akik azt megélték. Láthattuk, hogy a kognitív disszonancia létezik. Megállapítottam, melyek azok a negatív tényezők, amelyek a sportolói lét felgyorsulásán keresztül hatással vannak a jóllétükre és javasoltam, hogy a hosszú távú tervezés, az emberként tekintés és a "slow-megközelítés" segíthet a kezelésben. Bízom benne, hogy ez a kutatás ösztönzi a szervezeteket abban, hogy az átmenet időszakában segítsék a sportolókat, ezzel is csökkentve a jóllétüket érintő negatív hatásokat. Hangsúlyozom, hogy a hivatásos sport fenntarthatóbbá válásában az edzőknek/mentoroknak és az életpálya-tervezésnek alapvető fontosságú szerepe van.

A kutatás egy másik, közvetett, de nem kevésbé fontos célja, hogy előirányozzon egy kíváncsi, fenntartható gazdasági-társadalmi modellt, melyben a sport egy tágabb emberi környezet része. A hatékonyság növelése és az eredményközpontúság hosszú távon a jóllétet veszélyeztetheti. A kérdés az, hogy vajon a hatékonyság hajhászása – számszerűsítve, és sokszor pénzben kifejezve – elérte-e azt a pontot, ahol már elveszett az egyensúly?

További kutatások szükségesek ahhoz, hogy jobban megértsük, hogy a sport, különösen az itt

nagyobb hangsúllyal vizsgált hivatásos sport, hogyan járulhat hozzá a jólléthez, illetve milyen intézményrendszer segítheti ebben. A Fenntartható (slow) sport eszmerendszerének hatékonyabb népszerűsítése érdekében célszerű lenne még több társadalmi csoport vizsgálata. Szintén fontos lehet a hivatásos sportolók további bevonása a kutatásba, annak feltérképezésére, hogy mit jelent számukra a hivatásos sport, milyen értékeket társítanak hozzá, és hogyan járul hozzá testi és lelki egészségükhöz. Az eredmények megfelelő alapot nyújthatnak egy jövőbeli sport-backcasting kutatáshoz (Király et al., 2013), melynek fő célja egy fenntartható jövőkép megalkotása azon kérdés mentén, hogy miként nézne ki a hivatásos és a szabadidősport a Fenntartható (slow) sport világában.

Átfogóbb kvantitatív elemzés is szükséges lehet. Értékes lenne látni és láttatni, hogy más országokban, kultúrákban is fennállnak-e hasonló probléma-vetületek, amelyeket Magyarországon azonosítottunk. Hogyan strukturálható egy átfogóbb minta alapján a társadalom a hivatásos sport alapú Fenntartható sport - kérdőív mentén? Milyen pszichografikus egyéni gazdasági tényezők befolyásolják a válaszokat? Megválaszolva a kérdéseket közelebb kerülhetünk ahhoz is, hogy milyen út vezet egy fenntarthatóbb társadalmi lét és jóllét felé. A fent említett tényezők egyben ennek a kutatásnak a korlátai. A fenntartható sport definíciónk egy korlátozott, közepesen nagy (N = 366) magyar mintán alapul, amelyet mind mennyiségi, mind minőségi szempontból ki kell terjeszteni (például a társadalom szélesebb rétegeinek és / vagy a különböző kultúrák tagjainak megszólításával).

A Fenntartható (slow) sport hivatásos sporton keresztül kibontott/meghatározott koncepciója végeredményben általános érvényű, nem külön a hivatásos sportra vagy a szabadidősportra irányul (A slow sport megnevezést a tudományos életben komoly vita övezi: A Sport in Society-s cikkünk bírálati folyamatában a hivatásos sport és 'slow' kapcsolatát oxymoronként kezelték, radikális elutasítással fogadták, a kettő összefüggésében a fenntartható sport kifejezést kezdeményezték, melyet elfogadtunk). Minthogy a koncepció a hivatásos sportra épült (az egyik leginkább versenyre szocializálódott és felgyorsult emberi alrendszerre) úgy gondolom, hogy a koncepció megalapozott. Amennyiben egy ennyire eredménycentrikus, teljesítmény és versenyorientált alrendszerben megvan a mód és megvannak az eszközök a fenntarthatóság irányába mozdulásra, akkor miért ne lehetne alkalmazni más, kevésbé a növekedési logika mentén működő alrendszerbe, akár a gazdasági rendszer egészébe? Az üzenet, hogy minden sport keretében végzett mozgásforma fenntartható kell, hogy legyen: jövőorientált, közösségépítő, dekommodifikált (nem-áruformájú) és az embert kell, hogy középpontba helyezze. Ezzel párhuzamosan a teljesítményt és annak mérését is árnyalni szükséges.

5. Hivatkozások jegyzéke

- András, K. (2003): A sport és az üzlet kapcsolata – elméleti alapok, Műhelytanulmány (34), Budapest: BKÁE Vállalatgazdaságtan Tanszék, pp. 53.
- András, K., Havran, Zs., Kajos, A., Kozma, M., Máté, T., & Szabó, Á. (2019): A sportgazdaságtani kutatások nemzetközi és hazai fejlődése = The historical development of sport business research in Hungary and beyond. Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 50 (12). pp. 136-148. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2019.12.12>
- Annerstedt, C. & Lindgren, E-C. (2014): Caring as an important foundation in coaching for social sustainability: a case study of a successful Swedish coach in high-performance sport; Reflective Practice, 2014 Vol. 15, No. 1, 27–39.
- Barker, D. M., Barker-Ruchti, N., Gerber, M., Gerlach, E., Sattler, S. & Pühse, U. (2011): Youths with migration backgrounds and their experiences of physical education: An examination of three cases; Sport, Education and Society, 1–18.
- Brewer, B. W., Van Raalte, J. L. & Linder, D. E. (1993): Athletic identity: Hercules’ muscles or Achilles heel? International Journal of Sport Psychology, 24, 237–254.
- Brown, J. D. (2005): Research methods for applied linguistics. In: A. Davies and C. Elder, (Eds.), The Handbook of Applied Linguistics (pp. 476-500). Oxford, UK: Blackwell.
- Brundtland report, World Commission on Environment and Development (1987): Our Common Future. Oxford: Oxford University Press. p. 27. ISBN 019282080X.
- Coakley, J. (1992): Burnout Among Adolescent Athletes: A Personal Failure or Social Problem?; Sociology of Sport Journal, 1992, 9, 271-285.
- Coakley, J. J. (1994): Sports in Society: Issues and Controversies. 5th Edition, St Louis, Illinois: Mosby
- Coakley, J. J. (2016): Sports in Society: Issues and Controversies. 12th Edition, McGraw-Hill
- Cosh, S., LeCouteur, A., Crabb, S. & Kettler, L. (2013): Career transitions and identity: a discursive psychological approach to exploring athlete identity in retirement and the transition back into elite sport. Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 5:1, 21-42, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2012.712987>
- Dagkas, S., T. Benn & H. Jawad. (2011): “Multiple voices: Improving participation of muslim girls in physical education and school sport.” Sport, Education and Society 16 (2): 223–239. doi:10.1080/13573322.2011.540427
- Daly, H.E. (1977): Steady-state economics. San Francisco: W.H. Freeman.

- Dénes, F. & Misovitz, T. (1994): Bevezetés a sportökonómiába, *Vezetéstudomány*, 3. sz. 57-61
- Dingle, G. & Mallen, C. A. (2020): Sport and education for environmental sustainability. In book: *Sport and environmental sustainability: Research and strategic management*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003003694-13>
- Dohlsten, J., Barker-Ruchti, N., & Lindgren, E.-C. (2020). Sustainable elite sport: Swedish athletes' voices of sustainability in athletics. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2020.1778062>
- Dóczi, T. (2011): Gold fever(?): Sport and national identity – The Hungarian case, *International Review for the Sociology of Sport*, Volume: 47 issue: 2, page(s): 165-182. <https://doi.org/10.1177/1012690210393828>
- Ehrenfeld, D. (1978): *The Arrogance of Humanism*. New York: Oxford University Press
- Európai Sport Charta 2. cikkely, 1997
- European Sports Charter (1992): Article 2, adopted by the Committee of Ministers on 24 September 1992 at the 480th meeting of the Ministers' Deputies
- Fett, R., Bruns, K. & Lischka-Wittmann, S. (2009): Results of a Qualitative Market Research Study Evaluating the Quality of Medical Letters. *Drug Information Journal*, 43(6), p. 697–703. <https://doi.org/10.1177/009286150904300607>
- Fletcher, D. & Sarkar, M. (2012): A Grounded Theory of Psychological Resilience in Olympic Champions. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 669-678. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.04.007>
- Freeman, R.E. (1984): *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Pitman, Boston.
- Harangozó, G., M. Csutora, and T. Kocsis (2018): “How big is big enough? Toward a sustainable future by examining alternatives to the conventional economic growth paradigm.” *Sustainable Development* 26 (2): 172–181. doi:10.1002/sd.1728
- Heikkurinen, P., Rinkinen, J., Järvensivu, T., Wilén, K., & Ruuska, T. (2016): Organising in the Anthropocene: an ontological outline for ecocentric theorising, *Journal of Cleaner Production*, Volume 113, 2016, Pages 705-714. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.12.016>
- Horne, J., Tomlinson, A. & Whannel, G. (2005): *Understanding sport: An introduction to the sociological and cultural analysis of sport*. London: Routledge
- Jevons, S. (1977): *The Coal Question: An Inquiry Concerning the Progress of the nation and the Probable Exhaustion of Our Coal Mines*. In *The Study of the Future*, edited by E.

- ornish and others. Washington, DC: World Future Society. (Originally published in 1865.)
- Jones, P., Selby, D. & Sterling, S. (2010): More than the sum of their parts? Interdisciplinarity and sustainability. In P. Jones, D. Selby, & S. Sterling (Eds.), *Sustainability education: Perspectives and practice across higher education* (pp. 17–38). London: Earthscan
- Kallis, G., C. Kerschner, and J. Martinez-Alier (2012): “The economics of degrowth.” *Ecological Economics* 84: 172–180. doi:10.1016/j.ecolecon.2012.08.017
- Kassai, Sz., Pintér, J. & Rácz, J. (2017): Az interpretatív fenomenológiai analízis (IPA) módszertana és gyakorlati alkalmazása, XLVIII. ÉVF. 2017. 4. SZÁM/ ISSN 0133-0179
- Kerekes, S., Marjainé Sz. Zs. & Kocsis, T. (2018): Sustainability, environmental economics, welfare. Budapest: Corvinus University of Budapest, doi:10.14267/cb.2018k05
- Köves, A. (2017): Sustainable and responsible business under degrowth paradigm
- Király, G., Pataki, Gy., Köves, A. & Balázs, B. (2013): “Models of (future) society: Bringing social theories back in backcasting.” *Futures* 51: 19–30. doi:10.1016/j.futures.2013.05.001
- Kocsis, T. (2018): Finite earth, infinite ambitions: Social futuring and sustainability as seen by a social scientist. *Society and Economy* 40, 111–142.
- Kocsis, T. & Szathmári, A. (2020): “Is Slow the normal human condition? Lessons from elite sport careers.” Manuscript. Budapest: Corvinus University of Budapest
- Lally, P. (2007): Identity and athletic retirement: A prospective study. *Psychology of Sport and Exercise* 8 (2007) 85–99. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.03.003>
- Larkin, M., Eatough, V. & Osborn, M. (2011): Interpretative phenomenological analysis and embodied, active, situated cognition. *Theory and Psychology*, 21(3). 318–337.
- Latouche, S. (2011): *A Nemnövekedés diszkrét bája*. Szombathely: Savaria University Press.
- Lawson, H. (2005): Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs; *Sport, Education and Society*, 10(1), 135–160.
- Liegey V., Madelaine, S., Ondet & Veillot, A. (2013): *Un projet de Décroissance. Manifeste pour une Dotation Inconditionnelle d’Autonomie (DIA)*. Paris: Les Éditions Utopia
- Lindsey, I. (2008): Conceptualising sustainability in sports development, *Leisure Studies*, 27:3, 279-294. <https://doi.org/10.1080/02614360802048886>
- Ling, Z. & Hong, F. (2014): After the Glory: Elite Athletes' Re- Employment in China; *The International Journal of the History of Sport*, 2014 Vol. 31, No. 6, 635–651.

- Littig B. & Grießler E. (2005): Social sustainability: a catchword between political pragmatism and social theory, *Int. J. Sustainable Development*, Vol. 8, Nos.1/2
- Loland, S. (2006): Olympic sport and the ideal of sustainable development. *Journal of the Philosophy of Sport*, 33(2), 144–156.
- Lundqvist, C. (2011): Well-being in competitive sports—The feel-good factor? A review of conceptual considerations of well-being; *International Review of Sport and Exercise Psychology* Vol. 4, No. 2, September 2011, 109_127
- Málovics, Gy. & Bajmócy, Z. (2009): A fenntarthatóság közgazdaságtani értelmezései. *Közgazdasági Szemle*, LVI. (5), pp.464–483.
- Malthus, T. R. (1976): *An Essay on the Principle of Population*. New York: Norton. (Originally published in 1798.)
- McMichael, A.J., Butler, C.D., & Folke, C. (2003): New visions for addressing sustainability. *Science*, 302, 1919–1920.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994): *Qualitative Data Analysis*. Sage, Newbury Park, CA.
- Nagy, P. (1995): Bevezetés a professzionális sport közgazdaságtanába. In.: Új utak a közgazdasági, üzleti és társadalomtudományi képzésben. BKE Jubileumi Konferencia 1995, Budapest, I. kötet 488-493.
- Neumeyer, E. (1999): Weak versus strong sustainability: exploring the limits of two opposing paradigms. Cheltenham: Edward Elgar.
- Norton, B., Costanza, R. & Bishop, R. C. (1998): The Evolution of Preferences. Why ‘Sovereign’ Preferences May Not Lead to Sustainable Policies and What to Do about it. *Ecological Economics*, Vol. 24. No. 2–3. 193–211. o
- Pang, B. & Macdonald, D. (2016): “Understanding young Chinese Australian’s (dis)engagement in Health and Physical Education and school sport.” *Physical Education and Sport Pedagogy* 21 (4): 441–458. doi:10.1080/17408989.2015.1043257
- Pietkiewicz, I., & Smith, J. A. (2014): “A practical guide to using Interpretative Phenomenological Analysis in qualitative research psychology.” *Czasopismo Psychologiczne Psychological Journal* 20 (1): 7–14. doi:10.14691/CPPJ.20.1.7
- Pearce, D. (1989): *Blueprint for a Green Economy*, Earthscan, London.
- Polányi, K. (2001), [1944]: *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*, with a foreword by Joseph Stiglitz and introduction by Fred Block, Boston, MA, Beacon Press
- Preuss, H. (2019): Event legacy framework and measurement, *International Journal of Sport Policy and Politics*, 11:1, 103-118. <https://doi.org/10.1080/19406940.2018.1490336>

- Richardson, J., & McKenna, S. (2020): An exploration of career sustainability in and after professional sport. *Journal of Vocational Behavior*, Volume 117, March 2020, 103314. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.06.002>
- Roth S. & Valentinov, V. (2020): East of nature. Accounting for the environments of social sciences. *Ecological Economics*, 176:106734
- Ryan, C. (2018): Navigating the athlete role: identity construction within New Zealand's elite sport environment. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 10:3, 306-317. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2017.1399923>
- Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2012): *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. 3rd Edition, Thousand Oaks, CA: Sage
- Schubring, A., & Thiel, A. (2014): Growth problems in youth elite sports. Social conditions, athletes' experiences and sustainability consequences. *Reflective Practice*, 15:1, 78-91. <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.868793>
- Senge, P. (2008): Working together for a future that has a future. Association for the advancement of sustainability in higher education [video]. Retrieved from http://www2.aashe.org/conf2008/video_senge.php
- Smith, J. A., Flowers, P. & Larkin M. (2009): *Interpretative Phenomenological Analysis.*: Sage, London.
- Smith, J. A. (2011): Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health Psychology Review*, 5(1), p. 9–27. <https://doi.org/10.1080/017437199.2010.510659>
- Somogyi, K., Birtalan, I., Einspach-Tisza, K., Jantek, Gy., Kassai, Sz., Karsai, S., Sebestyén, E., Düll, A., & Rácz, J. (2018): Mi történik egy kvalitatív módszertan doktori szemináriumon? A GT- és IPA-elemzés menete, *Alkalmazott Pszichológia*, 18(2): 105–127.
- Steffen, W., Broadgate, W., Deutsch, L., Gaffney, O. & Ludwig, C. (2015): “The Trajectory of the Anthropocene: The Great Acceleration.” *Anthropocene Review* 2 (1): 81–98. doi:10.1177/2053019614564785
- Szalay, Zs. (2008): A globális vállalatok társadalmi felelőssége, *Műhelytanulmányok Vállalatgazdaságtan Intézet*, HU ISSN 1786-3031
- Szántó, Z. O. (2018): Social futuring – An analytical conceptual framework. *Society and Economy* 40, 5–20.

- Szathmári, A. (2017): Building sustainability in sport: a clear offside or chance for a „slow” rebirth? *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, XLVIII. ÉVF. 2017. 11. SZÁM/ ISSN 0133-0179. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2017.11.04>
- Szathmári, A. & Kocsis, T. (2020): Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport. *Sport in Society*, <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1832470>
- Szathmári, A. (2021): ‘I wouldn’t do anything differently...Although I won’t let my child go in that direction’: Successful Hungarian Olympians’ understandings and experiences at the close of elite sport careers. *Vezetéstudomány / Budapest Management Review*, 52(5), 68–78. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2021.05.06>
- Thelwell, R. C., Weston, N. J. V., & Greenless, I. A. (2007): Batting on a sticky wicket: Identifying sources of stress and associated coping strategies for professional cricket batsmen. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(2), 219–232. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.04.002>
- Vveinhardt, J., Fominiene, V.B., & Andriukaitiene, R. (2019): “Omerta” in Organized Sport: Bullying and Harassment as Determinants of Threats of Social Sustainability at the Individual Level. *Sustainability* 2019, 11, 2474. <https://doi.org/10.3390/su11092474>

6. Melléklet I

5.1 Building sustainability in sport: a clear offside or chance for a “slow” rebirth?²

Abstract

Training, selection, peaking, workloads are common notions associated with our society. However, these concepts are also inherent in sport as well, where ‘the winner takes all’. Thus the logic of modern sport resembles the capitalist milieu in which it has evolved: individualism, competitiveness, peak performance, and productivity are all essential components. Modern sport is also often depicted as being a remedy to society’s ills, making sport a linchpin of the population’s well-being: empowering control over health, educating people to reach their goals or serving as a good example for future generations. But there is a danger that modern sport is primarily becoming a tool for generating profit.

The aim of this paper is to formally examine how sport is related to the principles of sustainability, and its potential impact on well-being. Although several project aims to safeguard three dimensions of sustainability: environmental, social and economic values, drawing on a growing body of scholarships on sustainability best and worst practice, this article discusses the environmental, social and economic consequences of sport activities, using the aspect of society and insights from sport mega-events.

Keywords: economic, environmental, legacy, public value, social, sport, sustainability, well-being

Introduction

Sport and sustainability. Easily used, although hardly evident concepts. Searching in Google Scholar the first returns 196000, the latter 172000 in the titles of the articles. However, only 111 articles are having both at once. Why does this happen? What consequences can we draw from it? Are the disciplines in an early stage of research and thus having fewer articles? Marrying the two concepts having nothing common? Or those researchers are existing, only the

² Attila Szathmári: Building sustainability in sport: A clear offside or chance for a „slow” rebirth? (Vezetéstudomány - Budapest Management Review, XLVIII. ÉVF. 2017. 11. SZÁM/ ISSN 0133-0179. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2017.11.04.>)

two keywords are missing from the title? I believe none of the above explanations are irreprehensible.

Sustainability became such „vogue word” like strategy or globalization. Utilizing it in articles or at presentations for the sake of having it seems indispensable. Asking for an accurate definition could put one in trouble. Researchers tend to struggle with the issue as well.

The situation regarding sport is rather different. Although a favorite topic, its research accelerated in social sciences only in the last decades. Moreover in the last years the extent of the development and alteration of the field was enormous. On the other hand, the entertainment connected with the sport makes it hard to relate the notion to the sciences. Furthermore, – as detailed later – its conceptualization still stands on fugacious grounding.

In this paper I describe the types of sport then the pillars of sustainability. From society's viewpoint I explore the connections, draw the shared segments and answer the question: how do those two concepts coherent in researches?

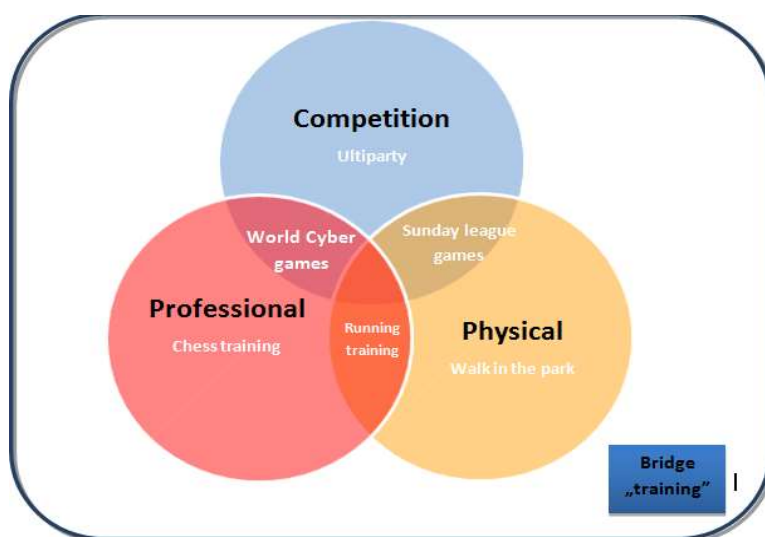
Sport

An important, not economic element touched in the definition of the sport: the sport, the exercise is a cultural universal. An activity, which stands as an element of religious rites, play or entertainment being an organic part of human cultures. To the extent the sport, exercise depends on the specific society, to its culture, that would prevent estrangement, socializing as a tool to promote integration of individual values, so can react to the society. Sport, as a social subsystem has its internal laws. The nature of the operation, the change in the purpose, always affected by the historical, social, political or economic change of the environment. (Földesiné, Gál, Dóczi, 2010)

One of the most comprehensive definitions made by Nagy, who considers sports are based on historical experiences and standards, playing a form of activity, that separated from direct production processes, competitive type, emotional, which are both suitable for excitement creation and reduction. (Nagy, 1995) The Oxford Dictionary (2017) defines it as: „An activity involving physical exertion and skill in which an individual or team competes against another or others for entertainment.” While official sport definition: "Sport means all forms of physical activity which, through casual or organized participation, aim at expressing or improving physical fitness and mental well-being, forming social relationships or obtaining results in competition at all levels.” (European Sports Charter, 1992)

From a research point of view, it was imperative that the narrow-broad framework to further break down, and ask the question: “what is the subject of exchange here?” Along with this issue Dénes, Misovitz (1994) and Nagy (1995) sharply separated professional sport (where entertainment, the others movement became the subject of exchange) from the recreational sport. An enormous range of synonyms (professional, elite, high-performance) used to show the main differences, as it is the former, where the athletes get paid and pursue it as a profession. The latter is done in recreational time, for the sake of exercise, or health prevention. From consumer point of view, we can identify an active-passive boundary, but the separation can not be so sharp. There are amateur athletes, who exchange entertainment (see Andorra national football team), and vice versa, there are some professionally paid ones whose product has hardly been consummated.

Although they are professionals, by their actions - rather than creating pure profit via views – they create something else, less tangible, which leads somewhat towards sustainability. In its examination of the leisure sport and professional sport, Henderson (2009) and Pitts (2002) pointed out a significant disproportion. In the editions of the last twenty years of Sport Management Review and the Sport Marketing Quarterly, approximately five times more articles dealt with the professional sport, than recreational relatives. Although I think, that the definition and the separation are far from perfect, the two sections can be clearly confinable and well analyzable. The classic sport definition includes professionals who compete in a physical activity is in the center of the diagram:

1. chart: Activities regarded sport as per definition (based on András, 2002)

Sustainability

Although the word: sustainability has been used only for a few decades, its content can be discovered already back in the 18th century at Malthus (1798). Malthus thought that if the human population continued to grow, food production would not be able to keep up with demand, so was arguing that the human population was at risk of outgrowing its carrying capacity. In 1864, the English economist William Stanley Jevons observed that technological improvements that increased the efficiency of coal-use led to the growing consumption of coal in a wide range of industries. He argued that, contrary to common intuition, technological progress could not be relied upon to reduce fuel consumption. (Jevons, 1864)

The modern sense of term: "sustainable" was first mentioned by Brown R. Lester (1981). Sustainable development theory begins to spread in the '80's when The Brundtland Commission officially released Our Common Future, also known as the Brundtland Report. Two markedly different trends also emerged concerning the nature and perception of the economy. Ecological Economics and Environmental Economics approach differ in the following: while the former does not necessarily hold the economic growth a sustainable process, the latter does not call into question the sustainability of economic growth. (Bajmócy & Málovics, 2009)

Environmental sustainability, however, is often defined in two different ways. The so-called weak sustainability signifies the underlying concept that natural and human-made capitals can be substituted with each other and the level of consumption can be maintained as long as a possibly decreasing level of natural capital is compensated for by the increase in human-made and human capital. In contrast, strong sustainability does not allow for such a perfect substitution and insists that the stock of natural capital should remain constant to ensure that future generations have the possibility to enjoy the flows that nature provides. (Jackson, 2010)

Several researchers have made attempts to summarize the content of the expression, (Daly, 1991; Pearce & Atkinson, 1995; Kerekes, 2007), the concept of the Brundtland report remained the most referred to:

„Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs" (Our Common Future, 1987: 27.)

That is, do not jeopardize the well-being of children and grandchildren, applies not only the natural environment. Two important definitions arise: resource constraints and the need related

the poverty, the natural environment and the issue of social equality. But the phrase raises several questions. First of all, do the emerging needs have to be met? Second, how do we know in a specific moment what will be a legitimate need for the future generation? In any case, Littig and Giessler (2005) emphasized the need to change human lifestyles in order to preserve the ecological system and the sustainability of resources.

So the definition of sustainability has enlarged to three pillars where in addition to the environmental aspect, the economic and social pillar has an equally important role.

2. chart: The three-pillar sustainability (source: <http://onecommunityranch.org/ecological-sustainable-design-tool-the-sustainable-development-matrix-ethosolution/>)

With this enlargement, however the interpretation of a wide range of options has been opened. According to Jones, Selby & Sterling (2010) the conditions for both humankind and environment of mutual prosperity, security and the chance of survival can co-exist and have to be met. Much more generally, Senge (2008) suggested to consider every boundary, which will contribute to a healthy community of the future. McMichael, Butler & Folke (2003) concluded to maximize the chances for the environment, and the social conditions enable to help reaching of safety, well-being, and health. Ehrenfeld (1978), formerly widened those with biodiversity, human rights, equality, openness, and respect dimensions.

While analysing the several aspects of the sustainability White (2013) checked - with the establishment of world-cloud - the phrases that appear in different sustainability - definitions.

As a result, the most common "social," "environment," and "economic" words were closely followed by the "human," "resource" and "development" phrases. But the "community," "next generation" and "needs" words were also common. Surprisingly, the "well-being" was omitted.

In another experiment Vallance, Perkins & Dixon (2011) sorted the different trends and created a three-dimensional model, in which the "development sustainability," "bridge sustainability" and the "maintenance sustainability" established. The first addressing basic needs, the creation of social capital, justice and so on; "bridge sustainability" concerning changes in behavior so as to achieve biophysical environmental goals. While "maintenance sustainability" referring to the preservation – or what can be sustained – of sociocultural characteristics in the face of change, and the ways in which people actively embrace or resist those changes.

The concept of sustainable development at the 2005 World Summit and by the 2006 UN High-Level Panel on System-Wide Coherence, revealing that world leaders at the Summit segregated the three pillars of sustainable development, while the Panel attempted to apply sustainable development as a cross-cutting issue.

In the first table I show the analysis scales and examination scopes linking sustainability and professional sport. My aim is to analyse the environmental, social and economic sustainability of professional sport activities, using the aspect of society and insights from sport mega-events.

EXAMINATION SCOPE	ANALYSIS SCALE		
	Micro (Individual)	Mezo (Company, League)	Macro (Mega-event, State)
Sustainability	<ul style="list-style-type: none"> • Consumer habit • Health protection • Environmental awareness • Empowerment • Self-esteem and life skills 	<ul style="list-style-type: none"> • Employment • Community-wide participation • Competitiveness • Capital investments • Environmental management 	<ul style="list-style-type: none"> • Social equality • State investment • Community cohesion • Human capital • Social capital • Event policies
	<ul style="list-style-type: none"> • Carbon footprint • Energy consumption • Water usage • Well-being 		

3. chart: Linking Professional Sport and Sustainability

Keeping the field green: environmental sustainability became winning strategy in professional sport

Sport have been deemed to be a special business, because of the need to attain two different objectives together, namely, success on the field and success in business performance. To achieve these goals, sport institutions must organize their resources and adapt their financial structure to be able to attain acceptable efficiency levels as well as an adequate sustainable growth. The required balance in dual value creation can also be shifted: research from Stocker, (2012) shows that the sporting success is far more important in the professional Hungarian sport businesses than the economic success, and the market is not valuing the sporting success in tangible terms to the amounts of its creation costs. Findings indicate that the teams that operate close to the sustainable growth ratio become more efficient on the field than those where the differences are greater.(Guzman, 2010)

The high interest generated by sports mega-events (Olympic Games, football World Cups, European Championships) means millions of people try to be on the spot. Consumption, travel, and moving of goods are concentrated in a small area for a short time. This means a trade-off challenge and leads to a significant environmental impact. Events potentially impact upon local ecosystems; utilize reserves of exhaustible natural capital, and contribute to carbon emissions related to climate change. Furthermore, in the context of environmental challenges, the question has been asked: what is the appropriate level of environmental impact, legacy one generation of a sport should make on the next generation? (Mallen, Adams, Stevens, & Thompson, 2010) According to Schmidt (2006: 287.), the discussion on the environmental impact of sports, whether played or watched, has two objectives:

- to reduce the ecological footprint of sports activities
- to exploit the popularity of sports to raise environmental awareness in general.

The event-focused approach (Cantelon & Letters, 2000; Jones, 2008) drew attention to the local eco-systems, the irreplaceable environmental capital, and climate change.

Benefits of organizing a major sporting event can have: infrastructure development, sports facilities, improving competitiveness, employment increasement, etc. Concerning the biggest sport event in the world, the Olympics, the impact of economic aspects gradually shifting the balance towards other inputs. From the Games in Lillehammer in 1994 through to Sydney 2000, and more recently in Torino in 2006, and London 2012 the environment has increasingly become a core and a winning competitor in the process of selecting the host of the Olympic

Games. So, the International Olympic Committee (IOC) has “recognized the importance of Environmental Sustainability by adding a paragraph to the Olympic Charter that positioned the environment as the third pillar of Olympism (alongside the first two components of sport and culture)”. (Paquette et al., 2011: 356.)

Gratifyingly starting with Lillehammer Winter Olympics the organizers of the 1994 Winter Olympic Games in Lillehammer developed a comprehensive environmental action plan, and the 2000 Summer Olympic Games in Sydney took steps towards staging the first ‘green games.’ More recently, organizers of the 2006 World Cup Football competition in Germany introduced Green Goal™. The first environmental initiative at a FIFA World Cup set environmental protection targets, working to reduce resource use regarding water, refuse, energy and transport, and with plans to offset the 100,000 tons of carbon emissions. Indeed, London 2012 included as part of its winning Olympic bid a commitment to measure and take steps to minimize the environmental impacts of the forthcoming Games. The London Olympics also served as demonstration purposes: excellent eco-rated Olympic village, hydrogen fuel cell vehicles operating in an eco-driving initiative way. (London 2012, 2005b) With the environment playing a key role in the concept became a winning scenario. (Steiner, 2006)

Organizing Committees of the Olympics face issues regarding what should the future of the event be, i.e. questions at the ‘hyper-strategic level.’ There are then a series of ‘more-strategic’ questions perhaps concerning how far existing waves of sporting activity can be made more sustainable, or more operational problems regarding the placement of events, or how far mitigation of negative externalities can be achieved by policy changes. (Morrison-Saunders & Therival, 2006)

Measurement of environment targets become more and more significant issue. Collins, Jones & Munday (2009) used two methods, ecological footprint, and environmental input-output model to provide valuable information for event organizers and policy-makers on factors influencing the scale of an incident’ environmental impact, and the types of strategies needed to reduce the effect of visitor travel. One of the first measurement of major sports events was made by Collins, Flynn, Munday & Roberts (2007) in Great Britain. The Ecological Footprint results show how, within a short space of time, a large environmental impact can be produced by visitors attending major events such as the FA Cup Final. The number of visitors, how they travel to an event, the types of food and drink they consume and the wastes they produce can generate significant ecological impacts.

In addition to sports events and tourism, there is a serious list of examination on facilities. The focus is on developing sports facilities (stadiums, halls, courts) to the most environmentally efficient way, decreasing the use of natural resources. This, in turn, leads from professional sport to recreational, since there are similarities. Same facilities can be utilized by both professional and amateur athletes, and there are several ways of leisure activities, like City Marathons visited by thousands is a short time. So similar environmental challenges occur as a major competitive sports event. Many feel the greatest challenge is the environmental education, changing environmental attitude. Successful and respected athletes can be a role model and initiate this.

More than legacy: economic sustainability in sport mega-events

Nowadays the corporate sustainability is closely related to corporate social responsibility (CSR), and today the area is completely "in sync," or overlapped. To put it another way, both CSR and sustainability understand that the context, community, and environment in which a business operates is integral to that business' success. Sustainability, then, goes on step further by taking into account the needs of the future generations.(Montiel, 2008) Also, in the field of sports economy stakeholders motivated in long term planning, smart growth, and cost reductions along. In professional sport decision makers soon found essential to keep the spectacle, excitement and unpredictability imbalances in financial resources and conditions in the short term should be avoided.

Consideration is now being given to the unique context in which sport operates, and some authors argue that nature and the role sustainability plays in a sport organization may be different than in other industries (Babiak & Wolfe, 2007). For instance, Smith & Westerbeek (2007) claimed that sport, broadly defined, has some unique factors that may positively affect the nature and scope of sustainability efforts including mass media distribution and communication power, youth appeal, positive health impacts/association, social interaction, and sustainability awareness.

The concept of legacy regarding sport mega-events closely connected with sustainability, however, has appeared to gain enormous traction and become an important part of the "triple bottom-line" evaluation processes where city-states seek to broaden the inputs for an event's evaluation beyond economic impact. (Carlsen & Soutar, 2000) As Cashman (2005) notes, legacy has been viewed predominantly in a positive light where, . . . the term is used by organizing committees, it is assumed to be entirely positive, there being no such thing as

negative legacy when used in this context. [Secondly,] it is usually believed that legacy benefits flow to a community at the end of the Games as a matter of course. (p. 15) The results of the 2002 conference was the identification of six tangible and intangible legacies to hosting Olympic Games; economic impact, cultural considerations, social debate, sporting legacy, political legacy, and the value of Olympic education.

Sport franchises are no different from other companies in their intent to earn a profit and positively impact the economy in the cities in which they operate. Although sport teams are not major employers, they can have a considerable economic impact on a city, evidenced primarily in the spending generated by fans. (Blair, 1997) Unlike traditional businesses, however, sport franchises are valued on their revenues, rather than cash flow and assets. Since professional sport teams hold a high profile in the communities where they are based, this category is perhaps more important to sport teams because, to succeed financially, each team is dependent on the local community to purchase tickets and other team goods. (Extejt, 2004) It appears that teams across leagues all engage in similar CSR, legacy and sustainability activities and practices with a primary focus on youth, education, health, and community. As some of these areas are beyond the “core competencies” of sport teams and leagues, a relevant dimension to explore would be the institutionalization of these practices in sport.

The sport's success is beneficial in social terms, whereas the local community have a sense of pride and cohesion. The financial sustainability of the sport success also, - due to the expanding commercial opportunities through the operation of the organization - can be placed on the business basis, and to be independent of the current support policy. They refer to a path of socio-economic development that would be financially balanced, socially equitable, ethically responsible and adequately integrated into the long-term ecological balance of the natural environment. Sustainable development is also a dynamic process that continues to evolve and grow as lessons are learned and ideas re-examined. (Furrer, 2002) American sports have "draft-system" and the application of the salary cap to help the case. In Europe, the latest initiative in football is the financial fair-play, which applied to lead professional clubs to exploit the administrative incentives, predictable, long-term financial planning.

Regarding recreational sport it has been much harder to rise on similar initiative. Szabó (2012) analyzed the operation of recreational sport, focusing on markets, value creation and operational level. Emphasizing that from sporting investment there is a priority to equality and environmental sustainability investments.

Value for the public: social sustainability impact on sport

Public value describes the value that an organization contributes to society. In contrast to other management concepts, public value systematically takes a societal viewpoint, since it presumes that individuals develop and grow depending on the society they live in. It is definitely not fully captured in an annual report or financial statement. Public value is a unique concept to explicitly analyze how an organization contributes to the quality of relationships between an individual and what is called “society”, i.e. collectively shared values, which constitute social relations and help integrate individuals in a social system. Whereas the notion of corporate social responsibility takes primarily moral-ethical considerations into account, public value and social sustainability broadens the perspective to a number of other collectively shared values.

The quality of life, education, justice, the development of communities is seen as the essential elements of social sustainability and human well-being. These are values that important for now and future generations. Surprisingly, few scholars have attempted to bring ‘sustainability language’ into the discussion about high-performance professional sport. Scholarship exists about how sporting activities can contribute to peace, cultural diversity and tolerance (Barker et al. 2011; Dagkas, Benn, and Jawad 2011), social justice, social inclusion, and wellbeing.

In most general texts on sustainable development, the social needs of present and future generations are discussed regarding equity, ethics, and rights. Equity is regarded as denoting fairness – social justice and equal access to opportunities – generate a range of positive social effects including: reinforcing collective identities; uniting people; improving self-esteem; increasing civic pride; raising awareness of disability; inspiring children; providing experience of work; encouraging volunteering, increasing participation in sport; and promoting well-being/healthy living. (Smith, 2009) But where competition exists, there should be winners and losers. If we consider increasing capabilities to carry out valuable activities to human well-being important, the development and the quality of life not only depends on the achieved performances but also on what options are available to the one in that society. (Pataki, 1998) From sport and social sustainability point of view, health became the central topic, around most of the researches made. The United Nations Development Program (UNDP) reports: „People are the real wealth of a nation. The real objective of development should be to create an enabling environment for people to enjoy long, healthy and creative lives.” (Human Development Report 2010: 24.)

Taking into consideration that according to Nefiodow the carrier of a new long economic cycle will be health in a holistic sense - including its physical, psychological, mental, social, ecological and spiritual aspects - the fundamental innovations of the sixth Kondratieff-waves are "psychosocial health" and "biotechnology". (Nefiodow; Nefiodow & Simone, 2014) But how can sport help health both physical and psychological? Lawson (2005) found that sport should not be seen as a homogenous entity. Rather as two underlying philosophies (high performance and recreational sport) which are radically different from each other. Therefore, the relevance of sustainability is slight about the professional sport in which your keywords are the training, selection, peak performance and load, while fully compatible with the values of recreational sport, often identified with cooperation, participation, relish, and delight. Recreational sport can create a social network, develop community identity, improve human health, can have a real effect on the well-being and human capital.

Despite its importance, social needs are recognized as the least explored element of Brundtland's widely accepted definition of sustainable development. (Smith, 2009) Social impact can be defined as the manner in which events "affect changes in the collective and individual value systems, behavior patterns, community structures, lifestyle and quality of life." (Baldock, Maes & Buelens, 2011: 94) The above definition shows how the understanding of social elements is involved. That is why several concepts tried to separate the individual, community, organizational and institutional sustainability while talking about sport. From the institutional point of view Szabó (2011) wrote, that sport can catalyze the dialogue between different cultures and help overcome the various forms of discrimination. Chalip (2006) and Oakley – Rhys (2008) emphasized the sport society building role, the social cohesion, and strengthening the community spirit. Loland (2006) proclaims the importance of people-centered perspectives in relation to the sustainability of Olympic sports, and thus professional sports. He points out that it is humanity's responsibility to create unity, to recognize the complexity and diversity of the ecosystem. From this perspective, the question arises as to how professional sport, through sport, affects the relationship between people and their wider environment.

From this perspective, the question arises as to how the sport itself, affects the relationship between people and the environment? The anthropocentric standpoint is that the professional sport can be pursued in such a way that build mutual respect and care about prosperity. The previous researches also made attention on the psychological aspects. Thus, in relation to the early burnout of athletes, Coakley (1992) examined whether we can speak of a social phenomenon or an individual problem. He concluded that there is a fault in social organizations

and their transformation is inevitable. While researchers suggest that the performance needs and resources of professional sports limit the individual sustainability opportunities of professional athletes, they also indicate that a short career does not preclude the sustainability of longer-term careers in other areas. Although it is well-established that the ability to manage stress is a prerequisite of sporting excellence, the construct of psychological resilience has yet to be systematically examined in athletic performers. (Fletcher & Sarkar, 2012)

The importance of individual well-being through athlete's career explored by Lundqvist (2011). He established definitions of well-being, the purpose of the study was to investigate factors characterizing and signifying well-being and psychosocial factors on both a global and a contextual level. Social well-being included seeing others' positive characteristics, rejoicing in others' successes, offering consolation in adversity, and providing unconditional support regardless of performance.

The difficulties associated with the closure of the professional career, employment and the relationship between human capital and Ling & Hong (2014) encountered by athletes in the course of their sports careers. Human capital refers to the summation of knowledge, skill, health, information and so on that is used to increase the future effectiveness or realize the value multiplication that is gained by the investment activity. The issues relating to human capital have grave consequences for the re-employment of the retired elite athletes, including a lack of education and qualifications, poor health caused by illness and injury related to sports, and narrow skill sets brought about by specific training.

It came to the conclusion that in the professional sport problems detection is in the foreground rather than solving. This seems to be the least sustainable from the six sub-systems. After all, if you're talking about a system where internal stakeholders (athletes) are trying to generate values to convey the outsiders (society) while forced short interest-follow (during a short career earning prosperity for the whole life, overloaded, or by using the doping). And because the system is lacking long-term thinking, the accumulated human capital remains unused, no career model, and there are rarely respected coaches, who care the future generations. In the absurd nature of the system, athletes - quoted the examples of the youngs - would not do it again and take the same burden.

Conclusion

My aim was to show how the two concepts (sustainability and sport) are coherent to each other. I examined it leading through three pillars of sustainability. The results show that sustainability more and more became an important factor in the field of sport. From mega-sports events strategies to individual recreational activities, elements of sustainability can be found. The problems regarding for instance with social sustainability is still mounting, as athletes often seen as peak performance generating thing, equal to a money making tool. Hence athletes get over the peak of its physical performance, they are simply "thrown away". That is one of the several reasons why sustainability should be meticulously managed through the three-pillars, not over-emphasizing one, because for example it will be in vain sports club or a sports enterprise became in economic terms sustainable through reaching long-term financial targets, while operating a system which exploits the human capital. Pillars of sustainability should be explored in linked unit, rather than decomposed, as some point in this study I followed.

Finally, let me end with actual words of Elemer Hankiss (1983: 248.): "Because, if a value permanently combats with manufacturing issues, sooner or later, the erosion of its social value starts. While losing their credentials, enticement weakens, it stops being able to control of the human consciousness and behavior; but it could be able to plaything the formal ritual by becoming an obstacle to the emergence of a new, functional values. This is the Foundation of renewal. "

Bibliography

- András, K. (2002): Üzleti elemek a sportban; Doktori (PhD) értekezés tervezet, BKÁE, Budapest
- Babiak, K. & R. Wolfe (2007): CSR and Professional Sport: A Perfect Fit? Paper Presented at the Meeting of the North American Society for Sport Management, Fort Lauderdale, FL.
- Bajmócy Z., Málovics Gy. (2009): A fenntarthatóság közgazdaságtani értelmezései. *Közgazdasági Szemle*, LVI (5), pp. 464–483.
- Balduck, A., Maes, M. & Buelens, M. (2011): The social impact of the Tour de France: Comparisons of residents' pre- and post-event perceptions. *European Sport Management Quarterly*, 11(2), 91-113.
- Barker, D. M., Barker-Ruchti, N., Gerber, M., Gerlach, E., Sattler, S., & Pühse, U. (2011): Youths with migration backgrounds and their experiences of physical education: An examination of three cases; *Sport, Education and Society*, 1–18.
- Blair, J. P. (1997): 'Sport-Based Economic Development', *Economic Development Review* 15(2), 51–55.
- Carlsen, J., & Soutar, G. (2000). Event evaluation research. *Event Management*, 6(4), 247–257.
- Cashman, R, 2006. *The Bitter-Sweet Awakening: The Legacy of the Sydney 2000 Olympic Games*. Walla Walla Press, Petersham.
- Chalip, L. (2006): Toward a distinctive sport management discipline. *Journal of Sport Management*, 20(1), p. 1-21.
- Coakley, J. (1992): Burnout Among Adolescent Athletes: A Personal Failure or Social Problem?; *Sociology of Sport Journal*, 1992, 9, 271-285
- Collins, A., Flynn, A., Munday, M., & Roberts, A. (2007): Assessing the environmental consequences of major sporting events: the 2003-04 FA Cup Final; *Urban Studies*, 44, 457–476.
- Collins, A., Jones, C., Munday, M. (2009): Assessing the environmental impacts of mega sporting events: Two options?; *Tourism Management* 30, 828–837
- Dagkas, S., Benn, T., & Jawad, H. (2011): Multiple voices: Improving participation of Muslim girls in physical education and school sport; *Sport, Education and Society*, 16(2), 223–239.
- Daly, H. E. (1991): *Elements of Environmental Macroeconomics*. In: Costanza, R. (ed.), *Ecological Economics* University Press, New York, pp. 32–46.
- Dénes, F. – Misovicz, T. (1994): *Bevezetés a sportökonómiába; Vezetéstudomány*,

25(3), 57-61.

Ehrenfeld, David (1978): *The Arrogance of Humanism*; New York: Oxford University Press

European Sports Charter (1992), Article 2, adopted by the Committee of Ministers on 24 September 1992 at the 480th meeting of the Ministers' Deputies

Extejt, M. M. (2004): 'Philanthropy and Professional Sport Teams', *International Journal of Sport Management* 5(3), 215–228.

Fletcher, D., Sarkar, M. (2012): A grounded theory of psychological resilience in Olympic champions; *Psychology of Sport and Exercise* 13 (2012) 669-678

Földesiné Szabó Gy, Gál A, Dóczy T. (2010): *Sportszociológia*. Semmelweis Egyetem

Testnevelési és Sporttudományi Kar, Budapest, 11-20, 43-70.

Furrer, P. (2002): „Sustainable Olympic Games. A dream or a reality?“, unpublished manuscript, <[http://www.omero.unito.it/web/Furrer%20\(eng.\).PDF](http://www.omero.unito.it/web/Furrer%20(eng.).PDF)>.

Guzmán, I. (2006). Measuring efficiency and sustainable growth in Spanish football teams. *European Sport Managements Quarterly (ESMQ)*, vol. 6 (3): 267-287.

Hankiss, E. (1983): *Társadalmi csapdák, Diagnózisok*; Magvető Kiadó, Budapest

Henderson, K.A. (2009): A paradox of sport management and physical activity

interventions; *Sport Management Review*, 12(2), 57–65.

Human Development Report (2010): 20th Anniversary Edition, *The Real Wealth of Nations: Pathways to Human Development*, Published for the United Nations Development Programme (UNDP)

Jackson, T. (2010): *Prosperity without Growth? The Transition to a Sustainable Economy*; UK Sustainable Development Commission: London, UK

Jevons, William Stanley (1864): *The Coal Question: an Enquiry Concerning the Progress of the Nation, and the Probable Exhaustion of our Coal Mines*; Macmillan, London

Jones, P., Selby, D., & Sterling, S. (2010): More than the sum of their parts? Interdisciplinarity and sustainability; In P. Jones, D. Selby, & S. Sterling (Eds.), *Sustainability education: Perspectives and practice across higher education* (pp. 17–38). London: Earthscan.

Kerekes, S. (2007): *A környezetgazdaságtan alapjai*. Aula Kiadó, Budapest.

Lawson, H. (2005): Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs; *Sport, Education and Society*, 10(1), 135–160.

Lester, B. R. (1981): Building a sustainable society. A Worldwatch Institute Book, W.W. Norton, New York, 433 p.

Ling, Z., Hong, F. (2014): After the Glory: Elite Athletes' Re- Employment in China; The International Journal of the History of Sport, 2014 Vol. 31, No. 6, 635–651.

Littig, B., Griebl, E. (2005): Social sustainability: a catchword between political pragmatism and social theory; Int. J. Sustainable Development, Vol. 8, Nos.1/2

Loland, S. (2006): Olympic sport and the ideal of sustainable development. Journal of the Philosophy of Sport, 33(2), 144–156.

London 2012. (2005b): London 2012 candidate file: Theme 5 – Environment and meteorology; London 2012. Available from. www.london2012.org.

Lundqvist, C. (2011): Well-being in competitive sports—The feel-good factor? A review of conceptual considerations of well-being; International Review of Sport and Exercise Psychology Vol. 4, No. 2, September 2011, 109–127

Malthus, Thomas R. (1976): An Essay on the Principle of Population; New York: Norton. (Originally published in 1798.)

McMichael, A.J., Butler, C.D., & Folke, C. (2003): New visions for addressing sustainability; Science, 302, 1919–1920.

Montiel, I. (2009): Corporate Social Responsibility and Corporate Sustainability: Separate Pasts, Common Futures, in Organization & Environment 21(3):245-269 · December 2008

Morrison-Saunders A, Therivel R. (2006): Sustainability integration and assessment. J Environ Assess Policy Mgmt. 8(3):281–298.

Nagy, P. (1995): Bevezetés a professzionális sport közgazdaságtanába; Új utak a közgazdasági, üzleti és társadalomtudományi képzésben. BKE Jubileumi Konferencia 1995, Budapest, I. kötet 488-493.

Nefiodow, L.; Nefiodow, Simone (2014): The Sixth Kondratieff. A New Long Wave in the Global Economy. Charleston 2014.

Oakley, B. – Rhys, M. (2008): The Sport and Fitness Sector. Routledge, New York

Oxford dictionaries: 2017 Oxford University Press

Pataki, Gy. (1998): A fejlődés gazdaságtana és etikája – Tiszteletadás Amartya Sen munkásságának, Kovász, II. évfolyam, 4. szám – 1998. Tél (6–17. oldal)

Pearce & Atkinson (1995): Measuring Sustainable Development. In: Bromley, D. (ed.): The Handbook of Environmental Economics. Blackwell.

Paquette, J., Stevens, J., & Mallen, C. (2011): The interpretation of environmental sustainability by the International Olympic Committee and Organizing Committees of the Olympic Games from 1994 to 2008. *Sport in Society*, 14(3), 355–369

Pitts, G.B (2002): Examining Sport Management Scholarship: An Historical Review of Sport Marketing Quarterly; *Sport Marketing Quarterly*, 11(2), 84-92.

Schmidt, D.W., (2006): Putting the earth in play: environment awareness and sports. *Environmental Health Perspectives* 140 (5), A286–A195.

Senge, P. (2008): Working together for a future that has a future. Association for the advancement of sustainability in higher education [video]; Retrieved from http://www2.aashe.org/conf2008/video_senge.php

Smith, A. (2009): Theorising the Relationship between Major Sport Events and Social Sustainability, *Journal of Sport & Tourism*, 14:2-3, 109-120

Smith, A. C. T. & H. M. Westerbeek (2007): ‘Sport as a Vehicle for Deploying Corporate Social Responsibility’, *The Journal of Corporate Citizenship* 25(Spring), 43–54.

Steiner, A. (2006): Quoted in London 2012’s One Planet Olympics policy approval; United Nations Environmental Programme, News Centre. Available from <http://www.unep.org/Documents.Multilingual/Default.asp?DocumentIDL483&ArticleIDL5314&Len>.

Stocker, M. (2012): Value Creation of Knowledge-intensive companies, Corvinnus Doctoral School in Business Administration

Szabó, Á. (2012): A magyar szabadidősport működésének vizsgálata; Vállalatgazdaságtan Intézet Üzleti gazdaságtan tanszék, Ph.D. értekezés, Budapest

Szabó, Á. (2011): Milyen értéket teremt a szabadidősport, és mi a kapcsolata a versenyképességgel? *Vezetéstudomány*, XLII. ÉVF. 2011. KÜLÖNSZÁM/ISSN 0133-0179

Vallance, S., Perkins, C. H., Dixon, E. J. (2011): What is social sustainability? A clarification of concepts; *Geoforum*, Volume 42, Issue 3, June 2011, Pages 342–348

White, M. A. (2013): Sustainability: I know it when I see it; *Ecological Economics*, 86, 213–217.

World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press. p. 27.

7. Melléklet II

6.1 Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport³

Abstract

The aim of this study is to define the concept of sustainability as it applies to one of the most competitive and accelerated subsystem of human activity, elite sport (or professional sport) to construct a robust understanding of it. Based on qualitative research with Hungarian Olympic athletes, we created an elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire with 23 statements to test and map emerging topics related to elite sport. Revealed elements of Sustainable Sport include (1) future orientation, (2) community, (3) decommodification, and (4) a redefined concept of performance. This definition reflects the problems of sport particularly, and (hypothetically) of society and the economy in general. It points toward both environmental sustainability (strong sustainability) and enhanced wellbeing and may serve as a broader guide to human activity.

Keywords

degrowth; elite sport; leisure sport; strong sustainability; wellbeing

³ Attila Szathmári & Tamás Kocsis: Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport. (Sport in Society, <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1832470>).

1. Introduction

In seeking to reveal the conditions for a non-growth-oriented existence by questioning the dominant economic logic, it is necessary to determine why alternative economic systems based on a logic of non-growth are necessary, and what their characteristic features are (Kallis 2011; Harangozó, Csutora, and Kocsis 2018; Buch-Hansen 2018). We can simplify this huge task by zooming in on one subsystem that is of public interest, whose internal logic is easier to grasp, and whose language is more understandable. One such subsystem is sport, of which the competitive type (elite sport or professional sport) attracts great interest everywhere, whose successes are met with major publicity, and whose operational logic, we think, clearly reflects a growth-oriented economic approach.

Professional sport has gone global – similarly to our economic system (Thibault 2009; András and Havran 2014). It requires ever more support: gigantic infrastructure, either for showcasing high-level practice or providing mainstream entertainment; thus, in this way it resembles mass tourism and hyper-merchandising (Vrondou 2017; Vierhaus 2019). We have entered an era in which sport is treated as a potential means of making a profit. Thus, just as the counterexample of mass tourism can be identified as wellbeing-enhancing tourism (Smith and Diekmann 2017), the opposite pole of commodified elite sport can be identified as leisure (amateur) sport, which is locally based and affordable to the masses. We imagine different types of sporting activities as a continuum at the opposite ends of which are located leisure sport and elite sport, although the whole range is affected by sustainability issues (Graham, Trendafilova, and Ziakas 2018; Trail and McCullough 2020).

Leisure sport can be analyzed independently, operates according to a different logic to elite sport, and can be used to support ideas related to a non-growth-oriented society and economic logic. Leisure sport and elite (professional) sport mutually draw on each other, but if the values

of leisure sport (or just ‘leisure’ – see Vaugeois, Schroeder, and Harnett 2017) were more dominant, they would represent an operational logic that better supports individual and social wellbeing. However, Sustainable Sport, in our understanding, is not a specific type of sports activity, either leisure or elite, but a general philosophical orientation applicable to the whole spectrum of activity. Of course, Sustainable Sport seems more compatible with the leisure sport end of the theoretical continuum, but nowhere can its dominance be guaranteed in an era deemed The Great Acceleration (Steffen et al. 2015).

Thus the concept of Sustainable Sport is of broader strategic importance. It is key to both environmental sustainability and human wellbeing. The study aim is to describe an elite-sport-based concept of sustainability (Sustainable Sport), as elite sport is one of the most competitive and accelerated subsystems of human activity. Our research question in this paper concerns whether a clearly defined subsystem – namely, elite sport – with all the attendant symptoms of a growth-oriented society, can be a source of individual and social wellbeing. To investigate this, we use systemic, two-level (qualitative and quantitative) research. We examine which problems and ideas can be identified in relation to this theme, and how these can lead to the development of a concept of sport that increases individual, social, and, ultimately, environmental wellbeing.

Based on the exploratory research described in this paper, we construct a concept of Sustainable Sport which (1) is *future-orientated* (Aczél 2018) as it concentrates on the treatment and education of new generations of participants in sport, promotes balanced careers that offer long-term opportunities for pursuing sporting aims, and an environment in which humans can develop over the long term; (2) emphasizes *community* by concentrating on cooperation, happiness, and the sense of sportsmanship that sport can bring to individuals and society (Hamilton and LaVoi 2017); (3) focuses on *decommodification* (Gerber and Gerber 2017) by creating a healthy relationship between media and sport using money as a tool but not as an end

in itself (profit-seeking vs. surplus-seeking – Spaaij and Westerbeek 2010), and treats athletes less as objects and more as humans; and which consequently (4) redefines *performance* (sufficiency – see Princen 2005) by supporting future-orientation, community, and decommodification through a focus on winning respect.

If Sustainable Sport as a concept works for elite sport, it may also work in a broader sense: for all sports and non-sports activities that can foster sustainability and wellbeing. In line with this understanding, sports events may be neutral and beneficial as they can convey values such as health, sharing, and friendship, and can help ease tension, enhance social harmony, and contribute to managing conflict. Thus, in this specific sense we identify social issues as a key element of the broader aim of fostering environmental sustainability. The other (economic and environmental) aspects of sustainability (according to the classic three-pillar approach – Barbier 1987) can be strengthened by transforming society in line with the values of Sustainable Sport.

The structure of this paper is as follows: Section 2 sketches out the significance and theoretical background of our research: (2.1) sustainability, and (2.2) the dualism between leisure sport and elite sport, with special focus on the spirit of the Olympic Games. Then, (2.3) we offer a systemic view of strong sustainability, leisure sport, and elite sport within the spheres of nature, society, and economy. Section 3 describes our research, both qualitative and quantitative, but with greater emphasis on the latter: the method and sample used in the quantitative research are detailed here. Section 4 presents results, while Sections 5 and 6 extrapolate and discuss these results and draw conclusions about the emerging idea of Sustainable Sport.

2. Theoretical background

2.1 Basic concepts of sustainability

One-pillar models of sustainable development clearly give priority to the ecological dimension

(Littig and Griessler 2006). Based on this approach, sustainable development should mainly be focused on preserving the ecological systems and resources necessary to support economic and social life – an important prerequisite for meeting the future needs of humanity. In accord with this objective, sustainability science ‘as a problem-driven discipline’ is concerned with addressing the practical challenges caused by climate change, habitat and biodiversity loss, and poverty (Kocsis and Kuslits 2019).

A well-known definition of sustainable development is the one which was drawn up by the World Commission on Environment and Development: ‘development that satisfies the needs of the present generation without compromising the chance for future generations to satisfy theirs’ (WCED 1987; Loland 2006). A new operationalization of this concept is the 17 Sustainable Development Goals of the UN with the associated 169 targets. These are designed to help eliminate extreme poverty and hunger, improve health and education, achieve gender equality, ensure a supply of clean water and energy, achieve sustainable consumption and production patterns, reduce inequality among nations, promote innovation, make cities more sustainable, combat climate change, and protect oceans, forests and ecosystems. This is a comprehensive and ambitious agenda for 2030 that covers all three pillars of sustainable development: economic wellbeing, social inclusion, and environmental sustainability (Costanza et al. 2016).

The proposed equal treatment of the three pillars (society, economy, and environment) is based on the conclusion that human needs cannot be sufficiently met only by providing an ecologically stable and healthy environment, but that – if a society is indeed committed to sustainability – equally legitimate social and cultural needs ought to be taken care of as well. Sustainable economic, social and cultural conditions and values are deemed to be resources that should also be preserved for future generations.

Another line of argument presumes that ecology, the economy, and social matters are three individual – albeit connected – systems which will have to remain stable in the long-term so as not to jeopardize the achievements of civilization (Littig and Griessler 2006). However, it is a fact that in relation to the above-mentioned three pillars a clear theoretical concept of social sustainability (Spangenberg and Omann 2006) is still lacking.

In our approach, social sustainability reflects the quality of societies. It signifies nature–society relationships mediated by work, as well as the relationships within society. Social sustainability is ensured if work within society and the related institutional arrangements satisfy an extended set of human needs and are shaped in a way that nature and its reproductive capabilities are preserved over a long period of time, and the normative claims of social justice, human dignity and participation are fulfilled. This concept is also in harmony with the notion of social futuring (Szántó 2018; Kocsis 2018) and strong sustainability (see Section 2.3). As sport is an inherently social issue (with connections to economic and environmental phenomena), this paper reflects the conviction that the first step towards general sustainability is the restructuring and redefining of relations and ambitions among people.

2.2 The dualism between leisure sport and elite sport and the spirit of the Olympic Games

According to an official definition of sport which highlights the physical and social aspects of the activity, ‘Sport means all forms of physical activity which, through casual or organized participation, aim at expressing or improving physical fitness and mental wellbeing, forming social relationships or obtaining results in competition at all levels’ (European Sports Charter 1992). However, when we talk about sport more generally, we normally refer intentionally or unintentionally to two clearly separable dimensions of it: elite (professional, high-performance) sport, and leisure sport. The basis for this separation is mainly economic: it concerns objects of

exchange. In elite sport the exchange factor is *entertainment*, and the aim is to entertain others who watch (see the ancient gladiators), while with leisure sport the key word is *participation*. Another important difference is that in elite sports the participants are professionals who are paid for the entertainment they provide. Associated words include training, selection, peaking, workload, and so forth. However, in leisure sport the aim is traditionally health- and involvement related, as well as enjoyment, cooperation, and fun (Table 1).

	LEISURE SPORT	ELITE SPORT
LABELS	<i>AMATEUR SPORT</i>	<i>PROFESSIONAL SPORT</i>
	<i>EASTERN LOGIC</i>	<i>WESTERN LOGIC</i>
	<i>AESTHETIC ORIENTATION</i>	<i>HEROIC ORIENTATION</i>
	<i>PLEASURE & PARTICIPATION</i>	<i>POWER & PERFORMANCE</i>
ACTIVITY	Hobby Non-competitive	Profession Competitive
GOAL	Leisure time Health	Income Progress
ROLE	Consumer Participant	Workforce Spectator
EXCHANGE	Doing sport Equipment	Attention Attraction
CHARACTERISTICS	Cooperation Involvement Complementary opposites Fun Slow	Training Selection Exclusive opposites Peak form Accelerated

Table 1: Leisure sport vs. elite sport (Source: authors' own compilation based on Horne, Tomlinson, and Whannel 2005; Coakley 1994, 2016; Pang and Macdonald 2016; Kocsis and Szathmári 2020).

In Table 1, we offer alternative labels for the Leisure–Elite distinction that are used mainly in this analysis. These refer to the fact that different analytical focus lead to nearly the same dichotomy that is revealed in our analysis using different umbrella terms. For example, from a business perspective the concept of Amateur vs. Professional can be used to characterize issues,

and from a cultural perspective Eastern vs. Western. Coakley's labels of Aesthetic vs. Heroic orientations or 'Pleasure and Participation' vs. 'Power and Performance' may also be useful notions for broadening – or changing – the focus of analysis (Coakley 1994, 2016; Szathmári and Kocsis 2020).

High-performance elite sports attract enormous public attention and have impacts that are both global and local, cultural and economic.⁴ This is especially true with regard to large-scale sporting events such as the Olympic Games. This event has a long history and represents the highest level of competition and the peak achievement of athletes. From the perspective of popularity, the International Olympic Committee (IOC 2020) estimates that half the world's population will watch at least some coverage of the Games (for an international review, see Seippel 2019). Traditional values associated with the Olympics include respect, fairness, the pursuit of excellence, joy in effort, and the balance between mind and body. All of these factors, and present anti-doping efforts, indicate that there is room to dissolve the rigid dualism between elite and leisure sport, and it is possible to speak about an elite-sport-based concept of Sustainable Sport.

Surprisingly, few scholars have attempted to bring 'sustainability language' into the discussion about high-performance professional sport (Szathmári 2017; Barker et al. 2014). Scholarship exists about how sporting activities can contribute to peace (Azzarito and Ennis 2003), cultural diversity and tolerance (Barker et al. 2011; Dagkas, Benn, and Jawad 2011), social justice (Tinning 2002), social inclusion (Schaillée, Haudenhuyse, and Bradt 2019), and wellbeing (Lundqvist and Sandin 2014; Silva, Monteiro, and Sobreiro 2019). Lawson (2005) specifically examined sustainability in professional sport, carefully distinguishing between leisure sport on the one hand and professional-Olympic (i.e. high performance) sport on the other. He asserted

⁴ For a comprehensive review of potentially positive and negative societal impacts of elite sport, see De Rycke and De Bosscher (2019).

that the two are grounded in different philosophies, and maintained that sustainability is of little relevance to pro-Olympic sport, but may be entirely consistent with leisure sport.

For example, Lawson (2005) suggested that leisure sports: (1) may produce and reinforce social networks; (2) can contribute to the development of collective identities; (3) can improve human health; (4) may improve wellbeing; and, (5) may contribute to the development of human capital. However, there is little reason why professional sport cannot or should not make similar contributions to people's lives. In fact, there is evidence to suggest that it does do some of the things listed above (Pelak 2002; Agnew, Henderson, and Woods 2017).

The socio-economic perspective is that the purpose of Olympism is to 'place sport everywhere at the service of the harmonious development of man, with a view to encouraging the establishment of a peaceful society concerned with the preservation of human dignity' (IOC 1999). Further, to encourage new consumer habits in terms of playing an even more active role in maintaining health, to promote sports infrastructure which is even better adapted to social needs, and to further to increase the integration of development and environment concepts into sports policies (IOC 1999). The idea that sport is educational in a character-building or dispositional sense has a long history, reaching back at least to the time of early English public schools (Mangan 1981). Policymakers and practitioners have long advocated the educational potential of sport to facilitate the development of positive social values, life skills, and prosocial behavior amongst young people (Benson et al. 2012; Bailey 2006; Gould and Carson 2008; Kovacs and Doczi 2019).

According to the Olympic Movement's Agenda, sustainable development is only conceivable if accompanied by the satisfaction of those cultural and material needs that are essential for all individuals to live with dignity and which play a positive role in the societies to which they belong (IOC 1999). Sport can help demonstrate how competitiveness and hard work can co-

exist alongside honesty, fairness, solidarity, compassion, empathy, and grace. In fact, it is precisely because there is significant competition in elite sports (cf. Coakley 1994; Petroczi 2009; Vveinhardt, Fominiene, and Andriukaitiene 2019) that athletes are able to make a positive difference (Lawson 2005). This refers to the fact that strict dualism between elite and leisure sport (Table 1) should not be accepted from this perspective. In fact, the former and latter are rather poles of a theoretical continuum.

Therefore, any critique of (elite) sports may be considered a part of social critique. The individualism and competitiveness associated with sports are values that should be complemented with a focus on sharing and compassion. Thus the spirit of sport should focus on social and environmental sustainability and on social functioning based on peaceful and convivial, meaningful social cohabitation, and go beyond the underlying principles on which economic mechanisms involving productivism are based. According to Bayle (2016, 763), there appears to be one key scenario for the future to ‘commit to a strong local and global social strategy by using sport and Olympism to promote and encourage social innovations and thereby build a “better world.” Create a new utopia in order to use sport to help bring about economic, demographic, religious and geopolitical change in a multipolar and increasingly complex world.’

2.3 The systemic view of strong sustainability, leisure sport and elite sport within the spheres of nature, society, and economy

It is worth outlining a systemic view of sport, with leisure sport and elite sport as societal subsystems. Fig. 1 depicts the idea of strong sustainability (Daly 1996; Kerekes, Marjainé, and Kocsis 2018, 31–35) using concentric circles of nature–society–economy, where economy is the innermost sphere. The economic logic of profit maximizing (efficiency and competitiveness measured quantitatively and mainly in monetary terms) dominates in the economic sphere, and

every social issue *beyond* the economy serves as a key element of strong sustainability (see the shaded area in Fig. 1).⁵

However, in an environmentally unsustainable, growth-oriented system the economy logically embraces all the other spheres (weak sustainability): there is no place for the idea of strong sustainability; *uneconomic* social issues (Daly, 1999) are just ‘special cases’ associated with inefficiency, laziness, and waste (Kocsis and Szathmári 2020). As a working principle, it is today a revolutionary idea that society (and nature) is the enframing – and limiting – set of which economy (growth-based thinking) is just a subset. This model is related to Karl Polanyi’s ([1944] 2001) concept of embeddedness. Strong sustainability is a powerful response to The Great Transformation described by Polanyi, which can be regarded as the predecessor of The Great Acceleration by Steffen et al. (2015) that is now causing serious environmental damage on a global scale (see Steinberg 2019).

The focus of our analysis within the social area in this paper is sport. Sport today shows all the symptoms of a growth-oriented ‘economic society’, while characteristics of sustainability can also be identified, typically in ‘leisure sports’. We analyze sport here as a ‘mental code’ (or driving force) and not by its direct material impact in order to judge its environmental sustainability. Thus, our study is not a detailed analysis of the material flow of activities of sport clubs or the high level attendance of sports events, nor is it an analysis of the dependence on devices of different kinds of leisure sports (Kiss et al., 2016). Neither does it involve the calculation of the ecological footprint of moving huge masses of people under the aegis of sporting activities or global-scale sports events (Mallen et al. 2010; McCullough, Pfahl, and Nguyen 2016; Trendafilova and McCullough 2018) – although all these phenomena could

⁵ See also the concept of Degrowth (Kallis, Kerschner, and Martinez-Alier 2012; Liegey 2013; Harangozó, Csutora, and Kocsis 2018) which is able to actively engage with a wider community of alternative economic and social movements, thereby creating a new approach for social and economic institutions that helps bring into being a more equitable economic system in an environmental and social sense. It promotes conditions for existence that do not depend on constant material growth.

be important signs and consequences of unsustainable mindsets and working principles. Our study concerns the individual cognitive dimensions in relation to aims, future, and wellbeing, which is reflected by sport towards the whole of society. At this level of analysis, strong sustainability versus 'growth-oriented thinking' is the key distinction.

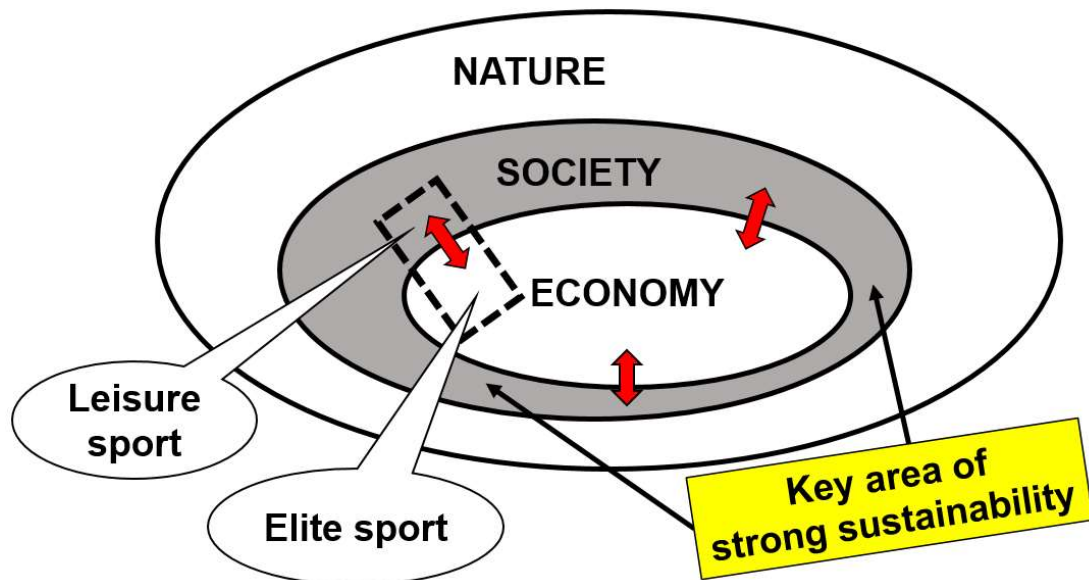

Fig 1. Systemic view of strong sustainability, elite sport, and leisure sport within the spheres of nature, society, and economy (based on an idea described in Kocsis and Szathmári 2020) *(Notes: leisure sport and elite sport as societal subsystems are at the dynamic border of society and its subsystem of economy; arrows refer to economic growth/degrowth.)*

The main question in our research is whether the concept of sustainability can be understood and cultivated within the area of elite sport (professional sport). Our results may have useful consequences in relation to more deeply understanding the significance of sustainability not just for retired top athletes nor for sport in general – but for a deeper understanding of broader areas of society beyond the sphere and logic of the economy (see the shaded area in Fig. 1).

3. Method and material

To identify problems with elite sport we first carried out qualitative research. Based on this, we created a questionnaire with 23 statements to quantitatively reveal patterns of problems and to quantify the related issues with the help of two sample groups of respondents: (i) sports-loving

laypeople; and (ii) bachelor students in Hungary.

3.1 Qualitative research: appraisals of elite sport

The basis and first step of our research involved interviews with professional Hungarian athletes.⁶ We implemented one semi-structured interview with each participant. Semi-structured interviews were used because this method allows the researcher's questions to guide the interview process while simultaneously allowing topics identified by participants to be elaborated upon via probing (Rubin and Rubin 2012). Furthermore, with the use of non-numerical data this line of research helps explore and describe the 'quality' and 'nature' of how people behave, experience and understand in order to link people's actions to their beliefs (Brown 2004).

During the research process, we identified five elite athletes whose selection process may be considered homogeneous according to the criteria detailed below. One of the latter was the sport itself – namely, interviews were restricted to athletes who had competed in *individual* sports (e.g. swimming or athletics). This was necessary because, according to Baker, Yardley and Côte (2003), team sportsmen experience more intensively the effects of success / failure, expectations, and other psychological factors. An important criteria was the role of success: in terms of domestic success, all participants had won Hungarian championship titles, were internationally listed and acknowledged, and had successfully competed in the Olympics, becoming internationally well-known athletes in the process. Our goal was to examine the thoughts of athletes who had experienced sporting success during their careers, thus the role of timing was deemed important: we interviewed only athletes whose professional careers had

⁶ Hungary has a long and successful sporting tradition and is currently ranked second in terms of the Summer Olympic gold medals per capita table, and eighth in total, with 175 gold medals to date (see e.g. <http://www.medalspercapita.com> – accessed on 01/06/2020).

been over for at least five years, but who before that had a full sports-related career of more than a decade, so had good insight into this phase of their life involving sports.

The process of interviewing helped explore the awareness of the attitudes and perspectives of athletes towards elite sport, and related phenomena. Interviews were recorded in the autumn of 2015, each lasting between 45 and 60 minutes. Before the process, participants were informed about the purpose of the research, gave their informed consent, and sound recordings were made which were later destroyed. Recordings were transcribed and major verbal elements were labeled (such as laughter or longer silences) and jotted down.

Through the process of the analysis, while reading the interview transcripts several times (so-called immersion in the data), the researcher ‘imagines themselves as someone in another situation’ (Pietkiewicz and Smith 2014), and makes the transcript better by analyzing, explaining, interpreting, and conceptualizing through free content analysis (see Interpretative Phenomenological Analysis: Kassai, Pintér, and Rácz 2017; Smith, Flowers, and Larkin 2009). A total of 23 statements emerged (see Table 2) which provided the basis for the questionnaire used in our quantitative research.⁷

⁷ Cronbach’s Alpha of the 23-items is 0.656, which is acceptable (Vaske, Beaman, and Sporanski 2017), especially regarding the exploratory nature of our research. However, we do not intend to handle these items as an intact scale for measuring Sustainable Sport, as this appears to be a multi-faceted phenomenon in itself. For further scale development, more research is needed.

LABEL	STATEMENT
LESS_UNEQUAL	Elite sport plays an important role in reducing social inequality.
CAREER	Elite sport is one of the greatest career opportunities for young people.
RESPECT	Top athletes receive social respect through sport.
LESS_CONFLICT	Elite sport can help to reduce conflict between people.
PROUD	Hungarians can be proud of their achievements in sports.
NAT_HAPPINESS	Achievements in sport contribute to the nation's happiness and wellbeing.
SPORTMANSHIP	In elite sport, the principle of athleticism prevails within and outside the field.
USEFUL	Doing elite sport is useful.
LAB	Things are going to be done in the laboratory [medical interventions/doping] rather than on the sports field.
MEDIA	The media is more harmful to elite sport than supportive of it.
ENTERTAINMENT	The role of elite sport is entertainment.
MONEY	The role of money in elite sports has increased too much.
BET	It is good for elite sports that more and more types of betting are available.
DOPING_DANGER	Prohibited performance enhancers (doping) endanger the fundamental values of elite sport.
BURNOUT	Pressure to perform due to the limited length of athletes' careers leads to burnout.
EVERYEFF_REV	It is good that elite athletes make every effort to achieve results. (Reverse coded!)
HEALTH	Sports help keep elite athletes healthy.
LIFELONGSUCCESS	An elite athlete can base their life around their sporting activity.
GOODSITUATION	The situation of Hungarian elite athletes is good.
HEALTHDEMANDING	Sport places demands on the health of elite athletes.
GOODCOMPETITION	Pressure to perform also brings out the best in elite athletes over the long term.
IDOL	Elite athletes are role models for young people.
MYCHILD	I would like my child to be an elite athlete some time.

Table 2. The elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire that emerged from interviews with Hungarian elite athletes

In this paper we discuss our quantitative findings based on this questionnaire in more detail.

For those interested in the qualitative details, see our manuscript (reference later).

3.2 Quantitative research: towards an elite-sport-based concept of Sustainable Sport

The basic purpose of the quantitative questionnaire survey was to map how people view elite

sport, including what elements it contains which may promote sustainability, and what the main values and dangers are that characterize (elite) sport. Our key analytical strategy was dimension reduction using multivariate statistical methods applied in IBM SPSS Statistics 25. For this we needed a sample with respondents sensitive to the topic. Thus, in our pilot study we deliberately biased sampling towards people with an interest in sports and students with an above-average environmental/sustainability consciousness.

The central element of our questionnaire was the 23 sports-related statements (Table 2). A total of 388 respondents completed the questionnaires,⁸ which were implemented in two waves. The first wave was organized in January–February 2016 through a sports-related social media page (<https://eurosport.hosszabbitas.hu>) and the second through the first author's personal social media site (reference later) (N=216; later referred to as the 'mixed sample'). The second wave was implemented later (April–May 2016) at the University. Bachelor students who had chosen to study a basic, elective Environmental Economics course (N=150; later referred to as the 'student sample') were asked to participate in the research. The two samples are far from representative of Hungarian society, but the research was designed as a pilot project for revealing the structure of sports-related problems that prevail in society, thus we do not seek to extrapolate the findings to the whole of Hungarian society.

3.3 Material

The mean age of the student subsample was 20.4, and the mixed one 34.4. Thirty-nine percent of the students were male, while in the mixed sample the proportion was 63%, reflecting the gender ratio among bachelor students in economics and sports-loving individuals in general in

⁸ Twenty-one respondents were younger than 14 years old, and one 'strongly disagreed' with every statement. They were all excluded. The numbers referred to later in this paper reflect the final sample number after filtering (N=366).

Hungary (Table 6). The mixed sample is biased in terms of a higher level of education: most respondents had a master's degree, while all of the student sample had completed secondary school (they were completing their Bachelor's degree at the time of research). The type of settlement where respondents had spent their childhood was similar, with somewhat more respondents from a rural background (village) in the mixed sample. The sports-related experience of the two subsamples was almost exactly the same: 52% of respondents had at least an organized/*club-based* experience of sports, while others had experience with leisure sport (Table 5).

4. Results

Despite the different characteristics of the two quantitative subsamples described above, we found no significant differences ($p > 0.05$) in the means of answers to our elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire (Table 2).⁹ Thus we regard the whole sample as uniform for further analysis. The Kaiser–Meyer–Olkin (KMO) measure of sampling adequacy (0.704) and Bartlett's test of sphericity ($\chi^2 = 931.219$; $p = .000$) indicated that there is room for dimension reduction in this sample. Thus, for the purpose of revealing and mapping the main structure of the items regarding elite sport, dimension reduction was undertaken. The analytical strategy for dimension reduction was as follows. In the first step (1), multidimensional scaling (MDS) was used to visualize the structure of items from our questionnaire. Then, (2) four-component principal component analysis (PCA) was performed to reveal the deeper structure of items and to understand the axes identified by using MDS.

For the two-dimensional solution of MDS, Young's S-stress formula was used with squared distances. The stress value was 0.167 which – according to Sturrock and Rocha (2000) – is adequate for 23 objects in two dimensions. From this phase of the analysis we constructed

⁹ The exact values of the means in each subsample can be seen in Table 6.

Figure 2, which served as a raw map of Sustainable Sport elements (without the sets of variables in this phase of the analysis).

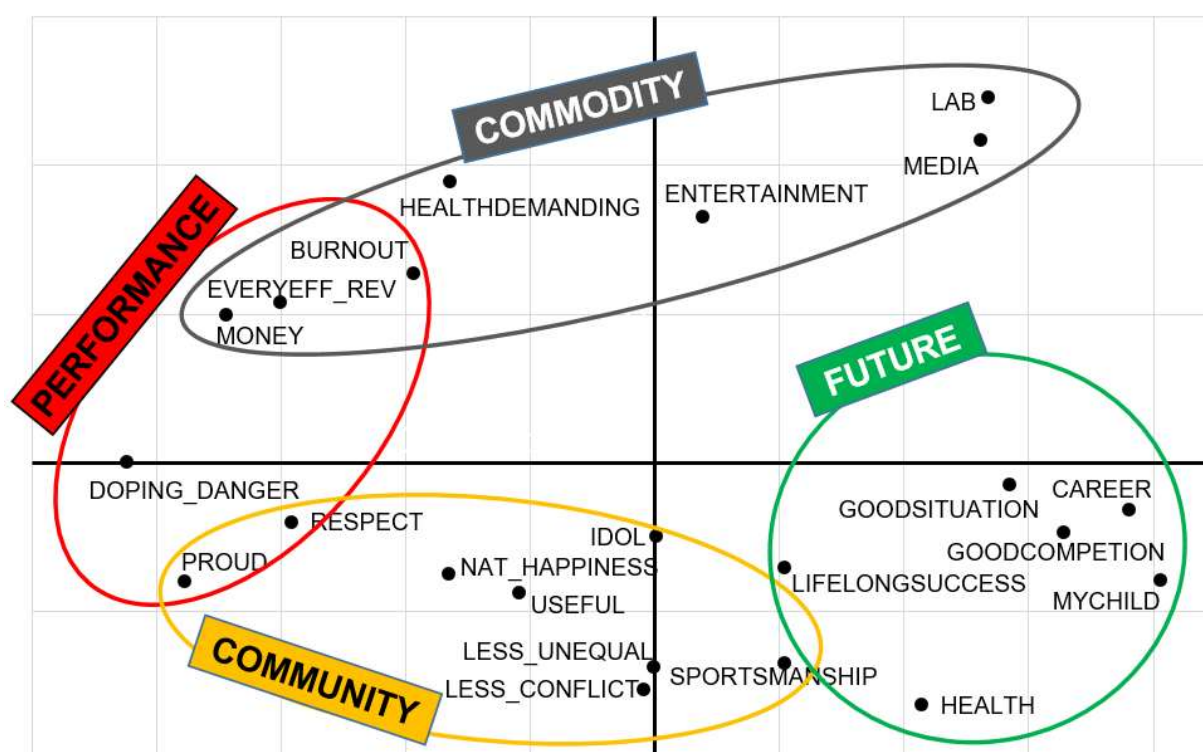

Figure 2: Map of elite-sport-based Sustainable Sport obtained from multidimensional scaling (MDS) and four-component principal component analysis (PCA) (For labels and statements, refer to Table 2)

After MDS, additional analysis was needed to make meaning of the axes and ‘clustering’ variables. Thus, four-component PCA was performed on our database. After varimax with Kaiser normalization rotation we obtained a model whose four components explained 40% of the total variance of the sample (Table 3). We deliberately used the four-component version of PCA as we wished to concentrate on the most important, definitive, four components of Sustainable Sport that are easily understandable from a two dimensional MDS-map.¹⁰ Twenty-two statements from the twenty-three could be unambiguously paired with one of the four components (Table 4).¹¹ Rotation converged after six iterations.

¹⁰ A classic PCA run produced an eight-component solution for our data, with all components having eigenvalues greater than one. These components explain 59.16% of the total variance of the sample.

¹¹ Only ‘Bet’ (see Table 2) could not be associated with any of the four components (each of the latter had some loadings for ‘Bet’, but none were of overriding importance). Thus ‘Bet’ was omitted and

Component	Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %
(1) FUTURE	2.747	12.484	12.484
(2) COMMUNITY	2.587	11.760	24.244
(3) COMMODITY	1.891	8.596	32.840
(4) PERFORMANCE	1.576	7.162	40.003

Table 3: Total variance explained after a four-component principal component analysis (Rotation method: varimax with Kaiser normalization)

Table 4 contains the rotated component matrix of elite sport statements. Information based on this PCA-based solution helped us to accomplish and structure the raw map of Sustainable Sport with sets of variables (Figure 2). This process also gave meaning to the emerging axes: PERFORMANCE and FUTURE are definitive for the horizontal axis, while COMMODITY and COMMUNITY are for the vertical one.

MDS and PCA were rerun with 22 statements. (All results are described according to this second analytical run.)

	FUTURE	COMMUNITY	COMMODITY	PERFORMANCE
LIFELONGSUCCESS	0.686			0.298
CAREER	0.588	0.259		
HEALTH	0.582			
GOODSITUATION	0.569			0.357
GOODCOMPETION	0.531			
MYCHILD	0.506	0.369		-0.274
ENTERTAINMENT	0.492		0.296	
LESS_UNEQUAL		0.625		
USEFUL	0.316	0.607		
NAT_HAPPINESS		0.605		
PROUD		0.531		0.449
SPORTSMANSHIP		0.531		
LESS_CONFLICT		0.512		
IDOL	0.358	0.470		
LAB			0.658	
BURNOUT			0.617	0.293
HEALTHDEMANDING	-0.357		0.562	
MONEY			0.548	
MEDIA			0.485	
RESPECT		0.251		0.543
DOPING_DANGER				0.534
EVERYEFF_REV				0.506

Table 4: Rotated component matrix of elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire items (for the statements refer to Table 2) (Notes: components are FUTURE, COMMUNITY, COMMODITY and PERFORMANCE; values in grey italics concern connections between components; values of less than 0.25 were suppressed)

5. Main components of Sustainable Sport

In our two-level empirical research, the four most important components related to the problems and circumstances of elite sport were identified. Each of these is described in brief below (based on Table 4 and Figure 2).

(1) FUTURE. According to the participants, elite sport can represent a good career opportunity and a means of lifelong success, and they can imagine their child being an elite athlete – as long

as this helps maintain health (i.e. is not overly ‘healthdemanding’). Competition and pressure to perform are also thought to help to build a strong personality. ‘Entertainment’ has the least – albeit still significant – loading with FUTURE but also appears here: being able to entertain others appears to be important for sample respondents when the future of the individual is at stake. However, multidimensional scaling associates ‘entertainment’ rather with the COMMODITY component of the system (when using a two-dimensional solution to map the elements). Being an ‘idol’ is also somewhat important here.

(2) COMMUNITY. Sport can reduce conflict and social inequality between people, thereby contributing to national happiness. Elite athletes may be seen as role models and, in general, respondents are proud of their elite athletes and believe that professional sport is a useful activity. All these considerations highlight the community component of sport (career, respect and ‘mychild’ are also important components here).

(3) COMMODITY. This component indicates that laboratory tricks (doping) and the media are rather detrimental to the situation of sport. When sport is overly demanding with regard to the health of athletes it often leads to burnout. The role of money has increased too much – and not independently of the entertainment factor. As all of the statements were negatively/critically worded in relation to this component, we use the reverse of ‘commodity’ to define Sustainable Sport: it is thus not surprising that COMMUNITY and COMMODITY are the components that are most different in the system. Thus, what is needed is rather *decommodification*, whereby money and substitutability are relegated to the background.

(4) PERFORMANCE. Performance and respect go hand in hand in the model. However, a redefinition of performance is needed: prohibited performance enhancement (doping) is dangerous to the fundamental values of elite sport and, according to respondents, it is NOT good that elite athletes make every effort to achieve results. (For this reason we reverse-coded

the component labeled ‘everyeff’ as multidimensional scaling locates it in this component: ‘everyeff_rev.’)

6. Conclusion and discussion

The study aim was to define the concept of sustainability in relation to one of the most competitive and accelerated subsystem of human activity, elite sport, to gain a robust understanding of it. In order to succeed, we analyzed what elite sport means to society and what effects it may have on general wellbeing and sustainability. During the qualitative part of the research, well-known Olympians and other elite athletes – the gladiators of our modern, accelerated era – gave us their thoughts about this topic in interviews. Following this (during the quantitative part of the research), others who love to watch sport or do it mainly in an organized/*club-based* form and sustainability-interested university students filled in our elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire constructed using the former findings. From these samples a picture of elite sport emerged whereby the fundamental values and factors that endanger sport could be evaluated. Although elite athletes are seen as role models and receive appreciation from society for their successes and sport in general, and their activity was seen as helping to promote societal wellbeing, respondents also feel that the focus on results, other demands, doping, and betting can result in physical and mental health problems. Hence, in general, respondents do not perceive that elite athletes are in a good situation (in Hungary), nor that sport is an ideal career path or one desirable for their children (see the negative means in Table 6).

We have mapped the views and values of individuals about elite sport to create an idealized picture of sport called Sustainable Sport. Based on principal component analysis, a four-component solution was elaborated. According to this explorative model, we constructed the concept of Sustainable Sport which reflects the problems of sport particularly, and

(hypothetically) of society and the economy in general. Sustainable Sport (1) is *future-orientated* due to its focus on the treatment and education of upcoming generations through sport, and its creation of balanced careers with long-term opportunities for pursuing sporting aims and an environment in which humans can develop in the long term; (2) emphasizes *community* by concentrating on the cooperation, happiness, and sportsmanship that sport can bring to individuals and society; (3) focuses on *decommodification* by creating a healthy media–sports relationship that uses money as a tool but not an end in itself, and treat athletes less as objects and more as humans; and, consequently, (4) redefines *performance* by supporting the creation of future-orientation, community, and decommodification in the sense of winning respect.

Further research is needed to understand how sport can contribute to human wellbeing and how this can be institutionalized. Different social groups should be identified to more effectively target and promote the idea of Sustainable Sport. Professional athletes may be involved in further research to create a deeper understanding of what values sports represent for elite athletes, and how the latter can contribute to their mental and physical health and happiness. This paper may contribute as input for sport backcasting research (Király et al. 2013) in which the main goal is to identify whether elite sport can be envisioned as sustainable. What would the future of elite and leisure sport be in an era of Sustainable Sport?

Deeper quantitative analysis is also needed. It would be valuable to identify whether in different countries and cultures the same problem structure exists as we have identified in Hungary. How can wider society be structured along the elite-sport-based Sustainable Sport questionnaire (which should also be refined), and what types of clusters can be identified? What psychographic variables and economic situations significantly influence the responses? Answering these questions is important if we are to identify a path to a more sustainable society with more widespread wellbeing. The above-mentioned factors are also the limits of this

research. Our definition of Sustainable Sport is based on a limited, medium-large (N=366) Hungarian sample which should be extended in terms of both quantity and quality (e.g. by addressing a broader strata of society and/or members of different cultures).

The elite-sport-based concept of Sustainable Sport elaborated in this paper is neither directed at elite nor leisure versions of sport. However, as the concept was built on elite sport (one of the most competitive and accelerated subsystems of human activity), we believe that we have obtained a robust understanding of (social) sustainability. This promotes the idea that all forms of physical activity within the frame of sport should be *sustainable*: that is, more future oriented and community supporting, and less commodified. Of course, these characteristics should also orientate human activity in general. This should lead to different ideas about performance and its measurement. Bans on doping and the debate surrounding human genetic enhancement are clear signs that people think there must be some limits to *citius, altius, fortius* (faster, higher, stronger). Sustainable Sport may help to promote individual and social wellbeing and – by reducing dependence on material resources – may also represent a tool for fostering environmental sustainability.

The question is whether strong sustainability is a viable goal in relation to sufficiency, nonmonetary forms of measurement, and economic degrowth in general. It would be a good idea to undertake related experimental projects on smaller scale human activities such as sport. If this idea works in relation to the theoretical ‘leisure sport – elite sport’ continuum (by impregnating elite sport with leisure-type characteristics more intensively), then this approach might be applicable to other segments of society, too. Elite sport, then, would less represent a market for economic transactions involving the exchange of huge amounts of money for people able to produce exceptional performances, but rather become a source of admiration in its classic sense, and an example to follow for future generations in relation to build a sustainable and livable future. However, from a managerial – or less optimistic – point of view, and as a

minimum target, if an elite-sport-based concept of Sustainable Sport is able to stop the further commodification of leisure sport by better balancing the ‘social’ and the ‘economic’ and planting seeds of sustainability for the future, it still could be evaluated as a success. Gladiators of business may also find some rest.

Acknowledgements

The authors thank Simon Milton for English-language proofreading. Project no. NKFIH-869-10/2019 was implemented with support provided from the National Research, Development and Innovation Fund of Hungary, financed under the *Tématerületi Kiválósági Program* funding scheme.

Appendix

Table 5: Characteristic of the two subsamples (mixed and student) according to education, childhood settlement, and experience with sports

			SAMPLE		Total
			mixed	student	
EDUCATION	Primary	Count	25	0	25
		% within sample	11,6%	0,0%	6,8%
	Secondary	Count	40	150	190
		% within sample	18,5%	100,0%	51,9%
	Bachelor	Count	56	0	56
		% within sample	25,9%	0,0%	15,3%
	Masters	Count	82	0	82
		% within sample	38,0%	0,0%	22,4%
	PhD	Count	13	0	13
		% within sample	6,0%	0,0%	3,6%
	Total	Count	216	150	366
		% within sample	100,0%	100,0%	100,0%
CHILDHOOD	Capital	Count	50	43	93
		% within sample	23,1%	28,7%	25,4%
	City	Count	44	36	80
		% within sample	20,4%	24,0%	21,9%
	Town	Count	55	46	101
		% within sample	25,5%	30,7%	27,6%
	Village	Count	63	21	84
		% within sample	29,2%	14,0%	23,0%
	Abroad	Count	3	3	6
		% within sample	1,4%	2,0%	1,6%
	n.a.	Count	1	1	2
		% within sample	0,5%	0,7%	0,5%
	Total	Count	216	150	366
		% within sample	100,0%	100,0%	100,0%
SPORT EXPERIENCE	Leisure	Count	101	70	171
		% within sample	46,8%	46,7%	46,7%
	Organized / club based	Count	111	79	190
		% within sample	51,4%	52,7%	51,9%
	n.a.	Count	4	1	5
		% within sample	1,9%	0,7%	1,4%
	Total	Count	216	150	366
		% within sample	100,0%	100,0%	100,0%

Table 6: Characteristics of the two subsamples (mixed and student) according to gender, age, and position in relation to the 23 statements about elite sport (*Note: Statement variables were measured using a four-item scale: -2, -1 correspond to disagreement; +1, +2 to agreement*)

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
MALE	mixed sample	216	63%	-	-
	student sample	150	39%	-	-
AGE	mixed sample	212	34.38	14.74	1.01
	student sample	150	20.39	1.73	0.14

LESS_UNEQUAL	mixed sample	206	0.13	1.42	0.10
	student sample	139	0.12	1.32	0.11
CAREER	mixed sample	209	-0.60	1.30	0.09
	student sample	149	-0.93	1.14	0.09
RESPECT	mixed sample	211	1.32	0.86	0.06
	student sample	148	1.33	0.77	0.06
LESS_CONFLICT	mixed sample	210	0.21	1.51	0.10
	student sample	146	-0.04	1.31	0.11
PROUD	mixed sample	211	1.46	0.97	0.07
	student sample	148	1.47	0.81	0.07
NAT_HAPPINESS	mixed sample	212	0.65	1.33	0.09
	student sample	148	0.86	1.22	0.10
SPORTMANSHIP	mixed sample	206	-0.10	1.44	0.10
	student sample	146	0.12	1.21	0.10
USEFUL	mixed sample	209	0.65	1.34	0.09
	student sample	148	0.93	0.99	0.08
LAB	mixed sample	197	-0.36	1.29	0.09
	student sample	140	-0.69	1.20	0.10
MEDIA	mixed sample	200	-0.31	1.39	0.10
	student sample	139	-0.50	1.28	0.11
ENTERTAINMENT	mixed sample	210	0.47	1.32	0.09
	student sample	146	-0.02	1.28	0.11
MONEY	mixed sample	212	1.48	0.91	0.06
	student sample	143	1.20	0.98	0.08
BET	mixed sample	187	-1.03	1.23	0.09
	student sample	125	-0.78	1.15	0.10
DOPING_DANGER	mixed sample	212	1.50	1.06	0.07
	student sample	149	1.46	1.07	0.09
BURNOUT	mixed sample	203	0.91	1.07	0.08
	student sample	141	0.93	1.00	0.08
EVERYEFFORT	mixed sample	214	-1.16	1.20	0.08
	student sample	145	-1.03	1.11	0.09
HEALTH	mixed sample	214	-0.30	1.49	0.10
	student sample	149	0.00	1.28	0.10
LIFELONGSUCCESS	mixed sample	207	0.25	1.40	0.10
	student sample	146	-0.25	1.38	0.11
GOODSITUATION	mixed sample	193	-0.49	1.37	0.10
	student sample	128	-0.52	1.21	0.11
HEALTHDEMANDING	mixed sample	210	0.73	1.19	0.08
	student sample	146	0.54	1.22	0.10
GOODCOMPETITION	mixed sample	206	-0.42	1.31	0.09
	student sample	145	-0.54	1.19	0.10
IDOL	mixed sample	211	0.41	1.29	0.09
	student sample	143	-0.06	1.21	0.10
MYCHILD	mixed sample	189	-0.61	1.42	0.10
	student sample	134	-0.89	1.21	0.10

References

- Aczél, P. 2018. "Social futuring: A discursive-conceptual framework." *Society and Economy* 40 (s1): 47–75. doi:10.1556/204.2018.40.S1.4
- Agnew, A. D., P. Henderson, and C. Woods. 2017. "Ethics, Integrity and Well-Being in Elite Sport: A Systematic Review." *The Sport Journal*: 1–23. (Retrieved on 03/07/2020 from <http://thesportjournal.org/article/ethics-integrity-and-well-being-in-elite-sport-a-systematic-review>)
- András, K., and Zs. Havran. 2014. "Regional Export Efficiency in the Market of Football Players." *Club of Economics in Miskolc* 10 (2): 3–15. <http://tmp.gtk.uni-miskolc.hu/index.php?i=2129>
- Azzarito, L., and C. D. Ennis. 2003. "A Sense of Connection: Toward Social Constructivist Physical Education." *Sport, Education and Society* 8 (2): 179–197. doi:10.1080/13573320309255
- Bailey, R. 2006. "Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes." *Journal of School Health* 76 (8): 397–401. doi:10.1111/j.1746-1561.2006.00132.x
- Baker, J., J. Yardley, and J. Côte. 2003. "Coach Behaviors and Athlete Satisfaction in Team and Individual Sports." *International Journal of Sport Psychology* 34 (3): 226–239. <https://psycnet.apa.org/record/2003-10214-003>
- Barbier, E. B. 1987. "The Concept of Sustainable Economic Development." *Environmental Conservation* 14 (2): 101–110. doi:10.1017/S0376892900011449
- Barker, D., N. Barker-Ruchti, M. Gerber, E. Gerlach, S. Sattler, and U. Pühse. 2011. "Youths with migration backgrounds and their experiences of physical education: An examination of three cases." *Sport, Education and Society* 19 (2): 186–203. doi:10.1080/13573322.2011.632627
- Barker, D., N. Barker-Ruchti, A. Wals, and R. Tinning. 2014. "High performance sport and sustainability: a contradiction of terms?" *Reflective Practice* 15 (1): 1–11. doi:10.1080/14623943.2013.868799
- Bayle, E. 2016. "Olympic social responsibility: a challenge for the future." *Sport in Society* 19 (6): 752–766. doi:10.1080/17430437.2015.1108646
- Benson, P. L., N. Leffert, P. C. Scales, and D. A. Blyth. 2012. "Beyond the "Village" Rhetoric: Creating Healthy Communities for Children and Adolescents." *Applied Developmental Science* 16 (1): 3–23. doi:10.1080/10888691.2012.642771
- Brown, J. D. 2004. Research Methods for Applied Linguistics: Scope, Characteristics, and Standards. In: A. Davies, and C. Elder (Eds.), *The Handbook of Applied Linguistics* (pp. 476–500). Oxford, UK: Blackwell. doi:10.1002/9780470757000

- Buch-Hansen, H. 2018. "The Prerequisites for a Degrowth Paradigm Shift: Insights from Critical Political Economy." *Ecological Economics* 146: 157–163. doi:10.1016/j.ecolecon.2017.10.021
- Coakley, J. J. 1994. *Sports in Society: Issues and Controversies*. 5th Edition, St Louis, Illinois: Mosby
- Coakley, J. J. 2016. *Sports in Society: Issues and Controversies*. 12th Edition, McGraw-Hill
- Costanza, R., L. Daly, L. Fioramonti, E. Giovannini, I. Kubiszewski, L. F. Mortensen et al. 2016. "Modelling and measuring sustainable wellbeing in connection with the UN Sustainable Development Goals." *Ecological Economics* 130: 350–355. doi:10.1016/j.ecolecon.2016.07.009
- Dagkas, S., T. Benn, and H. Jawad. 2011. "Multiple voices: Improving participation of muslim girls in physical education and school sport." *Sport, Education and Society* 16 (2): 223–239. doi:10.1080/13573322.2011.540427
- Daly, H., E. 1996. *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development*. Boston: Beacon Press
- Daly, H. E. 1999. "Uneconomic growth: in theory, in fact, in history, and in relation to globalization." Chapter in. *Ecological Economics and the Ecology of Economics: Essays in Criticism*. 8–24. Cheltenham, UK: Edward Elgar. https://digitalcommons.csbsju.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1009&context=clemens_lectures
- De Rycke, Jens, and Veerle De Bosscher. 2019. "Mapping the Potential Societal Impacts Triggered by Elite Sport: A Conceptual Framework." *International Journal of Sport Policy and Politics* 11 (3): 485–502. doi:10.1080/19406940.2019.1581649
- European Sports Charter. 1992. Article 2, adopted by the Committee of Ministers on 24 September 1992 at the 480th meeting of the Ministers' Deputies
- Gerber, J-D., and J-F. Gerber. 2017. "Decommodification as a foundation for ecological economics." *Ecological Economics* 131: 551–556. doi:10.1016/j.ecolecon.2016.08.030
- Gould, D., and S. Carson. 2008. "Life skills development through sport: current status and future directions." *International Review of Sport and Exercise Psychology* 1 (1): 58–78. doi:10.1080/17509840701834573
- Graham, J., S. Trendafilova, and V. Ziakas. 2018. "Environmental sustainability and sport management education: bridging the gaps." *Managing Sport and Leisure* 23 (4–6): 422–433. doi:10.1080/23750472.2018.1530069
- Hamilton, M. G. B., and N. M. LaVoi. 2017. "Ethical professional identity and the development of moral exemplar collegiate coaches." *Journal of Moral Education* 46 (2): 114–128. doi:10.1080/03057240.2017.1313724

- Harangozó, G., M. Csutora, and T. Kocsis. 2018. "How big is big enough? Toward a sustainable future by examining alternatives to the conventional economic growth paradigm." *Sustainable Development* 26 (2): 172–181. doi:10.1002/sd.1728
- Horne, J., A. Tomlinson, and G. Whannel. 2005. *Understanding sport: An introduction to the sociological and cultural analysis of sport*. London: Routledge
- IOC. 1999. Olympic Movement's Agenda 21: Sport for sustainable development. <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/Olympism-in-Action/Environment/Olympic-Movement-s-Agenda-21.pdf> (Accessed on 01 June 2020)
- IOC. 2020. Olympic Marketing Fact File. International Olympic Committee, 2020 Edition. <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Documents/IOC-Marketing-and-Broadcasting-General-Files/Olympic-Marketing-Fact-File.pdf> (Accessed on 01 June 2020)
- Kallis, G. 2011. "In defence of degrowth." *Ecological Economics* 70 (5): 873–880. doi:10.1016/j.ecolecon.2010.12.007
- Kallis, G., C. Kerschner, and J. Martinez-Alier. 2012. "The economics of degrowth." *Ecological Economics* 84: 172–180. doi:10.1016/j.ecolecon.2012.08.017
- Kassai, S., J. N. Pintér, and J. Rácz. 2017. "Az interpretatív fenomenológiai analízis (IPA) módszertana és gyakorlati alkalmazása [Methodology and practice of Interpretative Phenomenological Analysis (IPA)]." *Vezetéstudomány / Budapest Management Review* 48 (4): 28–35. doi:10.14267/veztud.2017.04.05
- Kerekes, S., Sz. Zs. Marjainé, and T. Kocsis. 2018. *Sustainability, environmental economics, welfare*. Budapest: Corvinus University of Budapest, doi:10.14267/cb.2018k05
- Király, G., Gy. Pataki, A. Köves, and B. Balázs. 2013. "Models of (future) society: Bringing social theories back in backcasting." *Futures* 51: 19–30. doi:10.1016/j.futures.2013.05.001
- Kiss, R., G. Marton, Gy. Prisztóka, and Z. Raffay. 2016. "Socio-economic aspects of the "elite" leisure sports and sport tourism in Hungary." *Tourismos* 11 (5): 77–101.
- Kocsis, T. 2018. "Finite earth, infinite ambitions: Social futuring and sustainability as seen by a social scientist." *Society and Economy* 40 (s1): 111–142. doi:10.1556/204.2018.40.S1.6
- Kocsis, T., and B. Kuslits. 2019. "Multidimensional labelling: Closing the sustainability information gap between producers, consumers and sustainability science in the food sector." *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences* 27 (1): 9–16. doi:10.3311/PPso.12594
- Kocsis, T., and A. Szathmári. 2020. "Is Slow the normal human condition? Lessons from elite sport careers." Manuscript. Budapest: Corvinus University of Budapest

- Kovacs, A., and T. Doczi. 2019. "Elite athletes and media appearances: opportunity or obligation?" *Sport in Society*. Advance online publication. doi:10.1080/17430437.2019.1599861
- Lawson, H. A. 2005. "Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs." *Sport, Education and Society* 10 (1): 135–160. doi:10.1080/1357332052000308800
- Liegey V., S. Madelaine, C. Ondet, and A. Veillot. 2013. *Un projet de Décroissance. Manifeste pour une Dotation Inconditionnelle d'Autonomie (DIA)*. Paris: Les Éditions Utopia
- Littig, B., and E. Griessler. 2005. "Social sustainability: A catchword between political pragmatism and social theory." *International Journal of Sustainable Development* 8 (1–2): 65–79. doi:10.1504/ijsd.2005.007375
- Loland, S. 2006. "Olympic sport and the ideal of sustainable development." *Journal of the Philosophy of Sport* 33 (2): 144–156. doi:10.1080/00948705.2006.9714698
- Lundqvist, C., and F. Sandin. 2014. "Well-being in elite sport: Dimensions of hedonic and eudaimonic well-being among elite orienteers." *Sport Psychologist* 28 (3): 245–254. doi:10.1123/tsp.2013-0024
- Mallen, C., L. Adams, J. Stevens, and L. Thompson. 2010. "Environmental sustainability in sport facility management: A Delphi study." *European Sport Management Quarterly* 10 (3): 367–389. doi:10.1080/16184741003774521
- Mangan, J. A. 1981. *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School: The Emergence and Consolidation of an Educational Ideology*. Cambridge: Cambridge University Press
- McCullough, B. P., M. E. Pfahl, and S. N. Nguyen. 2016. "The green waves of environmental sustainability in sport." *Sport in Society* 19 (7): 1040–1065. doi:10.1080/17430437.2015.1096251
- Pang, B., and D. Macdonald. 2016. "Understanding young Chinese Australian's (dis)engagement in Health and Physical Education and school sport." *Physical Education and Sport Pedagogy* 21 (4): 441–458. doi:10.1080/17408989.2015.1043257
- Pelak, C. F. 2002. "Women's collective identity formation in sports: A case study from women's ice hockey." *Gender and Society* 16 (1): 93–114. doi:10.1177/0891243202016001006
- Petroczi, A. 2009. "The Dark Side of Sport: Challenges for Managers in the Twenty-first Century." *European Sport Management Quarterly* 9 (4): 349–352. doi:10.1080/16184740903343585
- Pietkiewicz, I., and J. A. Smith. 2014. "A practical guide to using Interpretative Phenomenological Analysis in qualitative research psychology." *Czasopismo Psychologiczne Psychological Journal* 20 (1): 7–14. doi:10.14691/CPPJ.20.1.7

- Polanyi, K. 2001. *The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time*, with a foreword by Joseph Stiglitz and introduction by Fred Block. Boston, MA: Beacon Press
- Princen, T. 2005. *The Logic of Sufficiency*. Cambridge, MA: MIT Press
- Rubin, H. J., and I. S. Rubin. 2012. *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. 3rd Edition, Thousand Oaks, CA: Sage
- Schaillée, H., R. Haudenhuyse, and L. Bradt. 2019. “Community sport and social inclusion: international perspectives.” *Sport in Society* 22 (6): 885–896. doi:10.1080/17430437.2019.1565380
- Seippel, Ø. 2019. “Do sports matter to people? A cross-national multilevel study.” *Sport in Society* 22 (3): 327–341. doi:10.1080/17430437.2018.1490263
- Silva, A., D. Monteiro, and P. Sobreiro (2019): “Effects of sports participation and the perceived value of elite sport on subjective well-being.” *Sport in Society*. Advance online publication. DOI:10.1080/17430437.2019.1613376
- Smith, J. A., P. Flowers, and M. Larkin. 2009. *Interpretative Phenomenological Analysis*. London: Sage
- Smith, K. M., and A. Diekmann. 2017. “Tourism and wellbeing.” *Annals of Tourism Research* 66: 1–13. doi:10.1016/j.annals.2017.05.006
- Spaaij, R., and H. Westerbeek. 2010. “Sport business and social capital: A contradiction in terms?” *Sport in Society* 13 (9): 1356–1373. doi:10.1080/17430437.2010.510674
- Spangenberg, J., H., and I. Omann. 2006. “Assessing social sustainability: social sustainability and its multicriteria assessment in a sustainability scenario for Germany.” *International Journal of Innovation and Sustainable Development* 1 (4): 318–348. doi:10.1504/IJISD.2006.013734
- Steffen, W., W. Broadgate, L. Deutsch, O. Gaffney, and C. Ludwig. 2015. “The Trajectory of the Anthropocene: The Great Acceleration.” *Anthropocene Review* 2 (1): 81–98. doi:10.1177/2053019614564785
- Steinberg, T. 2019. “Can Karl Polanyi Explain the Anthropocene? The Commodification of Nature and the Great Acceleration.” *Geographical Review* 109 (2): 265–270. doi:10.1111/gere.12342
- Sturrock, K., and J. Rocha. 2000. “A Multidimensional Scaling Stress Evaluation Table.” *Field Methods* 12 (1): 49–60. doi:10.1177/1525822X0001200104
- Szántó, Z. O. 2018. “Social futuring: An analytical conceptual framework.” *Society and Economy* 40 (s1): 5–20. doi:10.1556/204.2018.40.S1.2

- Szathmári, A. 2017. "Building sustainability in sport: a clear offside or chance for a 'slow' rebirth?" *Vezetéstudomány / Budapest Management Review* 48 (11): 33–40. doi:10.14267/veztud.2017.11.04
- Thibault, L. 2009. "Globalization of sport: An Inconvenient truth." *Journal of Sport Management* 23 (1): 1–20. doi:10.1123/jsm.23.1.1
- Tinning, R. 2002. "Toward a "modest pedagogy": Reflections on the problematics of critical pedagogy." *Quest* 54 (3): 224–240. doi:10.1080/00336297.2002.10491776
- Trail, G. T., and B. P. McCullough. 2020. "Marketing sustainability through sport: testing the sport sustainability campaign evaluation model." *European Sport Management Quarterly* 20 (2), 109–129. doi:10.1080/16184742.2019.1580301
- Trendafilova, S., and B. P. McCullough. 2018. "Environmental sustainability scholarship and the efforts of the sport sector: A rapid review of literature." *Cogent Social Sciences* 4: 1467256. doi:10.1080/23311886.2018.1467256
- Vaske, J. J., J. Beaman and C. C. Sporski. 2017. "Rethinking Internal Consistency in Cronbach's Alpha." *Leisure Sciences* 39 (2): 163–173. doi:10.1080/01490400.2015.1127189
- Vaugeois, N., J. Schroeder, and M. Harnett. 2017. "The role of leisure in integrated community sustainability plans within Canada." *Leisure/ Loisir* 41 (3): 343–364. doi:10.1080/14927713.2017.1365621
- Vierhaus, C. 2019. "The international tourism effect of hosting the Olympic Games and the FIFA World Cup." *Tourism Economics* 25 (7): 1009–1028. doi:10.1177/1354816618814329
- Vrondou, O. P. 2017. "Revisiting Sport Tourism: A review of definitions." *International Journal of Cultural and Digital Tourism* 4: 66–72. http://iacudit.org/journal/volumes/v4/v4_66-72.pdf
- Vveinhardt, J., V. B. Fominiene, and R. Andriukaitiene. 2019. "'Omerta' in organized sport: Bullying and harassment as determinants of threats of social sustainability at the individual level." *Sustainability* 11 (9): 2474. doi:10.3390/su11092474
- WCED. 1987. Our common future. WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT, United Nations.

8. Melléklet III

7.1 'I wouldn't do anything differently ... although I won't let my child go in that direction': Successful Hungarian Olympians' understandings and experiences at the close of elite sport careers.¹²

Whilst the relationship between sport-related success and its effect on the identity of athletes has been acknowledged, less attention has been paid to understanding this relationship from the perspective of the individual. Elite sport follows the logic of individualism, competitiveness, and productivity, while elite athlete performance is depicted as being a remedy for society's ills by empowering control over health and serving as a good example for future generations. This dualism is reflected in the viewpoints of elite athletes: in their experiences, reflections, and memories. The aim of this paper is to formally examine through Hungarian elite athletes' experiences how elite sport is related to components of the athletic identity and their potential impact on individual sustainability. Results show (1) how essential the role of coaching is in elite athletes' careers, (2) how sport is seen as a protective shield, indicating the importance of life-long career planning, and (3) that there is cognitive dissonance regarding the identity of elite athletes.

Keywords: elite athletes, identity, individual sustainability, phenomenology, sport

¹² Attila Szathmári: 'I wouldn't do anything differently ... although I don't let my child go in that direction': Successful Hungarian Olympians' understandings and experiences at the close of elite sport careers. (Vezetéstudomány - Budapest Management Review)

Introduction

A growing body of research has shown that elite athletes – i.e. those seen as successful by society – experience their careers differently as individuals. There is academic agreement that elite sport is a risky profession. The competitive logic that drives athletes to continuously aspire for high-level performance is associated with risk-taking and a disregard for health and well-being (Overbye, 2018).

This dualism has existed since elite sports became a business – a fairly recent phenomenon compared to the development of the rest of the economy, since sports professionalism and its commercialization only started within the last four decades (András, 2003; András et al., 2019; Dénes & Misovitz, 1994; Szathmári & Kocsis, 2020). The logic of elite sport is characteristic of the capitalist society that created it. Elite sport is the product of a growth-based society (Harangozó, Csutora & Kocsis, 2018; Kerekes, Marjainé & Kocsis, 2018; Kocsis, 2018), with its attendant subsystem and ideological support. Organized according to the logic of productivity, efficiency, evaluation, comparison, hierarchy, etc., elite sport reflects the conditions of society and makes its pitfalls even more visible (Liegey, Madelaine, Ondet & Veillot, 2013).

Due to its system logic and risky consequences, some sports scientists have turned to identity-related concepts to challenge this dualism and elaborate whether and how elite sport might be individually sustainable (Dohlsten, Barker-Ruchti & Lindgren, 2020). Sustainability can mean various things, and individuals may weigh different aspects of the latter concept in slightly different ways (Király et al., 2013). Researchers have claimed that it is rather complex and difficult for sport to meet the requirements of sustainability, as this would involve athletes, coaches, associations, organizers of sporting events, decision makers, representatives of the economic ecosystem, and sports-related social organizations, too – insofar as sustainability is based on long-term thinking and forward planning, and a rejection of short-term alternatives in order to achieve long-term goals (Dingle & Mallen, 2020). This means, on the one hand, promoting the ecological aspects of sustainability – making sports green –, as well as fostering economic sustainability, legacy and profitability (Preuss, 2019). Last but not least, continuity in sports in the form of youth education and career planning could be also a part of this (Bohó et al., 2015; Szathmári, 2017). Yarmoliuk (2019) differentiated between environmental, social, and economic aspects in decision-making processes concerning sports sustainability. Researchers suggest that sustainability represents “a condition or set of conditions whereby

human and natural systems can continue indefinitely in a state of mutual well-being, security, and survival” (Jones, Selby & Sterling, 2010, p. 19).

While security and survival have become increasingly important topics for humankind, surprisingly few researchers have so far tried to build a concept of individual sustainability around elite sports. Lindsey (2008) defines individual sustainability as a longer-term shift in personal identity, ability, and/or attitude through development in relation to participation in sports. Loland (2006) emphasizes the relevance of human-centered perspectives and conducting elite sports in a way that can increase mutual well-being and respect. Kim et al., (2019) argue that we should create positive organizational practices to ensure the mental health of sports-related employees.

Earlier research focused on the psychological aspects of sport. In terms of the early burnout of athletes, Coakley (1992) examined whether we should talk about a social problem or individual mistakes. Finally, it has come to light that there is a flaw in social organizations, and their transformation is inevitable. Athletes’ difficulty in bringing professional careers to a close has also emerged as an issue. In terms of success, Fletcher and Sarkar (2012) and Lundqvist (2011) analyzed the stress tolerance of Olympic champions in terms of individual sustainability.

While the researchers suggest that the demands and resources of careers in elite sport limit their career sustainability as elite athletes, they also reveal that a short-term career in sport does not prevent longer-term sustainability in other sphere. An increasing number of jobs/careers are becoming unsustainable due to high employer- and contextual demands, occupational stress, burnout, and lack of work-life balance (Richardson & McKenna, 2020). The physical, psychological, and emotional demands of a career in elite sport often end in burnout and chronic levels of stress and injury that lead to the end of athletes’ careers (Thelwell, Weston & Greenless, 2007). This claim also supports those of other scholars who have argued that whereas some demands can be challenging, they are not inherently detrimental to work experience and to achieving short- and long-term goals and developing individual sustainability (Crawford, LePine & Rich, 2010). Richardson and McKenna (2020) argue that, although the demand for a high level of performance may limit individual sustainability in elite sport, this should not be inherently problematic and may be something that can be “managed away.” However, doing so may negatively impact athletes’ motivation to participate, and hence subsequent performance.

In our exposition, individual sustainability is revealed by a focus on athletes as human beings and on personal needs. These traits allude to elite sport stakeholders’ interest in building trust,

honor, and diversity, which elements may make elite sports more sustainable (Annerstedt & Lindgren, 2014; Barker-Ruchti, Rynne, Lee & Barker, 2014; Szathmári, 2017). Lawson (2005) meticulously researched the relationship between sustainability and elite sport and concluded that elite sport's sustainability – due to its inherent logic – is fragile. This fragility is closely connected to the identity formation of athletes. Athletes who can restructure and preserve their identities prior to finishing their athletic careers might be better able to cope with the loss of the latter than those who maintain a strong commitment to their identities as athletes until their careers end, or even subsequently. It may be that those athletes who engage in self-preservation by controlling their investment into their athletic identity are also those who can more effectively steer their career transitions (Lally, 2007).

Athletes' identities incorporate the cognitive, affective, behavioral, and social aspects associated with their roles (Brewer, Van Raalte & Linder, 1993). "Like all role identities, an athlete's identity is developed through the process of constructing and interpreting meanings within various social interactions. In this sense, athletes use socially constructed norms, values and beliefs associated with the sporting role to help understand the world around them" (Ryan, 2018, p. 1). Thus, understanding the identity component of athletes is a vital task when investigating the experiences of athletes, and research into identity in relation to individual sustainability in elite sport may offer insight into this specific parameter (Cosh, LeCouteur, Crabb & Kettler, 2013).

While an individual's identity can consist of various dimensions, it is probable that one of these will become a dominant lens through which the others are viewed (Lally, 2007). Ideas about identity formation can thus contribute to understanding how sustainable elite sport can be expanded. Thus, the aim of this paper is to reveal athletes' needs and concerns regarding sustainable elite sport. Specifically, we aim to answer the following research question: What aspects of identity-construction influence the identities and individual sustainability of elite athletes? We try to elaborate how the sample athletes make sense of their elite sports careers, including what they see as important factors in relation to their success, and what they see as problems. In this sense, we seek to understand individual sustainability in sports as the product of the correspondence between the demands of an elite sport system and the individual athlete's personal needs and potential (Schubring & Thiel, 2014).

Materials and methods

Procedure

The purpose of our research was to understand which elements of the non-growth paradigm in sport can be nudged to make sport a more sustainable economic activity. The basis is in-depth interviews with elite athletes that were examined using interpretative phenomenological analysis (IPA). (We also created a questionnaire with 23 statements to quantitatively reveal and help understand related issues with the help of sample groups in Hungary (Szathmári & Kocsis, 2020)). IPA is a qualitative research method that is increasingly used, primarily in psychology. The basics of IPA are related to phenomenology and hermeneutics, which emphasize that individuals' experiences can only be interpreted in context. The IPA-based approach allows the researcher to view a specific experience from an "insider perspective," treating the researcher as an expert. The method seeks to identify and understand the experience as much as possible, and to understand how the person involved in the study interpreted it (Gelei, 2006; Kassai, Pintér & Rácz, 2017). The aim of IPA research is thus to explore personal, lived experiences with phenomena, such as – in our case – athletes' career experiences (Smith, 2011). Qualitative research can help with understanding customers' / consumers' experiences and evaluations of a particular service (Fett, Bruns & Lischka-Wittmann, 2009; Mitev, 2012). IPA is, therefore, an interpretative, hermeneutical method that can appear at several levels in the research process.

Participants

Targeted sampling was used. The five athletes we interviewed gave us access to a specific phenomenon that represented a "perspective" rather than a population. Following the recommendations of Smith et al. (2009), a state of homogeneity can be identified. Regarding the experiences of athletes, homogeneity should be present in the sense of the athlete's basic experiences and transitions, and the time spent on professional sporting activities. Accordingly, the main characteristics of the sample members' sporting experiences were similar in terms of individual/team sports, popularity, domestic/international success, Olympic embeddedness, supporting system, and in how much time they had been inactive at the time of the interview. During the interview lead-up process, we identified five professional athletes whose selection process we considered homogeneous according to the criteria detailed below. One of the criteria was the sport itself – namely, interviews were restricted to athletes who had competed in individual sports (e.g. swimming or athletics). This was necessary because, according to Baker,

Yardley and Coté (2003), team sportsmen's experiences apparently differ in terms of the effects of success/failure, expectations, and other psychological factors.

Another important criterion is the outcome of professional careers: in terms of measurement, our athletes had been awarded national championship titles, were internationally ranked, had participated in the Olympics, and can be identified as elite athletes. Also, the role of the time-horizon was considered an important criterion: we included athletes whose professional careers had finished some years ago, but who had formerly competed for more than a decade, so they had a reasonable distance from and some insight into this phase of their lives. The former professional athletes had not entirely ended their sport-related activities; in some form, they were still connected with the system. Based on their own experiences, Larkin, Eatough and Osborn (2011) suggest using a sample of three to six people. This is suitable for describing similarities and differences between individual cases.

Sample selection was based on Miles and Huberman's (1994) classification that employs intensity-based criteria and comparable sampling techniques. The essence of the former is investigating information-rich cases. The research question is always open, is focused on exploration (not explanation), on process (not result), and aims at reporting (not identifying causes or consequences). The research question should also involve a special context (not, for example, a comparison of contexts). At the beginning of the research, we formulated a two-level research question (a first-level research question was followed by a second-level research question that could be theoretically grounded) (Somogyi et al., 2018). Our main research question was "What aspects of identity-construction influence the identities and individual sustainability of elite athletes?"

Contact was based on pre-established relationships. This ensured that all the above-mentioned "intensity criteria" were met. Interviews were documented in a friendly environment known to the athletes. This prior contact ensured an open and frank atmosphere, and increased the chance that subjects could boldly express themselves.

Data collection

We implemented a semi-structured interview with each participant. Semi-structured interviews were used because the method permits the researcher's questions to guide the interview process while simultaneously allowing topics identified by the participants to be elaborated upon via probing (Rubin & Rubin, 2012). Furthermore, with the use of non-numerical data this line of research helps explore and describe the "quality" and "nature" of how people behave, experience, and understand, and thus helps link people's actions to their beliefs (Brown, 2005).

A semi-structured interview process was applied that incorporated the results of former questionnaire survey. Inquiring about the phenomenon we wanted to investigate (including experiences of injury, failure, or success) during the interviews allowed the identity of the interviewees to be evaluated in the context of the given experience.

Interviews were documented in 2015, each lasting between 60 and 90 minutes. Prior to these, participants were oriented about the object of the research and gave their informed consent. Recordings were made which were later destroyed. Documentation were transcribed and major nuncupative elements were labelled (such as chuckling and meaningful silences) and noted down.

Data analysis

In perusing the interview transcripts – so-called immersion in the data – the researcher “takes on the interviewee's viewpoint” (Pietkiewicz & Smith, 2014) and makes the transcript better through analysing, explaining, interpreting and conceptualizing using free content analysis (Smith, Flowers & Larkin, 2009). Conceptual commentary is “torn” from the direct text and is utilized to originate an understanding of the person on a more holistic level. It is characterized by the entire dialogue: the “dialogue” between the preliminary knowledge of the researcher, and an ongoing understanding of the interviewee's experiences.

The next step was the creation of emerging themes (Pietkiewicz & Smith, 2014) by exploring all the interviews from a different perspective to that of the participants. In this, more emphasis was placed on the researcher's organizing and interpretative role. While creating a “new body” of outcomes, the themes continuously develop. A topic may become an emerging issue when it arises in at least half of the interviews (Smith, Flowers & Larkin, 2009), and these topics should be written down in the transcript. In implementing this method, the researcher can incorporate psychological constructs into the process of interpretation.

Results

In the following sections, we explore the narrative types associated with identity construction through the selection of the latter experiences. Comparing the situation of athletes in sport to the situation with the environment, and examining the boundaries thereof, we must then look at what is socially desirable. Efficiency gains in the short term – or performance-related results in Hungarian sports – may not support human individual sustainability in the long term. In addition to physical and psychological factors, sport is also part of the human environment.

Coding of the first interview indicated that emotional affection was emphasized – athletes talked about coaches, parents, and age groups using several motifs (“desire,” “love,” “shield”) that were analogous to the terms used in a relationship. Mention of these relationships occurred frequently in all interviews, so they may be considered distinct topics. Experience related to the attitude to training and fierce competition was also crucial.

PARENTS' ROLE you are your own person there is no fight family pressure --> study	DESIRE sport as love coaching for love --> crazy easier way vs. learning	MENTAL/PHYSICAL HEALTH always pain coach physical --> psychologist mental enormous load --> hit back
TRAINING monotonous, hideous playfulness <--> get results no training --> still success	COACHES' ROLE luck, responsibility no private life - after own's head no killing-noticed-was built up	ABROAD horizon scholarships money, better facilities
COMPETITION injustice happiness eternal pain	VISION sport as protective cover closed world: grime ---> cleaner, easier black hole, vacuum	AGE GROUP RELATION trust only yourself <--> society embarassing not to study marriage, children later
IDENTITY: WHO HAVE I BECOME? never give up tomorrow will be better start at the bottom role model, positive personality traits		

Figure 1. Exploratory themes that emerged during the coding process

Thereafter, we sought to identify the connections (such as chronological links) between the emerging themes and those overarching topics that could cover several subtopics. By using quotes from the interview transcripts and trying to reveal the patterns and groups of topics among the interviews, further interpretation of unfolding themes – called “master themes” – can be developed (Smith, Flowers & Larkin, 2009). During the analysis, the researcher interprets how the interviewee has interpreted their experience; this dual interpretation is a process of “double interpretation” wherein the second, scientifically and systematically performed interpretative work of the researcher can be considered a part of the reflective phenomenological attitude of IPA – as opposed to interviewees “naturally adjusted” pre-reflective observations, using Husserl's expressions (Smith et. al. 2009).

Primary and secondary themes

Role of coaching		Protective cover		Social connectedness	
Gains	Lack of...	Age-group	Problems	Cognitive dissonance	Child-like values
Appreciation, relationship, coach, emotions, love	Concept, working system, lifelong program, human focus, appreciation, long-term perspective	Privileges, comparison, exit, integration, otherness	Mentality, health, age group, human relationships, transition	Belief, values	Motif, playfulness
<i>It was the expectation of the [trainers at the] swimming pool that educational studies would continue.</i>	<i>...these days people - who do something terrible, worthless - gets into the focus of society.'</i>	<i>'Those of my age group got married earlier and had babies earlier. There is no healthy golden mean, only extremes.'</i>	<i>Ask anyone at the top! Sport is not healthy anymore.'</i>	<i>'I wouldn't do anything differently ... although I won't let my child go in that direction.'</i>	<i>'[Participating in the] Sydney [Olympics] was like taking a kid to the amusement park.'</i>
<i>...results must be produced at all cost for coaches so that they can prove their existence.'</i>	<i>To offer alternatives and not to let go of one's hands when they quit.'</i>	<i>Everyone loves athletes. Especially if you are successful. In life, you can never normally do something that everyone unconditionally accepts and loves.'</i>	<i>I can understand the people who - it will sound rude - jump out the window to finish their participation in athletics or any sport.'</i>	<i>After retirement, it was complicated for me, and it was a severe problem that time was running out of my hands, days and hours, deadlines of all kinds.'</i>	<i>Little ones should be playful. This is the biggest mistake in relation to performance constraints.'</i>
<i>...he did not burn me out in the drive to be successful; I was systematically built up to be good.'</i>	<i>'Only the very crazy stay there for that minimal amount of money, doing it with love.'</i>	<i>'I went around the world because of my running and jumping.'</i>	<i>It was a space: a vacuum and I felt that I couldn't find my place in my age group.'</i>	<i>I think the most serious problem is that an athlete counts as long as he/she is active.'</i>	<i>...hold hands for a few years and be by her side as she becomes independent and switches over to everyday life.'</i>

Figure 2. primary and secondary themes identified and unfolded during the IPA process

The indicative identity of athletes was constructed within a performance-based narrative plot. By exploring the identity-construction aspects of elite athletes in the re-readings and rearrangements of the text, stories emerged around three unfolding themes: the **(a)** “*central role of coaching*” during the careers of elite athletes; elite sport reflected as a **(b)** “*protective cover*”; and **(c)** “*social connectedness*” related to identity development.

(a) The “*central role of coaching.*” Closely associated with other emerging themes (parents, training, competition, and desire). The role of coaches (as part of a supporting system) is

remarkable in terms of the original discovery of the athletes (*“seeing something in me”*), managing them properly (*“not killing me”*) and long-term planning (*“built up”*). We identified motifs associated with long-term planning (athlete-coach-sport), athletes who face *“burn-out,”* and other factors. “I was lucky with my coach as he did not burn me out in the drive to be successful; I was systematically built up to be good.” The coaches’ role emerged as vital in shaping the athlete’s identity and creating the chance for an individually harmonious career: “I think the most serious problem is that an athlete counts as long as they are active. While an athlete is in this phase of their life, they should be prepared for the next period.” A lack of the elements of long-term planning, a human-centered approach, and a life-long program may be components of an elite sport system, and a missing part of the individual athlete’s personal needs, and have potentially negative effects on individual sustainability:

...results must be produced at all costs for coaches, so that they can prove their worth, and, as a result, a child can be burned out or unmotivated by the age of 15. Little ones should be playful. This is the biggest mistake in relation to performance constraints.

- (b) *“protective cover.”* The role of contradictions, such as the comparison of the internal / external world and active / formerly active athletes, is essential in identity construction. “Everyone loves athletes. Especially if you are successful. In life, you can never normally do something that everyone unconditionally accepts and loves.” An individual’s identity can consist of various dimensions, while the existence of a “protective cover” is identified as a dominant lens through which “the outside world” is viewed. Sport is like a small world surrounded by a protective sheath that separates and protects athletes, yet making it extremely difficult to quit. A *“closed world”* that *“itself is dirty, but still simpler, cleaner (!) and not as infected as the outside world.”* Age as a sub-theme also forms the basis of continuous comparison in relation to social status, becoming a substantial part of subjective social self-image.

I have a very tight agenda as an athlete, so my days are tied to a schedule. After retirement, it was complicated for me, and it was a severe problem that time was running out of my hands, days and hours, deadlines of all kinds. At that time, I was much more disciplined, plus at our pool it was crazy not to learn well.

Constant comparison was also related to raising awareness about what sport (“*worldview*” sub-theme) could give athletes in return. A “*black hole*” or “*vacuum*” may arise after emerging from under the protective cover of a life in sports. Athletes who can restructure and preserve their identities prior to finishing their athletic careers might be better able to cope with such losses. Accordingly, restructuring and preserving their identities prior to finishing their athletic careers might help them to cope with the experience of loss:

I can understand people who – this will sound rude – jump out of the window to finish their participation in athletics or any sport. Well, it is a very, very terrible feeling. I have not gotten that far, thank God, but maybe because I am a tougher breed. But it has also occurred to me, I’ve thought: ‘what the hell I am looking for in this world? I am not good at anything!’ And from this point on, you feel useless, there is none of the confirmation you get from sport, and you cannot find it anywhere else, because to find it... you have worked 150% so far, and now there is a world in which every normal person who has been with you for 15 years has already taken these steps.

Here, security is considered key in terms of to what extent it is available to athletes. Personal security comes under threat during transition periods (starting and finishing a career, turning professional etc.) so a systematic approach that can protect oneself becomes essential.

Continuing in education, thereby increasing the chance of developing a dual career, was an expectation of parents which later became standard at sports clubs, but was not part of long-term planning:

It was the expectation of the [trainers at the] swimming pool that educational studies would continue. They knew that a lot of parents would take their children out if they did not learn well, so it was in the pool’s interest that they studied. And the two don’t rule each other out.

- (c) “*social connectedness*.” This is represented by the motif of a child and can be found in all three stakeholders (athlete, parent, coach).

Two of the interviewees work as coaches, all of them have children, and all made statements not only about their athletic- but also their coaching and parental identity.

A positive personality can be acquired from doing sport and they [athletes] can carry these [this latter attitude] with them throughout their lives and it will be useful everywhere. But I am not going to force my children to pursue sport, like my parents did not want me to be a top athlete. I do not want to obstruct them either, because I know you can play a positive role in society through sport.

Principles that emerged included “*never give up*,” “*tomorrow will be better*,” and “*start at the bottom*.”

I think the veteran World Championships show how much power they [athletes] have. If you use this [power] skilfully and well, you can pass on things that you may not have known about before. Certain values that a person acquires when he or she becomes a role model.

As a trainer, playfulness is emphasized as a focal point of identity construction, but as a retired, successful elite athlete and parent cognitive dissonance appears: the foremost desire is for children not to choose the path of becoming an elite athlete.

In other words, these stories indicated that very few resources were available for bridging the athletic identity with a desirable future identity to manage identity construction. “I would not do anything differently. I am grateful to my mom and my family for making this decision, for persevering, and for finally accepting my decision. Although I wouldn’t let my child go in that direction.” The latter quote is an indication that the desired balance between short- and long-term interests (essential for individual sustainability) in Hungarian elite sport has been severed.

Discussion

The purpose of this study was to investigate i) the identity formation of elite athletes through experiences in sport, and ii) how to facilitate the development of a harmonic, individually sustainable sporting career. While the performance narrative was referred to as the prevailing storyline available for identity construction, results revealed three higher-order themes that are critical elements of the identity construction strategy (i.e., the central role of coaching, protective cover, and social connectedness; see Figure 2). For the individuals in the present study, their collective sporting experiences were mostly positive, such that all perceived that would do the same again. However, in line with the claims of Howells and Fletcher (2015),

cognitive dissonance appeared when athletes revealed that they hope that their child will not follow their path. The understanding of identity construction elements presented here (i.e., security and social connectedness) complement pre-existing work (Szathmári & Kocsis, 2020) about the connection between sport and individual sustainability. With pressure mounting on athletes to make the most of their athletic “investment,” the temptation for them to compromise their future by exploiting their bodies for short-term gain and by cheating is growing (Barker et al., 2011), so a well-balanced life based on “The Joy of Effort” is essential (Loland, 2012).

The results reported in this research also extend previous work by positioning the mental and physical health issues produced by environmental and psychological factors. (Coyle, Gorczynski & Gibson, 2017). Elite athletes have a broadly comparable level of susceptibility to high-prevalence mental disorders (such as anxiety and depression) as the general population (Rice et al., 2016; Nicholls & Levy, 2016; Vveinhardt, Fominiene & Andriukaitiene, 2019). Elite sport can cause health problems: psychological and physical pressure (Levy, Polman, Nicholls & Marchant, 2009), and a lack of long-term planning represent the focal areas that contradict the principles of sustainability. The elements described here (e.g. coaching) complement pre-existing work on the structure and function of social connections. For example, the fact that coaches functioned as externally situated helpers (Chatfield & Hallam, 2015), and provide long-term planning and impartial advice to athletes, is consistent with Clutterbuck's (2001) conceptualization of the mentor/coach (Sandardos & Chambers, 2019). Moreover, parent-child mutual disclosure and the sharing of emotions contributed to personal and relational growth (Brown, Webb, Robinson & Cotgreave. 2019). Applying IPA to the interviews, we extended Rynne and Mallett's (2014) study to find that sustainable practices were present but not guaranteed in the coach-athlete relationship development. This finding in part supports the relation to sport coaching. The humanistic approach is one that is person-centred and emphasizes the empowerment of the individual in relation to achieving personal goals in ways that respect the athlete as an emotional, political, social, spiritual, and cultural being (Cassidy, Jones & Potrac, 2004; Lyle, 2002; Potrac, Brewer, Jones, Armour & Hoff, 2000). Achieving sustainability and organise human activities in a sustainable manner has become a task and an objective that we as humans must achieve partly by creating structures and new ontology that move individual behaviour in the desired direction (Heikkurinen, Rinkinen, Järvensivu, Wilén & Ruuska, 2016; Kocsis, 2018).

Congruent with this research, previous studies have reported that transition periods (especially retiring) are of particular importance in relation to athletes' careers. Practical remedies (e.g.,

providing proactive support) and coaching are well-acknowledged instruments for supporting athletes with the transition phase (Hallman, Breuer, Ilgner & Rossi, 2019; Park, 2012). The concept of sustainable sport is consistent with theoretical findings: athletic identity at the time of retirement exhibits a significant relationship with coping processes, emotional and social adjustment, pre-retirement planning, and anxiety about career decision-making (Grove et al., 2008). Interestingly, it appears that retirement may play an essential role in the evolution of experiences due to the associated distancing from events (cf. Coakley, 1983).

According to the athletes, their coaches were essential points of contact during their careers. They played a significant role in maintaining the identity of athletes and the individual sustainability of the whole system. Chambers (2017) also reflects in an analysis of Australian professional sports that one of the higher-order themes related to players' mental health concerns the player-development manager relationship. The expression of this shortage has parallels in the appearance of problems at a more general social level. A lack the elements of long-term planning, a human-centred approach, and a lifelong program all harm individual sustainability.

Offer (2006) claims that real individual sustainability means finding the right balance between short-term enjoyment and long-term security. Here, security is considered vital in terms of how much it is available to the athletes. As described, sport is a “protective cover” for participants. The analysis revealed that some of the positive outcomes were indicative of illusions regarding personal growth (Howells & Fletcher, 2015). The findings of this study also showed that a dual career is a real long-term identity-creation option, although as Stambulova, Engström, Franck, Linnér, and Lindahl (2015) state, maintaining a constant and equal focus on both sports and studies may compromise athletes' private life, health, and well-being. Educating athletes who just start their elite sport career on how to making way for the positive values they represent (Kovacs & Doczi, 2020) and helping them access multiple dual-career role models would help them to envisage more diverse identity narratives and directives about how to steer the task of combining elite sport with education (Ronkainen, Ryba & Selänne, 2019).

Limitations

The study applied retrospective interviews; as such, it may have been hard for participants to recall various experiences and how these influenced their overall sense of identity. The research is also limited because it was only feasible to prepare a single interview with each participant, which may not have been adequate in this investigation of a complex experience. The responses

of the athlete participants, who were mainly male, may not reflect those of the broader sporting elite and related environment. Their inclusion may limit the generalizability of the findings; collecting additional information from other sportspeople, including a more equal gender distribution, would strengthen the knowledge base.

Conclusion and directions for future research

There is no firm hypothesis in the literature or well-grounded theory about the individual sustainability of athletes in elite sport. Therefore, this research was not intended to justify or refute theories. Rather, the exploration of the comments and experiences of the participants about different topics help to expand the main topic. As there is little information available in this field, the approach we adopted is particularly suitable: we can base our hypotheses on the experiences of those who are involved in it. Accordingly, the participants were athletes, who, through their speech created the literature for analysis. The physiognomy of the study does not require the formulation of an assumption, but it does specifically address the research questions. The main question in our research plan was the following: what aspects of identity construction influence the identities and individual sustainability of elite athletes? The study findings indicate that coaches and the athletes' supporting system should help increase athletes' individual sustainability, insofar as athletes themselves lack the related know-how. The stakeholders in elite sport should anticipate demand from athletes in relation to implementing sustainability principles and perspectives.

The analysis shows that there is cognitive dissonance regarding the identities of elite athletes. This emphasizes that coaching, the "protective cover" and "social connectedness" (in the form of life-long career planning) should play an important role in moving elite athletes' lives in a more individually sustainable direction.

Acknowledgments

I would like to thank the five retired elite athletes for their engagement with this project. Without their enthusiasm and willingness to openly share their experiences, this research would not have been possible. The author thank Simon Milton for English-language proofreading and Tamás Kocsis for mentoring the research process.

Disclosure statement

No potential conflicts of interest are reported by the author.

References

- András, K. (2003). *A sport és az üzlet kapcsolata – elméleti alapok*. Műhelytanulmány (34), Budapest: BKÁE Vállalatgazdaságtan Tanszék, pp. 53.
- András, K., Havran, Zs., Kajos, A., Kozma, M., Máté, T., & Szabó, Á. (2019). *A sportgazdaságtani kutatások nemzetközi és hazai fejlődése = The historical development of sport business research in Hungary and beyond*. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 50 (12). pp. 136-148. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2019.12.12>
- Annerstedt, C., & Lindgren, E.-C. (2014). Caring as an important foundation in coaching for social sustainability: a case study of a successful Swedish coach in high performance sport. *Reflective Practice*, 15:1, 27-39, <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.869204>
- Baker, J., Yardley, J., & Côté, J. (2003). Coach Behaviors and Athlete Satisfaction in Team and Individual Sports. *International Journal of Sport Psychology*, 34(3), 226–239.
- Barker, D. M., Barker-Ruchti, N., Gerber, M., Gerlach, E., Sattler, S., & Pühse, U. (2011). Youths with migration backgrounds and their experiences of physical education: An examination of three cases. *Sport, Education and Society*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/13573322.2011.632627>
- Barker, D., Barker-Ruchti, N., Wals, A., & Tinning, R. (2014). High performance sport and sustainability: a contradiction of terms? *Reflective Practice*, 15:1, 1-11. <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.868799>
- Barker-Ruchti, N., Rynne, S.R., Lee, J., & Barker, D.M. (2014). Athlete learning in Olympic sport. *Sports Coaching Review*, 3:2, 162-178. <https://doi.org/10.1080/21640629.2014.1059136>
- Bohó, T., Kálóczy, M., Kézsmárki, É., Kovács, Á., Máta, B., Mikula, A., Riesz, L., & Siegler, Sz. (2015). *Sport és környezet – a tizenhat kiemelt olimpiai sportág fenntarthatósági aspektusai*. MOB Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődés Bizottság, Budapest, 100–115.
- Brewer, B. W., Van Raalte, J. L., & Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24, 237–254.
- Brown, J. D. (2005). *Research methods for applied linguistics*. In: A. Davies and C. Elder, (Eds.), *The Handbook of Applied Linguistics* (pp. 476-500). Oxford, UK: Blackwell.
- Brown, J. C., Webb, L. T., Robinson, M. A., & Cotgreave, R. (2019). Athletes' retirement from elite sport: A qualitative study of parents and partners' experiences. *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 40, January 2019, Pages 51-60. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2018.09.005>
- Cassidy, T., Jones, R.L., & Potrac, P. (2004). *Understanding sports coaching: The social, cultural and pedagogical foundations of coaching practice*. London: Routledge
- Chambers, T. (2017). An interpretative phenomenological analysis of the player development manager role in Australian professional sports. in *Qualitative Research in Sport*· October 2017. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2017.1397540>
- Chatfield, S.L., Hallam, J.S. (2015). Flipping the on switch: Men who became regularly physically active during middle age. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, Volume 14, 2016 - Issue 4, 340-352. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2015.1036097>
- Clutterbuck, D. (2001). *Everyone needs a mentor: Fostering talent at work*, CIPD, London, Universities Press
- Coakley, J.J. (1992). Burnout Among Adolescent Athletes: A Personal Failure or Social Problem? *Sociology of Sport Journal*, 1992, 9, 271-285.
- Coakley, J.J. (1983). Leaving Competitive Sport: Retirement or Rebirth? *Quest* 35 (1), 1–11.
- Cosh, S., LeCouteur, A., Crabb, S., & Kettler, L. (2013). Career transitions and identity: a discursive psychological approach to exploring athlete identity in retirement and the transition back into elite sport. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 5:1, 21-42, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2012.712987>
- Coyle, M., Gorczynski, P., & Gibson, K. (2017). "You have to be mental to jump off a board any way": Elite divers' conceptualizations and perceptions of mental health. *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 29, March 2017, p. 10-18. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.11.005>

- Crawford, E. R., LePine, J. A., & Rich, B. L. (2010). Linking job demands and resources to employee engagement and burnout: A theoretical extension and metaanalytic test. *Journal of Applied Psychology*, 95(5), 834. <https://doi.org/10.1037/a0019364>
- Dénes, F., & Misovitz, T. (1994). Bevezetés a sportökonómiába. *Vezetéstudomány*, 3. sz. 57-61.
- Dingle, G., & Mallen, C. A. (2020). Sport and education for environmental sustainability. In book: Sport and environmental sustainability: Research and strategic management. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003003694-13>
- Dohlsten, J., Barker-Ruchti, N., & Lindgren, E.-C. (2020). Sustainable elite sport: Swedish athletes' voices of sustainability in athletics. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, <https://doi.org/10.1080/2159676X.2020.1778062>
- Fett, R., Bruns, K., & Lischka-Wittmann, S. (2009). Results of a Qualitative Market Research Study Evaluating the Quality of Medical Letters. *Drug Information Journal*, 43(6), p. 697–703. <https://doi.org/10.1177/009286150904300607>
- Fletcher, D., & Sarkar, M. (2012). A Grounded Theory of Psychological Resilience in Olympic Champions. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 669-678. <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.04.007>
- Gelei, A. (2006). A szervezet interpretatív megközelítése. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 38 (1. ksz). pp. 79-97.
- Grove, J. R., Lavalley, D., & Gordon, S. (1996). Coping with retirement from sport: The influence of athletic identity. *Journal of Applied Sport Psychology*, p. 191-203. <https://doi.org/10.1080/10413209708406481>
- Hallmann, K., Breuer, C., Ilgner, M., & Rossi, L. (2019). Preparing elite athletes for the career after the career: the functions of mentoring programmes. *Sport in Society*, <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1613375>
- Harangozó, G., Csutora, M., & Kocsis T. (2018). How big is big enough? *Sustainable Development*, 26(2), 172–181. <https://doi.org/10.1002/sd.1728>
- Heikkurinen, P., Rinkinen, J., Järvensivu, T., Wilén, K., & Ruuska, T. (2016). Organising in the Anthropocene: an ontological outline for ecocentric theorising, *Journal of Cleaner Production*, Volume 113, 2016, Pages 705-714. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2015.12.016>
- Howells, K., & Fletcher, D. (2015). Swimmers: Constructive Reality or Illusory Self-Deception? *Journal of Sport and Exercise Psychology*, Volume 38: Issue 2, 173–186. <https://doi.org/10.1123/jsep.2015-0159>
- Kassai, Sz., Pintér J., & Rácz J. (2017). Az interpretatív fenomenológiai analízis (IPA) módszertana és gyakorlati alkalmazása. *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 48 (4). pp. 28-35. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2017.04.05>
- Kerekes, S., Marjainé, Sz. Zs., & Kocsis, T. (2018). *Sustainability, environmental economics, welfare*. Budapest: Corvinus University of Budapest. <http://doi.org/10.14267/cb.2018k05>
- Király, G., Pataki, Gy., Köves, A., & Balázs, B. (2013). Models of (future) society: Bringing social theories back in backcasting, *Futures*, Volume 51, 2013, Pages 19-30. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2013.05.001>
- Kim, M., Kim, A. C. H., Newman, J. I., Ferris, G. R., & Perrewé, P. L. (2019). The antecedents and consequences of positive organizational behavior: The role of psychological capital for promoting employee well-being in sport organizations. *Sport Management Review*, 22, 108–125. <http://dx.doi.org/10.1016/j.smr.2018.04.003>
- Kocsis, T. (2018). Finite earth, infinite ambitions: Social futuring and sustainability as seen by a social scientist. *Society and Economy*, Volume 40, Issue s1. <https://doi.org/10.1556/204.2018.40.S1.6>
- Kovacs, A., & Doczi, T. (2020). Elite athletes and media appearances: opportunity or obligation?, *Sport in Society*, 23:7, 1136-1145. <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1599861>
- Lally, P. (2007). Identity and athletic retirement: A prospective study. *Psychology of Sport and Exercise* 8 (2007) 85–99. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.03.003>
- Larkin, M., Eatough, V., & Osborn, M. (2011). Interpretative phenomenological analysis and embodied, active, situated cognition. *Theory and Psychology*, 21(3). 318–337. <https://doi.org/10.1177/0959354310377544>

- Lawson, H. (2005). Empowering people, facilitating community development, and contributing to sustainable development: The social work of sport, exercise, and physical education programs. *Sport, Education and Society*, 10(1), 135–160. <https://doi.org/10.1080/1357332052000308800>
- Levy, A. R., Polman, R.C.J., Nicholls, A.R., & Marchant, D.C. (2009). Sport injury rehabilitation adherence: Perspectives of recreational athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, Volume 7, 2009 - Issue 2, 212–229. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2009.9671901>
- Liegey V., Madelaine S., Ondet C., & Veillot A. (2013). *Un projet de Décroissance. Manifeste pour une Dotation Inconditionnelle d'Autonomie (DIA)*. Paris: Les Éditions Utopia, Paris
- Lindsey, I. (2008). Conceptualising sustainability in sports development, *Leisure Studies*, 27:3, 279–294. <https://doi.org/10.1080/02614360802048886>
- Loland, S. (2006). Olympic sport and the ideal of sustainable development. *Journal of the Philosophy of Sport*, 33(2), 144–156. <https://doi.org/10.1080/00948705.2006.9714698>
- Loland, S. (2012). A Well Balanced Life Based on 'The Joy of Effort': Olympic Hype or a Meaningful Ideal? *Sport, Ethics and Philosophy* 6:2, pages 155–165. <https://doi.org/10.1080/17511321.2012.666990>
- Lundqvist, C. (2011). Well-being in competitive sports—The feel-good factor? A review of conceptual considerations of well-being. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, Vol. 4, No. 2, September 2011, 109–127. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2011.584067>
- Lyle, J. (2002). *Sports coaching concepts: A framework for coaches' behaviour*. London: Routledge
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Sage, Newbury Park, CA.
- Mitev, A.Z. (2012). Grounded theory, a kvalitatív kutatás klasszikus mérföldköve (Grounded theory, the classic milestone of qualitative research). *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 43 (1). pp. 17–30.
- Nicholls, A. R., & Levy, A. R. (2016). The road to London 2012: The lived stressor, emotion, and coping experiences of gymnasts preparing for and competing at the world championships. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, Volume 14, 2016 - Issue 3, 255–267. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2015.1020664>
- Offer, A. (2006). *The Challenge of Affluence: Self-Control and Well-Being in the United States and Britain since 1950* Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2006 (454 pages)
- Overbye, M. (2018). “An (Un)desirable Trade of Harms? How Elite Athletes Might React to Medically Supervised ‘Doping’ and Their Considerations of Side-effects in This Situation.” *International Journal of Drug Policy* 55: 14. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2017.12.019>.
- Park, S., Lavalley, D., & Tod, D. (2012). Athletes' career transition out of sport: a systematic review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, Pages 22–53. <https://doi.org/10.1080/1750984X.2012.687053>
- Pietkiewicz, I. – Smith, J. A. (2014). A practical guide to using Interpretative Phenomenological Analysis in qualitative research psychology. *Czasopismo Psychologiczne Psychological Journal*, 20(1), p. 7–14. <https://doi.org/10.14691/CPJ.20.1.7>
- Potrac, P., Brewer, C., Jones, R.L., Armour, K.M., & Hoff, J. (2000). Toward a holistic understanding of the coaching process. *Quest*, 52(2), 186–199. <https://doi.org/10.1080/00336297.2000.10491709>
- Preuss, H. (2019). Event legacy framework and measurement, *International Journal of Sport Policy and Politics*, 11:1, 103–118. <https://doi.org/10.1080/19406940.2018.1490336>
- Richardson, J., & McKenna, S. (2020). An exploration of career sustainability in and after professional sport. *Journal of Vocational Behavior*, Volume 117, March 2020, 103314. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2019.06.002>
- Rice, S. M., Purcell, R., De Silva, S., Mawren, D., McGorry, P. D., & Parker, A. G. (2016). The Mental Health of Elite Athletes: A Narrative Systematic Review. *Sports Medicine*, volume 46, pages 1333–1353. <https://doi.org/10.1007/s40279-016-0492-2>
- Ronkainen, N., Ryba, T., & Selänne, H. (2019). “She is where I’d want to be in my career”: Youth athletes’ role models and their implications for career and identity construction. *Psychology of Sport and Exercise*. 45():101562, November 2019 <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101562>

- Rubin, H. J., & Rubin, I. S. (2012). *Qualitative Interviewing –: The Art of Hearing Data*. 3rd. Edition, Sage Publications, Thousand Oaks, London, New York. Reviewed by. Qualitative interviewing: The art of hearing data.CA: Sage
- Ryan, C. (2018). Navigating the athlete role: identity construction within New Zealand's elite sport environment. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 10:3, 306-317. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2017.1399923>
- Rynne, B. S., & Mallett, J. C. (2014). Coaches' learning and sustainability in high performance sport. *Reflective Practice*, 15, 12-26. <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.868798>
- Sandardos, S.S., & Chambers, T. P. (2019). "It's not about sport, it's about you": An interpretative phenomenological analysis of mentoring elite athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, Volume 43, July 2019, Pages 144-154. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.02.003>
- Schubring, A., & Thiel, A. (2014). Growth problems in youth elite sports. Social conditions, athletes' experiences and sustainability consequences. *Reflective Practice*, 15:1, 78-91. <https://doi.org/10.1080/14623943.2013.868793>
- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin M. (2009). *Interpretative Phenomenological Analysis*. Sage, London.
- Smith, J. A. (2011). Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health Psychology Review*, 5(1), 9–27. <https://doi.org/10.1080/17437199.2010.510659>
- Somogyi, K., Birtalan, I., Einspach-Tisza, K., Jantek, Gy., Kassai, Sz., Karsai, S., Sebestyén, E., Düll, A., & Rácz, J. (2018). Mi történik egy kvalitatív módszertan doktori szemináriumon? A GT- és IPA-elemzés menete. *Alkalmazott Pszichológia*, 18(2): 105–127. <https://doi.org/10.17627/ALKPSZICH.2018.2.105>
- Stambulova, N., Engström, C., Franck, A., Linnér, L., & Lindahl, K. (2015). Searching for an optimal balance: Dual career experiences of Swedish adolescent athletes. *Psychology of Sport and Exercise*. 21():4–14. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.08.009>
- Szathmári, A. (2017). Building sustainability in sport: a clear offside or chance for a „slow” rebirth? *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, XLVIII. ÉVF. 2017. 11. SZÁM/ ISSN 0133-0179. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2017.11.04>
- Szathmári, A., & Kocsis, T. (2020). Who cares about Gladiators? An elite-sport-based concept of Sustainable Sport. *Sport in Society*, <https://doi.org/10.1080/17430437.2020.1832470>
- Thelwell, R. C., Weston, N. J. V., & Greenless, I. A. (2007). Batting on a sticky wicket: Identifying sources of stress and associated coping strategies for professional cricket batsmen. *Psychology of Sport and Exercise*, 8(2), 219–232. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.04.002>
- Vveinhardt, J., Fominiene, V.B., & Andriukaitiene, R. (2019). “Omerta” in Organized Sport: Bullying and Harassment as Determinants of Threats of Social Sustainability at the Individual Level. *Sustainability* 2019, 11, 2474. <https://doi.org/10.3390/su11092474>

9. Melléklet IV

A félig strukturált interjú kérdései

Interjú – vezérfonal (Hogyan terjeszthető ki a fenntarthatóság a sport területére?)

A fenntarthatóság célja a meglévő értékek megőrzése a jövő generációk számára. rövid vs. hosszútáv

(bármelyik kérdés elől kitérhet, ha az kellemetlen számára).

1. Bemutatkozás, dolgozat témájának céljának ismertetése
2. Miért lettél sportoló? (érték)
3. Mit jelent Neked a sport? (érték)
4. Mit jelent Neked az Olimpia? (érték)
5. Milyennek látnak téged a szurkolók, az emberek? (érték)
6. Hogyan lehet ezeket megőrizni a jövő generáció számára? (fenntarthatóság)
7. Volt-e valaki, aki nagy hatással volt a pályádra? (életpálya)
8. Milyen most a kapcsolatod a sporttal? (életpálya)
9. Elégedett vagy azzal, amit elértél? Többet szeretnél? (életpálya)
10. Át tudod-e adni azt a tudást/tapasztalatot amit összeszedtél? (életpálya)
11. Mi az, ami kimaradt az életedből a sport miatt? Újra végigcsinálnád? Szeretnéd, ha a gyereked is ezzel foglalkozna?
12. Volt-e a teljesítménykényszer? Jelentett e problémát?
13. Mikortól jöttek a versenyek? Volt e lemorzsolódás?
14. Ha tehetnéd, min változtatnál a sportéletben?